

នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារនៃការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ	៖ ០០៤/២០០៧-០៩-២០០៩-អវតក-កសចស/អបជ ៦០
ដាក់ជូន	៖ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
ថ្ងៃដាក់	៖ ថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៩
ភាគីអ្នកដាក់	៖ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
ភាសាដើម	៖ អង់គ្លេស

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ៖ **សម្ងាត់**
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយ អបជ៖ **សម្ងាត់/Confidential**
ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ៖
ការពិនិត្យឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ៖
ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ៖
ហត្ថលេខា៖

ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ នៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អោ អាន
ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចបញ្ជូនឡើងវិញនៃដំណើរជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២

អ្នកដាក់ឯកសារ៖

សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
លោក Nicholas KOUMJIAN

ចម្លងជូន៖

សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ
លោកស្រី ជា លាង

អ្នកទទួលឯកសារ៖

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
ចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន
ចៅក្រម Olivier BEAUVALLET
ចៅក្រម នីយ ថុល
ចៅក្រម Kang Jim BAIK
ចៅក្រម ហួត រុទ្ធី

សហមេធាវី អោ អាន

លោក ម៉ូ លុជ្ជ
លោក Richard ROGERS
លោក Göran SLUITER

មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី
ក្នុងសំណុំរឿង០០៤/២ ទាំងអស់

មាតិកា

I. សេចក្តីផ្តើម	5
II. ប្រវត្តិនិតិវិធី	5
III. ច្បាប់ជាធរមាន	6
IV. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន	6
ក. មូលដ្ឋានទី ១៖ ច្បាប់ពាក់ព័ន្ធចែងអំពីការចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ និងដីកា សម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ដែលផ្ទុយគ្នា និងកំណត់ថា ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ត្រូវអនុវត្ត.....	6
១. អំណះអំណាងជាឯកសាររបស់ អោ អាន មានកំហុស	6
២. ការចេញដីកាដោះស្រាយពីរដែលផ្ទុយគ្នា មិនធ្វើឱ្យរំលោភបំពានសិទ្ធិក្នុងការទទួលបាន ការជំនុំជម្រះក្តីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌របស់ អោ អាន ឡើយ	8
៣. អោ អាន ស្នើដំណោះស្រាយតាមទំនើងចិត្ត និងមិនមានគោលការណ៍ ចំពោះភាពផ្ទុយគ្នានៃដីកាដោះស្រាយ.....	10
ខ. មូលដ្ឋានទី ២៖ ស.ច.ស.អ បានកំណត់យ៉ាងត្រឹមត្រូវអំពីវិសាលភាពនៃឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់គាត់	11
គ. មូលដ្ឋានទី ៣៖ ក្នុងការវិភាគអំពីយុត្តាធិការបុគ្គល ស.ច.ស.អ បានបកស្រាយ យ៉ាងត្រឹមត្រូវ អំពីពាក្យថា “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”	12
ឃ. មូលដ្ឋានទី ៤៖ ស.ច.ស.អ បានអនុវត្តយ៉ាងត្រឹមត្រូវនូវបទដ្ឋាននៃ ការបង្ហាញភស្តុតាងចំពោះបញ្ហានៃយុត្តាធិការបុគ្គល	17
ង. មូលដ្ឋានទី ៥៖ ស.ច.ស.អ បានវាយតម្លៃលើភស្តុតាងយ៉ាងពេញលេញ និងត្រឹមត្រូវ.....	17
១. ស.ច.ស.អ បានពិនិត្យយ៉ាងត្រឹមត្រូវលើខ្លឹមសារនៃភស្តុតាង ដើម្បីឱ្យស្របទៅតាមការសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១.....	18
២. ស.ច.ស.អ បានវាយតម្លៃយ៉ាងត្រឹមត្រូវលើភាពជឿជាក់បាននៃសាក្សីគន្លឹះ និងភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី.....	20
ក. ប្រាក់ យុត	20
ខ. យូ វ៉ាន់	26
គ. ពៅ សារ៉ុម ពុត កុល និង កែវ រឿន	27
ឃ. ញ៉ែម ចេន	29

ង. ជំរឿន (រ៉ូត).....	31
ច. ពេញ វ៉ា និង ញឹម កុល	32
៣. ចម្លើយត្រូវបានយកតាមរយៈការប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រស៊ើបអង្កេតត្រឹមត្រូវ ហើយ ស.ច.ស.អ មានភាពសមហេតុសមផលក្នុងការពឹងផ្អែកលើចម្លើយទាំងនោះ	35
៤. ការពឹងផ្អែករបស់ ស.ច.ស.អ លើរឿងរ៉ាវ “តែមួយ មិនមានការបញ្ជាក់” ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់	36
៥. ស.ច.ស.អ បានធ្វើការប្រុងប្រយ័ត្នយ៉ាងត្រឹមត្រូវក្នុងការពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងច្បាប់អាវ៉ាម ...	37
ច. មូលដ្ឋានទី ៦៖ ការសម្រេចផ្នែកអង្គហេតុរបស់ ស.ច.ស.អ ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងមុខ តំណែង និងការចូលរួមរបស់ អោ អាន នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្ម គឺត្រឹមត្រូវ និង មានភស្តុតាងគាំទ្រយ៉ាងត្រឹមត្រូវ ...	39
១. ការជំទាស់ដ៏មិនគួរឱ្យជឿជាក់របស់ អោ អាន ចំពោះភស្តុតាងច្បាប់អាវ៉ាម	40
២. ចម្លើយតបទៅនឹងការចោទប្រកាន់ជាក់លាក់នៃកំហុសផ្នែកអង្គហេតុ	42
ក. ស.ច.ស.អ បានសម្រេចយ៉ាងសមហេតុសមផលថា អោ អាន គឺជាលេខាតំបន់៤១	42
ខ. តួនាទីរបស់ អោ អាន ជាអនុលេខាភូមិភាគកណ្តាល	61
គ. តួនាទីរបស់ អោ អាន ក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្ម និងការអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់ ប.ក.ក	64
៣. សេចក្តីសន្និដ្ឋានពាក់ព័ន្ធនឹងមូលដ្ឋានទី៦	66
ឆ. មូលដ្ឋានទី៧៖ កម្រិតនៃការចូលរួមរបស់ អោ អាន ក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ធ្វើឱ្យគាត់ស្ថិតក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”	66
ជ. មូលដ្ឋានទី ៨-១៣៖ អំណះអំណាងរបស់ អោ អាន ស្តីពីច្បាប់សារធាតុ មិនមានមូលដ្ឋានទេ	67
ឈ. មូលដ្ឋានទី១៤-១៥៖ ស.ច.ស.អ បានសម្រេចយ៉ាងសមហេតុផលថា អោ អាន បានប្រព្រឹត្តអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត	71
១. អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសអង្គច្បាប់	71
ក. អំណះអំណាងរបស់ អោ អាន ស្តីពីភាពឧក្រិដ្ឋជាមូលដ្ឋាន គួរត្រូវចោលភ្លាមៗ	71
ខ. អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ បានអនុវត្តបទដ្ឋាន ចេតនាឧក្រិដ្ឋ ដោយមិនត្រឹមត្រូវ	73
២. អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសអង្គហេតុ	74
ញ. មូលដ្ឋានទី១៦៖ ស.ច.ស.អ បានកំណត់ និងបានអនុវត្តធាតុផ្សំនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ យ៉ាងត្រឹមត្រូវ	76
១. ស.ច.ស.អ បានបដិសេធយ៉ាងត្រឹមត្រូវទៅលើលក្ខខណ្ឌតម្រូវ “ធាតុផ្សំបរិបទ” សម្រាប់អំពើ ប្រល័យពូជសាសន៍	76

២. ស.ច.ស.អ បានសម្រេចថា ចាម ត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងកំណត់ជាគោល
ដោយ៉ាងជាក់លាក់ “ដូច្នោះ” 77

៣. ស.ច.ស.អ បានសម្រេចយ៉ាងសមហេតុផលថា អោ អាន
មានចេតនាជាក់លាក់ចំពោះអំពើប្រល័យពូជសាសន៍..... 77

ដ. មូលដ្ឋានទី ១៧៖ គោលបំណងរួមនៃសមាជិករបស់សហគម្ភកម្ម ជាប់ពាក់ព័ន្ធ និងគម្ភកម្ម
ប្រល័យពូជសាសន៍ 79

ប. មូលដ្ឋានទី ១៨៖ សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌របស់ អោ អាន
ត្រូវបានការពារក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងមូល 81

V. ដំណោះស្រាយដែលស្នើឡើង..... 85

I. សេចក្តីផ្តើម

1. នៅថ្ងៃទី១៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ (“ស.ច.ស.អ”) បានចេញដីកាដោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ) ដែលបានចោទប្រកាន់ អោ អាន ចំពោះអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងការរំលោភបំពានក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៥៦ និងបញ្ជូនគាត់ទៅជំនុំជម្រះ^១។ នៅថ្ងៃដែលនោះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ (“ស.ច.ស.ជ”) ក៏បានចេញដីកាដោះស្រាយ (ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់) ដោយបានចោលរាល់បទចោទទាំងអស់ប្រឆាំងនឹង អោ អាន ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា គាត់មិនស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក^២។ អោ អាន ក៏បានប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនេះ (“បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍”)^៣ ដោយទទួលស្គាល់ថា ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងប៉ុន្មានដែលគាត់រងការចោទប្រកាន់ ស្ថិតក្នុងចំណោម “បទចោទព្រហ្មទណ្ឌដ៏ធ្ងន់ធ្ងរបំផុតក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រមនុស្សជាតិ”^៤ ប៉ុន្តែ គាត់នៅតែប្រកាន់ជំហរថា គាត់មិនស្ថិតក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះទេ។ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អោ អាន គួរត្រូវបានចោលផ្អែកលើមូលហេតុផ្សេងៗដែលមាននៅក្នុងចម្លើយតបនេះ។

II. ប្រវត្តិនិតិវិធី

2. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ (“ស.ព.អ”) សូមបញ្ចូលប្រវត្តិនិតិវិធីដែលមាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ I ទៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់គាត់ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់^៥។
3. នៅថ្ងៃទី២២ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៩ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ (“អ.ប.ជ”) បានសម្រេចបង្កើនរយៈពេល និងចំនួនទំព័រកំណត់ សម្រាប់ចម្លើយតបរបស់ភាគីនានាទៅនឹងដីកាដោះស្រាយទាំងពីរ ដោយបាន

^១ ឯកសារ D360 ដីកាដោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ) ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០១៨ (ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ) KH 01588970-77។

^២ ឯកសារ D359 ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ អោ អាន ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០១៨ (ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់) កថាខណ្ឌ ៥៥៤-៥៥៥។

^៣ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អោ អាន ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចលើដីកាដោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ (ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ) ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៨ (“បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍”)។

^៤ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២២៧។

^៥ ឯកសារ D359/3/1.2 ឧបសម្ព័ន្ធ I៖ ប្រវត្តិនិតិវិធី ចុះថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨។

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០៤/២/០៧-០៩-២០០៩-អវតក-កសបស/អបជ ៦០

ណែនាំឱ្យភាគីដាក់ចម្លើយតបរបស់ខ្លួនដែលមានចំនួន ៥០ទំព័រ ក្នុងរយៈពេល ៣០ថ្ងៃ បន្ទាប់ពី ការជូនដំណឹងពីសំណើបកប្រែបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលពួកគាត់កំពុងតែឆ្លើយតប^៦។ សំណើបកប្រែ ជាភាសាខ្មែរនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អា អាន ត្រូវបានជូនដំណឹងនៅថ្ងៃទី២៣ ខែមករា ឆ្នាំ ២០១៩^៧ ដូច្នេះ កាលបរិច្ឆេទសម្រាប់ចម្លើយតបនេះគឺថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៩។

III. ច្បាប់ជាធរមាន

- 4. ច្បាប់ជាធរមានត្រូវបានលើកឡើងនៅក្នុងផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធខាងក្រោម។

IV. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ក. មូលដ្ឋានទី ១៖ ច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ និងដីកា សម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ដែលផ្ទុយគ្នា និងកំណត់ថា ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ត្រូវអនុវត្ត

- 5. អា អាន តវ៉ាទាំងមិនសមហេតុផលថា ការចេញដីកាទាំងពីរគឺ ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ និង ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ នៅក្នុងរឿងក្តីតែមួយ គឺជាកំហុសផ្នែកអង្គច្បាប់^៨។

១. អំណះអំណាងជាឯកសាររបស់ អា អាន មានកំហុស

- 6. មូលដ្ឋាននៃអំណះអំណាងជាឯកសាររបស់ អា អាន គឺការអះអាងថា “អត្ថន័យធម្មតានៃពាក្យ ពេចន៍ វាក្យសម្ព័ន្ធ និងវេយ្យាករណ៍នៅក្នុងវិធាន ៦៧ គឺច្បាស់លាស់ហើយ។ អ្នកតាក់តែងសេចក្តី ព្រាងច្បាប់បានប្រមើលឃើញយ៉ាងច្បាស់អំពី ការមានដីកាដោះស្រាយមួយសម្រាប់កិច្ចស៊ើប សួរមួយ”។ គាត់តវ៉ាថា “ចំណុចនេះគឺច្បាស់លាស់បំផុតនៅក្នុងអនុកថាទីមួយ ដែលចែងកំណត់ សម្រាប់ ‘ដីកាដោះស្រាយមួយ អាចជា ការសម្រេចចោទប្រកាន់ និងបញ្ជូនខ្លួនទៅជំនុំជម្រះ ឬ ជាការលើកលែងការចោទប្រកាន់’”^៩។

^៦ ឯកសារ D360/5/3 សាលដីកាលើសំណើសុំបន្ថែមពេលវេលា និងបង្កើនចំនួនទំព័រកំណត់ សម្រាប់ចម្លើយតប និងការឆ្លើយតប ទាក់ទងនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នានាប្រឆាំងដីកាដោះស្រាយទាំងពីរក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៩។

^៧ សូមមើល សេចក្តីជូនដំណឹងតាមសារអេឡិចត្រូនិក ពីមន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៩ នៅម៉ោង ៣:៣៥ រសៀល។

^៨ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២០-៣៦។

^៩ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២២ (បញ្ជាក់ន័យដើម)។

7. អត្ថបទពេញលេញជាភាសាអង់គ្លេស នៃបទប្បញ្ញត្តិនេះដែល អា អាន បានពីងង្អែក ចែងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ ដោយចេញដីកាដោះស្រាយថាត្រូវចោទប្រកាន់ និងបញ្ជូនជនត្រូវចោទទៅជំនុំជម្រះ ឬលើកលែងការចោទប្រកាន់¹⁰។
8. យ៉ាងណាក៏ដោយ វិធាននេះជាភាសាខ្មែរ មិនបានប្រើពាក្យ “សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត” ជាពហុវចនៈទេ និងអាចសំដៅទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់ ឬទាំងពីរ។ លើសពីនេះទៀត វិធាន ១(២) ចែងថា “ជាពិសេស លើកលែងតែមានការចែងផ្សេងពីនេះ ការយោងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងចំពោះពាក្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សំដៅទៅដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងពីរ ដែលធ្វើការសម្រេចចិត្តរួមគ្នា និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតណាម្នាក់នៅក្នុងចំណោមអ្នកទាំងពីរ ទោះបីដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈតំណាង” (បញ្ជាក់បន្ថែម)។ អាស្រ័យហេតុនេះ វិធាន៦៧(១) ត្រូវតែមានអត្ថន័យថាអនុញ្ញាតលទ្ធភាពឱ្យចៅក្រមតែម្នាក់ចេញដីកាដោះស្រាយមួយបាន។
9. អា អាន ចង់លើកឡើងថា ពាក្យថា “អាចជា” និង “ឬ” នៅក្នុងវិធាន៦៧ បង្ហាញថា អាចមានដីកាដោះស្រាយតែមួយសម្រាប់កិច្ចស៊ើបសួរមួយ ប៉ុន្តែ តាមពិត វាគ្រាន់តែជាការលើកឡើងអំពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវថា ដីកាដោះស្រាយមួយដែលសម្រេចសេចក្តីលើគ្រប់អង្គហេតុ និងបទចោទទាំងអស់ នៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតណាម្នាក់ ឬសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតផ្សេងៗតែប៉ុណ្ណោះ ដោយដីកាដោះស្រាយតម្រូវឱ្យមានការសន្និដ្ឋានទៅលើរឿងក្តីមួយយ៉ាងច្បាស់លាស់ ដែលអាចជា ដីកាសម្រេចចោទប្រកាន់បញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ឬដីកាសម្រេចលើកលែងការចោទប្រកាន់ (ឬ ដោយមានការចោទប្រកាន់បញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះចំពោះបទចោទខ្លះ និងលើកលែងការចោទប្រកាន់ខ្លះ)¹¹។ វិធាន ៦៧(១) អនុញ្ញាតឱ្យ ស.ច.ស ម្នាក់ៗចេញដីកាដោះស្រាយផ្ទាល់ខ្លួនរឿងៗខ្លួន ដោយគ្រាន់តែតម្រូវថា ដីកាដោះស្រាយដែលបានចេញនោះគឺជាការសន្និដ្ឋានលើគ្រប់ចំណុចដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ដែលបានប្តឹងទៅ ក.ស.ច.ស។
10. យុត្តិសាស្ត្ររបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល (“អ.ជ.ត.ក”) បញ្ជាក់អំពីទស្សនៈថា វិធាន ៦៧(១) មិនបានមិនអនុញ្ញាតការចេញដីកាដោះស្រាយពីរដែលផ្ទុយគ្នានៅក្នុងរឿងក្តីតែមួយ

¹⁰ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា វិធានផ្ទៃក្នុង (វិសោធនកម្មលើកទី៩) ដែលបានកែប្រែនៅថ្ងៃទី១៦ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៥ (“វិធានផ្ទៃក្នុង” ឬ “វិធាន”) វិធាន ៦៧(១)។

¹¹ វិធាន ៦៧(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ សំណុំរឿង ០០៤/១-ឯកសារ D308/3/1/20 សេចក្តីពិចារណាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ(សំអាងហេតុ) ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨ (“សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម”) កថាខណ្ឌ ១១៦។

នោះទេ។ នៅក្នុងសាលដីកាសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០១ អ.ជ.ត.ក បានសម្រេចថា៖

ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចថា [គ្មាន] សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតណាម្នាក់មានកំហុសក្នុងការស្នើឱ្យចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ឬដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់ ដោយមូលហេតុថា ជនត្រូវចោទគឺជា ឬមិនមែនជា ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត ហើយប្រសិនបើ អង្គបុរេជំនុំជម្រះជំនុំជម្រះមិនអាចទទួលបានសម្លេងគាំទ្រភាគច្រើនលើសលប់ទៅលើផលវិបាកនៃសេណារឿយៗនេះទេ “ដំណើរការស៊ើបអង្កេតត្រូវបន្តទៅមុខ”¹²។

២. ការចេញដីកាដោះស្រាយពីរដែលផ្ទុយគ្នា មិនធ្វើឱ្យរំលោភបំពានសិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌របស់ អោ អាន ឡើយ

11. អោ អាន ខកខានក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការចេញដីកាដោះស្រាយពីរបានរំលោភទៅលើសិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌¹³។ ទីមួយ ការអះអាងរបស់គាត់ថា ដោយសារការចេញដីកាដោះស្រាយពីរ គឺជារឿងមួយដែលមិនធ្លាប់មានពីមុន ដូច្នេះវាជារឿងមិនយុត្តិធម៌ឡើយដែលធ្វើមិនដឹងមិនឮចំពោះចំណុចដែលរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអង្គការសហប្រជាជាតិ (“អ.ស.ប”) បានបង្កើតឡើងដោយចេតនានូវចន្លោះសម្ព័ន្ធពិសេសប្លែកពីគេមួយសម្រាប់អ.វ.ត.ក។ អោ អាន ឱ្យដឹងថា ដីកាដោះស្រាយដែលផ្ទុយគ្នា “មិនធ្លាប់កើតមាននៅចំពោះមុខយុត្តាធិការផ្សេងទៀតឡើយនៅក្នុងលោកនេះ” ដោយសារថា ស្ថានភាពដូច្នេះវាពិតជាមិនត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌ទាល់តែសោះ¹⁴។ ស្ថានភាពនេះគឺជាការមិនដឹងមិនឮចំពោះការពិតយ៉ាងជាក់ស្តែងដែលថា

¹² សំណុំរឿង ០០១-ឯកសារ F28 សាលដីកា, ចុះថ្ងៃទី៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២ (“សាលដីកាសំណុំរឿង ឌុច”) កថាខណ្ឌ ៦៥ យោង ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដើម្បីកាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០១ ដែលមានការដាក់បញ្ចូលវិសោធនកម្មដែលបានប្រកាសឱ្យប្រើចុះថ្ងៃទី២៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤ (នស/រកម/១០០៤/០០៦) (“ច្បាប់ អ.វ.ត.ក”) មាត្រា២៣៥, កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជា នូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ, ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ នៅថ្ងៃទី០៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៣ (“កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក”) មាត្រា៧(៤)។ វិធាន ៧២(៤)(ឃ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

¹³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៦-៣២។

¹⁴ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៦-២៧។

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០៤/២/០៧-០៩-២០០៩-អវតក-កសបស/អបជ ៦០

ដីកាដោះស្រាយផ្ទុយគ្នាមិនអាចមិនកើតឡើងនៅទីកន្លែងផ្សេងទៀត ដោយសារតែរចនាសម្ព័ន្ធរបស់ អ.វ.ត.ក ដែលមានចៅក្រមស៊ើបអង្កេតពីររូប ជាការមិនធ្លាប់មានពីមុននោះឡើយ។ រចនាសម្ព័ន្ធពិសេសប្លែកពីគេនេះត្រូវបានចរចា និងអនុម័ត បន្ទាប់ពីមានការពិភាក្សាគ្នាយ៉ាងល្អិតល្អន់ដោយភាគីនានាដែលបានប្តេជ្ញាលើកស្ទួយ “បទដ្ឋានយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ភាពត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌ និងដំណើរការច្បាប់ត្រឹមត្រូវ”¹⁵។

12. ដូចគ្នានេះដែរ អោ អាន ក៏ខកខានក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការចេញដីកាដោះស្រាយពីរបានរំលោភសិទ្ធិក្នុងការទទួលបានសច្ចាធារណ៍នៃនិរទេស¹⁶។ សច្ចាធារណ៍នៃនិរទេសធ្វើឱ្យប្រាកដថា មុនពេលដែលគេអាចដាក់ទណ្ឌកម្មផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ អយ្យការមានកាតព្វកិច្ចក្នុងបង្ហាញភស្តុតាងអំពីពិរុទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទឱ្យហួសពីវិមតិសង្ស័យនៅសវនាការជំនុំជម្រះ¹⁷។ បន្ទុកនៃការបង្ហាញភស្តុតាងមិនមានសម្រាប់ការចោទប្រកាន់បញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនោះទេ។ ជនសង្ស័យជនត្រូវចោទ និងជនជាប់ចោទទាំងអស់ រួមទាំង អោ អាន ផង ត្រូវទទួលបានសច្ចាធារណ៍នៃនិរទេស លើកលែងតែ និងរហូតដល់ពួកគេត្រូវបានកាត់ឱ្យជាប់ទោសដោយមតិភាគច្រើនលើសលប់របស់ចៅក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ ការចេញដីកាសម្រេចចោទប្រកាន់បញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដោយ ស.ច.ស មួយរូប មិនបានដកចេញសច្ចាធារណ៍នៃនិរទេសនេះទេ។

13. ជាចុងក្រោយ ខុសពីការអះអាងរបស់ អោ អាន ដែលថា ការចេញដីកាដោះស្រាយផ្ទុយគ្នាធ្វើឱ្យមានលទ្ធភាពថា សំណុំរឿង០០៤/២ ត្រូវបានគេទុកចោល “ដោយមិនបានបញ្ញត្តិច្បាស់លាស់”¹⁸នោះ ដំណើរការនីតិវិធីតុលាការនៅពេលខាងមុខច្បាស់ណាស់ថា នៅពេលនេះ ភាគីទាំងអស់កំពុងតែប្រើសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដើម្បីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ ហើយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងនោះនឹងត្រូវសម្រេចដោយ អ.ប.ជ។ ប្រសិនបើគ្មានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ណាមួយទទួលបានជោគជ័យ (ដោយសារសម្លេងភាគច្រើនលើសលប់នៃការសម្រេច ឬផ្សេងពីនេះ) អនុលោមតាមវិធាន ៧៧(១៣)(ខ) ដីកាសម្រេចបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ នឹងត្រូវបញ្ជូនទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ ដូចលើកឡើងនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើក

¹⁵ កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក មាត្រា ១២(២)។
¹⁶ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៦-២៧។
¹⁷ សាលដីកាសំណុំរឿង Kayishema & Ruzindana AJ កថាខណ្ឌ ១០៧។ វិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ សំណុំរឿង ០០១-ឯកសារ F28 សាលដីកាសំណុំរឿង ឌុច, កថាខណ្ឌ ៣៣។ ច្បាប់ អ.វ.ត.ក មាត្រា ៣៥ថ្មី។
¹⁸ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៩-៣២។

លែងចោទប្រកាន់ លទ្ធផលនេះត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក យុត្តិសាស្ត្ររបស់ អ.ជ.ត.ក និងបទប្បញ្ញត្តិនៃវិធានផ្ទៃក្នុងដែលពាក់ព័ន្ធ¹⁹។

**៣. អា អាន ស្នើដំណោះស្រាយតាមទំនើងចិត្ត និងមិនមានគោលការណ៍
ចំពោះភាពផ្ទុយគ្នានៃដីកាដោះស្រាយ**

14. អា អាន បានស្នើថា នៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ ដែល ស.ច.ស មិនបានយកយន្តការនៃវិធាន ៧២ មក ដោះស្រាយចំពោះភាពខ្វែងយោបល់គ្នានៅក្នុងចំណោមពួកគាត់ នោះសកម្មភាពរបស់ ស.ច.ស ដែលដាក់បានឯកសារមុន ត្រូវឈ្នះលើសកម្មភាពរបស់ ស.ច.ស ដែលបានដាក់នៅពេល បន្ទាប់នោះ²⁰។ គាត់តវ៉ាទៀតថា នៅក្នុងករណីនេះ ការដាក់លេខឯកសារបង្ហាញថា ដីកាសម្រេច លើកលែងចោទប្រកាន់ត្រូវបានដាក់មុនដីកាសម្រេចបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ហេតុដូច្នេះ ដីកា លើកលែងត្រូវតែចាត់ទុកថាជាដីកាដោះស្រាយតែមួយគត់ដែលមានប្រសិទ្ធភាព²¹។
15. ជាសំខាន់ អា អាន ស្នើថា ការខ្វែងយោបល់គ្នាស្របច្បាប់ និងតាមគោលការណ៍រវាង ស.ច.ស ត្រូវបានដោះស្រាយតាមរយៈការប្រឡងប្រណាំងនៃការដាក់ឯកសារ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ វិធីសាស្ត្រដូច្នេះគ្មានមូលដ្ឋានឡើយ ដោយសារតែគោលជំហរ ឬនីត្យានុកូលភាពនៃសកម្មភាព ដែលបានលើកឡើង ដោយសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទ និងផលប្រយោជន៍របស់សង្គម ក្នុងការសម្រេច បានយុត្តិធម៌ ត្រូវកំណត់ដោយល្បឿនដែលចៅក្រមម្នាក់ដាក់ឯកសារមួយតែប៉ុណ្ណោះនោះ។ បើ តាមអំណះអំណាងរបស់ អា អាន ទាក់ទងនឹងភាពប្រាកដប្រជាផ្លូវច្បាប់ និងសារៈសំខាន់នៃ ដំណើរការច្បាស់លាស់មួយ²² ជាការភ្ញាក់ផ្អើលដែលគាត់គាំទ្រប្រព័ន្ធតាមទំនើងចិត្តដូច្នេះនោះ។

¹⁹ ឯកសារ D359/3/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ អា អាន (D359) ចុះថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨ (“បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់”), កថាខណ្ឌ ១០០-១០៨។

²⁰ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៣៣-៣៤។

²¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៣៤។

²² ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៣០-៣២។

**ខ. មូលដ្ឋានទី ២៖ ស.ច.ស.អ បានកំណត់យ៉ាងត្រឹមត្រូវ
អំពីវិសាលភាពនៃធនាគារសិទ្ធិរបស់គាត់**

16. អា អាន ចោទថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការអះអាងថា គាត់មាន “ធនាគារសិទ្ធិដោយសេរី” ក្នុងការកំណត់ថា តើ អា អាន ស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក ដែរឬទេនោះ²³។ នៅក្នុង ការធ្វើដូច្នេះ គាត់លើកឡើងខុសអំពីការសម្រេចរបស់ ស.ច.ស.អ ដែលលើកឡើងស្នើតែផ្ទុយពីអ្វី ដែល អា អាន អះអាង។
17. អា អាន ផ្អែកអំណះអំណាងរបស់ខ្លួនលើការសរសេរឡើងវិញរបស់ ស.ច.ស.អ អំពីការសម្រេច មួយរបស់ អ.ជ.ត.ក ដែល ស.ច.ស.អ បានលើកឡើងថា អ.ជ.ត.ក បានសម្រេច លើប្រភេទ យុត្តាធិការនៃ “មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់” និងជនទាំងឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ដែលជា គោលការណ៍ “មិនត្រូវបានកំហិតដោយវិធាននៃការបកស្រាយដ៏តឹងរឹងណាមួយទេ ហើយ ជាសំខាន់ វាពុំអាចធ្វើការវិនិច្ឆ័យបានទេនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឬ អ.ជ.ត.ក ប្រសិនបើពុំបានបង្ហាញអំពីការបំពានធនាគារសិទ្ធិ ដោយពុំសុចរិត ឬការវិនិច្ឆ័យមិនត្រឹមត្រូវតាម វិជ្ជាជីវៈ”²⁴។ ច្បាស់ណាស់ថា វាមិនត្រឹមត្រូវនោះទេដែលលើកយកចំណុចនេះមកធ្វើការកំណត់ ថាជា ការអះអាងអំពី “ធនាគារសិទ្ធិដោយសេរី” របស់ ស.ច.ស.អ។ ទីមួយ គាត់កំពុងតែ ពិភាក្សាអំពីអំណាចត្រួតពិនិត្យរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និង អ.ជ.ត.ក មិនមែនអង្គបុរេ ជំនុំជម្រះទេ ទាក់ទងនឹងបញ្ហាយុត្តាធិការនេះ។ ទីពីរ គាត់ទទួលស្គាល់ថា សូម្បីតែនៅចំពោះមុខ អង្គជំនុំជម្រះទាំងពីរក៏ដោយ ក៏ការវាយតម្លៃនេះនៅតែជាកម្មវត្ថុនៃការតវ៉ាដែល ឱ្យតែវាជាការ រំលោភបំពានធនាគារសិទ្ធិ²⁵។
18. សំខាន់បំផុតនោះ ស.ច.ស.អ បានតវ៉ាទៀតថា តាមទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់ ធនាគារសិទ្ធិរបស់ ស.ច.ស មានកម្រិតតិច ជាងយុត្តិសាស្ត្រដែលបានសរសេរឡើងវិញរបស់ អ.ជ.ត.ក ហើយជា ការពិត អាចត្រូវបានត្រួតពិនិត្យឡើងវិញដោយអង្គជំនុំជម្រះផ្សេងទៀត។ ស.ច.ស.អ បញ្ចូល សេចក្តីពិភាក្សានៃដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ របស់គាត់ តាមរយៈការយោង

²³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៣៩-៤២។

²⁴ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៥៤។

²⁵ សំណុំរឿង ០០៤/១-ឯកសារ D308/3 ដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧ (“ដីកាដោះស្រាយ(សំអាងហេតុ)ក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ចែម”) កថាខណ្ឌ ៨។

ដែលគាត់ (រួមជាមួយនឹង ស.ច.ស.ជ) បានថ្លែងថា បើទោះជាមានការលើកឡើងរបស់ អ.ជ.ត.ក ស្តីពីបញ្ហានេះ៖

នៅក្នុងបរិបទតុលាការ លក្ខណវិនិច្ឆ័យទាបបំផុតដ៏សំខាន់បែបនេះ មិនអាចបកស្រាយ ដោយពុំបានពិចារណាទៅដល់ចំណុចជាមូលដ្ឋាននានាបានទេ [...]។ តាមពិត ការយោង ទៅលើការបំពានឆន្ទានុសិទ្ធិតែមួយ ដោយផ្អែកលើទុច្ចរិតភាព ឬការវិនិច្ឆ័យមិនត្រឹមត្រូវ ប្រកបដោយវិជ្ជាជីវៈ ជាការសន្មតជាមុនថា មានរង្វាស់ដែលអាចវាស់វែង និងត្រូវតែវាស់ វែងលើការអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិ ពោលគឺអ្វីដែលបង្កើតជាព្រំដែននៃសុចរិតភាព និងការវិនិច្ឆ័យ ត្រឹមត្រូវប្រកបដោយវិជ្ជាជីវៈ មុនពេលសេចក្តីសម្រេចរំកិលធ្លាក់ទៅក្នុងស្ថានភាពនៃភាព តាមទំនើងចិត្ត។ អ.ជ.ត.ក មិនអាចគិតថា ក.ស.ព ឬ ក.ស.ច.ស មានឆន្ទានុសិទ្ធិទាំង ស្រុងដោយគ្មានកំណត់ ក្នុងការជ្រើសរើសបុគ្គលណាមួយកមកចោទប្រកាន់នោះទេ²⁶។

- 19. ស.ច.ស បានសន្និដ្ឋានថា បញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គល “តម្រូវឱ្យមានការវិនិច្ឆ័យឱ្យបានទំល្ងាយ តែ មិនមែនគ្រប់ចំណុចទាំងអស់ដែលមិនមែនជាកិច្ចការរបស់តុលាការ ដើម្បីបំពេញចិត្ត ក.ស.ព និង ក.ស.ច.ស ទេ”²⁷។ គ្មានពាក្យពេចន៍សមហេតុផលនៅក្នុងការលើកឡើងរបស់ ស.ច.ស.អ អាចនាំទៅដល់ការសន្និដ្ឋានថា ខ្លួនគាត់ផ្ទាល់មាន “ឆន្ទានុសិទ្ធិដោយសេរី” នោះទេ។

គ. មូលដ្ឋានទី ៣៖ ក្នុងការវិភាគអំពីយុត្តាធិការបុគ្គល ស.ច.ស.អ បានបកស្រាយ
យ៉ាងត្រឹមត្រូវអំពីពាក្យថា “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”

- 20. អា អាន ខកខានក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញថា ស.ច.ស.អ បានបកស្រាយពាក្យថា ជនទាំងឡាយ ដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ក្នុងរបៀបមួយដែលទូលាយពេក²⁸។ អំណះអំណាងរបស់គាត់ ទាក់ទងនឹងចំណុចនេះ បានពឹងផ្អែកលើការយល់ខុសអំពីប្រវត្តិនៃការចរចាក្នុងការបង្កើតកិច្ចព្រម ព្រៀង អ.វ.ត.ក និងការបកស្រាយមិនត្រូវចំពោះលក្ខណវិនិច្ឆ័យដែលត្រូវវាយតម្លៃចំពោះបុគ្គល

²⁶ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ៥៤ បញ្ចូលឯកសារយោង សំណុំរឿង ០០៤/១-ឯកសារ D308/3 ដីកាដោះស្រាយ(សំអាងហេតុ)ក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម កថាខណ្ឌ ៩។

²⁷ សំណុំរឿង ០០៤/១-ឯកសារ D308/3 ដីកាដោះស្រាយ(សំអាងហេតុ)ក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម កថាខណ្ឌ ៩ (បញ្ចូល ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៥៤)។

²⁸ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៤៣-៥៤។

ណាម្នាក់ថា តើបុគ្គលនោះស្ថិតក្នុងចំណោម “ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ដែរ ឬទេនោះ។

21. នៅក្នុងអនុមូលដ្ឋានដំបូងរបស់ខ្លួន អោ អាន តវ៉ាថា ដោយផ្អែកលើប្រវត្តិការចរចាបង្កើត អ.វ.ត.ក ការអនុវត្តក្រោយមករបស់ភាគី និងមតិដាច់ដោយឡែកនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចមួយចំនួន ដែលអង្គជំនុំជម្រះជាធរមាន មិនអាចមានសេចក្តីសម្រេច “ច្បាស់ណាស់ថា តុលាការនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីផ្ដន្ទាទោសតែមេដឹកនាំកំពូលរបស់ខ្មែរក្រហមប៉ុណ្ណោះ”²⁹។ នេះពិតជា ការមិនត្រឹមត្រូវទេ។ កិច្ចព្រមព្រៀង និងច្បាប់ អ.វ.ត.ក បានចែងយ៉ាងច្បាស់មិនអាចប្រកែកបាន ថា អ.វ.ត.ក ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បី “វិនិច្ឆ័យទោសមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និង ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម និងការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ” ទៅ លើច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធនានា ដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងពេលនោះ³⁰។ ការមិនបញ្ចូលប្រភេទ យុត្តាធិការទីពីរនេះជាការមិនត្រឹមត្រូវទេ ដោយសារតែអត្ថន័យទូទៅនៃកិច្ចព្រមព្រៀង និងច្បាប់ អ.វ.ត.ក។
22. ផ្ទុយពីការអះអាងរបស់គាត់ដែលថា អ.វ.ត.ក “ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីផ្ដន្ទាទោសតែមេដឹកនាំ កំពូលរបស់ខ្មែរក្រហម” អោ អាន យល់ស្របថា កាំង ហ្គេកអ៊ាវ (“ឌុច”) ត្រូវបានរកឃើញយ៉ាង ត្រឹមត្រូវថា គាត់ស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់តុលាការក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល “ទទួល ខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”³¹។ បន្ទាប់មក អោ អាន ឱ្យដឹងថា ប្រភេទជនទាំងឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវ ខ្ពស់បំផុត” នៅក្នុងច្បាប់ និង កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក ត្រូវបានបន្ថែម “ដើម្បីបង្កលក្ខណៈឱ្យមាន ការផ្ដន្ទាទោស ឌុច”³²។
23. សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ប្រធាននៃកិច្ចចរចាកម្ពុជានៅពេលអនុម័តច្បាប់ អ.វ.ត.ក បានបញ្ជាក់ យ៉ាងច្បាស់ថា ប្រភេទនៃជនទាំងឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” មានគោលបំណងទៅ ឱ្យឆ្ងាយជាងពាក្យថា “បង្កលក្ខណៈឱ្យមានការផ្ដន្ទាទោស ឌុច”។ ក្នុងការពន្យល់អំពីប្រភេទ យុត្តាធិការទៅរដ្ឋសភាកម្ពុជា ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី សុខ អាន បានថ្លែងថា៖

²⁹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៤៦។

³⁰ កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក មាត្រា ១ (បញ្ជាក់បន្ថែម)។ ច្បាប់ អ.វ.ត.ក មាត្រា ១-២ (បញ្ជាក់បន្ថែម)។

³¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៤៦។

³² ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៤៦។

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០៤/២/០៧-០៩-២០០៩-អវតក-កសបស/អបជ ៦០

បើយើងសួរថា “តើនរណាដែលនឹងត្រូវផ្ដន្ទាទោស? ទាំងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងទាំងក្រុមការងាររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា មិនអាចឆ្លើយបានទេ។ ដោយសារថានេះជាកិច្ចការរបស់តុលាការ៖ គឺអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ។ បើយើងបង្កើតបញ្ជីឈ្មោះអ្នកដែលត្រូវយកមកវិនិច្ឆ័យជំនួសតុលាការ យើងរំលោភអំណាចតុលាការ។ ដូច្នេះ យើងមិនអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណ ក, ខ. គ ឬ ឃ ថានឹងត្រូវយកមកផ្ដន្ទាទោសបានទេ។ ជាដំណោះស្រាយ យើងបានកំណត់គោលដៅចំនួនពីរ៖ មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ និង ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត។ បើនិយាយអំពី មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ យើងចង់សំដៅទៅលើមនុស្សមិនលើសពី១០នាក់ទេ ប៉ុន្តែយើងមិនបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់ថាពួកគេជាសមាជិកគណៈអចិន្ត្រៃយ៍ទេ។ នេះជាកិច្ចការរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីសម្រេចថាតើ នរណាជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់។ [...] យ៉ាងណាមិញ យើងនៅមានគោលដៅទីពីរទៀត។ ពួកគេមិនមែនជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ទេ ប៉ុន្តែពួកគេបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏សាហាវយូរយ៉ាង។ ចឹងហើយបានជាយើងប្រើពាក្យថា ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត។ គ្មានចំនួនមនុស្សជាក់លាក់នៅក្នុងក្រុមទីពីរនេះទេ³³។

24. មួយចំណែកដែលនៅសេសសល់នៃសារណារបស់ អោ អាន ស្តីពីអនុមូលដ្ឋាននេះ គឺសេចក្តីថ្លែងជារួម និងដោយគ្មានការគាំទ្រ ថា អោ អាន មិនស្ថិតក្នុងប្រភេទយុត្តាធិការនៃ “ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”នោះទេ។ ចំណុចនេះគួរត្រូវបានចោលដោយពុំចាំបាច់ពិចារណាវែងឆ្ងាយឡើយ³⁴។
25. ផ្ទុយពីអនុមូលដ្ឋានទីពីររបស់ អោ អាន³⁵ ស.ច.ស.អ បានអនុវត្តយ៉ាងត្រឹមត្រូវនូវគោលការណ៍វិមតិសង្ស័យបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ និងការបកស្រាយតាមន័យចង្អៀតក្នុងការកំណត់ព្រំដែននៃប្រភេទ “ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”។ ស.ច.ស.អ បានទទួលស្គាល់

³³ ឯកសារ D359/3/1.1.45 ប្រតិចារិកដែលបានបកប្រែដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជានៃសម័យប្រជុំលើកទី១ នីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភាជាតិកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី៤-៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤ EN 01598763-64 (បញ្ជាក់បន្ថែម)។

³⁴ សម្រាប់បញ្ជីនៃការតវ៉ាដែលតម្រូវឱ្យមានការច្រានចោលភ្លាមៗ សូមមើល ឧទាហរណ៍ សាលដីកាសំណុំរឿង Prlić ភាគ ១ កថាខណ្ឌ ២៥។

³⁵ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៤៨។

អំពីសារៈសំខាន់នៃគោលការណ៍ទាំងនេះនៅក្នុងការវិភាគរបស់គាត់³⁶ ហើយបានលើកឡើងយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា ពួកគេ “មានសល់តួនាទីមួយទៀតក្នុងការបកស្រាយបទបញ្ញត្តិច្បាប់” ដោយការអនុវត្តគោលការណ៍នេះ “កំហិតត្រឹមតែមតិសង្ស័យដែលនៅមាន ក្រោយពេលអនុវត្តវិធានបទដ្ឋាននៃការបកស្រាយ”³⁷។

26. ស.ច.ស.អ បានសម្រេចយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា ផ្នែកលើការយល់ដឹងសមហេតុផលចំពោះពាក្យថា “ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” អា អាន ស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក³⁸។ ដូច ស.ច.ស.អ បានរកឃើញដែរ អា អាន គឺ “ពិតជាជនម្នាក់នៃជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ”³⁹ “មុខតំណែង និងលក្ខណៈ វិសាលភាពភូមិសាស្ត្រ និងផលប៉ះពាល់នៃសកម្មភាពរបស់គាត់ គឺច្បាស់ជាលើសជាងអ្វីដែល ខុច មាន” ដែលត្រូវបានសម្រេចថា គាត់ស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក⁴⁰ គាត់គឺជា “កម្មាភិបាលជាទីទុកចិត្តបំផុត”⁴¹ គាត់មាន “តួនាទីច្បាស់លាស់ក្នុងការរៀបចំ និងអនុវត្តការបំបាត់ជនជាតិចាមនៅភូមិភាគកណ្តាល ជាពិសេសនៅទូទាំងតំបន់ ៤១” ហើយតួនាទីនេះ “តែមួយក៏ច្បាស់ជាធ្វើឱ្យគាត់ធ្លាក់ក្នុងយុត្តាធិការបុគ្គលដែរ”⁴² ហើយគាត់ក៏ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងស្រុកផ្សេងៗទៀត ដូចជា ការស្លាប់មនុស្សយ៉ាងហោចណាស់ ១២,៩៤៤នាក់ ឬប្រហែលជាច្រើនជាងនេះ⁴³។ គ្មានចំណុចដែលត្រូវមានមន្ទិលថា តើ អា អាន ស្ថិតក្រោមយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក នោះទេ ទោះជាក្នុងន័យចង្អៀតក្តី។

27. នៅក្នុងអនុមូលដ្ឋានទីបី អា អាន អះអាងថា ស.ច.ស.អ បានសម្លឹងមើលយុត្តាធិការបុគ្គល “ដោយឆ្លងកាត់កញ្ចក់សហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម ទម្រង់ទីមួយ” និងអះអាងថា ជាដំបូង ស.ច.ស.អ

³⁶ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៥៥។ សំណុំរឿង ០០៤/១-ឯកសារ D308/3 ដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ)ក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម”) កថាខណ្ឌ ២៦-៣៦។

³⁷ សំណុំរឿង ០០៤/១-ឯកសារ D308/3 ដីកាដោះស្រាយ(សំអាងហេតុ)ក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម”) កថាខណ្ឌ ២៦។

³⁸ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៦៩៧-៧១២។

³⁹ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៦៩៧។

⁴⁰ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៦៩៩។

⁴¹ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៧០១។

⁴² ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៧០៧-៧០៨។

⁴³ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៧១០-៧១១។

គួរតែកំណត់ថា អោ អាន គឺជាជនម្នាក់ក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ដែរឬទេ មុននឹងធ្វើការវាយតម្លៃលើការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌរបស់គាត់⁴⁴។

28. តាមពិត អ.ប.ជ បានលើកឡើងថា ដើម្បីពិនិត្យឡើងវិញលើសេចក្តីសម្រេចនានាស្តីពីយុត្តាធិការបុគ្គល “ត្រូវតែ” បង្កលក្ខណៈឱ្យមានការពិនិត្យលើការសម្រេចដែលនាំឱ្យមានសេចក្តីសម្រេចទាំងនោះ រួមទាំងការសម្រេចទាក់ទងនឹងអត្ថិភាពនៃបទឧក្រិដ្ឋ ឬភស្តុតាងនៃការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ [របស់ជនសង្ស័យ] ផង”⁴⁵ ដែលជាការចង្អាញដ៏ច្បាស់លាស់មួយថា ការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ ពិតមានការពាក់ព័ន្ធដ៏សំខាន់ដល់ការកំណត់អំពីយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក⁴⁶។ ហេតុដូច្នេះ វាមិនត្រឹមតែសមស្របប៉ុណ្ណោះទេ គឺថែមទាំងចាំបាច់សម្រាប់ ស.ច.ស.អ ក្នុងការវាយតម្លៃអំពីការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌរបស់ អោ អាន ក្នុងពេលវាយតម្លៃថា គាត់ស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក ដែរឬទេនោះ។

29. នៅក្នុងការតវ៉ារបស់ អោ អាន ចំពោះការសម្រេចរបស់ ស.ច.ស.អ ក៏គ្មានមូលដ្ឋានដែលថា អោ អាន គឺជាជនម្នាក់ក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ដោយផ្អែកទៅលើ “តែការចោទប្រកាន់អំពីសមាជិកភាពរបស់ អោ អាន តែមួយ នៅក្នុងន័យទូលាយនៃសហគម្ភកម្ម ដែលអាចរួមទាំងខ្សែសង្វាក់នៃការបញ្ជាទាំងមូល”⁴⁷។ តាមពិត ស.ច.ស.អ បានវិភាគយ៉ាងប្រយ័ត្នប្រយែងលើសកម្មភាព និងអំពើប្រព្រឹត្តរបស់ អោ អាន ដើម្បីកំណត់លើទំហំនៃការរួមចំណែករបស់គាត់ទៅក្នុងសហគម្ភកម្ម និងឧក្រិដ្ឋកម្មដទៃទៀតដែលគាត់ត្រូវបានចោទប្រកាន់⁴⁸។ ដីកាសម្រេចបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ មិនមែនជាការអះអាងអំពីពិរុទ្ធភាព

⁴⁴ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៤៩-៥២។
⁴⁵ សំណុំរឿង ០០៤/១-ឯកសារ D308/3/1/20 សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម” កថាខណ្ឌ ២៦ (ការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទ) (បញ្ជាក់បន្ថែម)។
⁴⁶ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង ០០១-ឯកសារ E188 សាលក្រម, ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ (“សាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង ឌុច”), កថាខណ្ឌ ២២។ សំណុំរឿង ០០៤/១-ឯកសារ D308/3/1/20 សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម”) កថាខណ្ឌ ៣២១។ ឯកសារ D359 ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់, កថាខណ្ឌ ៤២៤។
⁴⁷ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៤៩។
⁴⁸ សូមមើល ឧទាហរណ៍ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២២៤, ២៤៦, ២៥៦-៣១៩, ៣៤៤, ៣៤៧, ៣៥១-៣៥៤, ៣៦៣-៣៦៤, ៣៩៤-៣៩៦, ៤០៦, ៤១០, ៤២៣, ៤២៧, ៤២៩, ៤៣១, ៤៥៥, ៤៦៣, ៤៦៥, ៤៩១, ៥០៣, ៥៤៥-៥៤៦, ៥៦៤, ៦៣៣-៦៣៧, ៦៨០-៦៨១, ៦៨៥, ៧០៨, ៨៦៦-៨៨៨, ៨៩០-៨៩២។

តាមរយៈការចូលរួម ដូចដែល អោ អាន បានលើកឡើងនោះទេ ប៉ុន្តែ ផ្ទុយទៅវិញ វាគឺជាការសន្និដ្ឋានដែលមានហេតុផលត្រឹមត្រូវ និងមានមូលដ្ឋានយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា អោ អាន គឺជា “អ្នកចូលរួមប្រព្រឹត្តម្នាក់ដោយចេតនា និងដោយមានទឹកចិត្ត ក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយឧក្រិដ្ឋ និងអមនុស្សធម៌សាហាវយ៉ាងយូររបស់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ”⁴⁹។

30. នៅក្នុងអនុមូលដ្ឋានទីបួនរបស់ខ្លួន អោ អាន អះអាងថា វាជាកំហុសមួយ ដែល ស.ច.ស.អ មិនបានធ្វើការប្រៀបធៀប អោ អាន ជាមួយ កែ ពក តាម៉ុក និង សៅ សារុន⁵⁰ ប៉ុន្តែ គាត់មិនបានពន្យល់ថា តើការវិភាគលើបុគ្គលទាំងនេះ (ដែលពីរនាក់ក្នុងចំណោមពួកគេ បានស្លាប់តាំងពីយូរមកហើយតាំងពីមុន ក.ស.ច.ស ត្រូវបានប្តឹងអំពីករណីនេះ) គឺជាជនក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត ដែលជាការចាំបាច់សម្រាប់កំណត់ថា តើ អោ អាន ក៏ជាជនម្នាក់ក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតនោះទេ ហើយគាត់ក៏មិនបានលើកយកប្រភពឯកសារយោងជាអំណះអំណាងរបស់ខ្លួននោះដែរ។

ឃ. មូលដ្ឋានទី ៤៖ ស.ច.ស.អ បានអនុវត្តយ៉ាងត្រឹមត្រូវនូវបទដ្ឋាននៃការបង្ហាញភស្តុតាងចំពោះបញ្ហានៃយុត្តាធិការបុគ្គល

31. អោ អាន ខកខានក្នុងបង្ហាញឱ្យឃើញថា ស.ច.ស.អ បានអនុវត្តបទដ្ឋាននៃការបង្ហាញភស្តុតាងដោយមិនត្រឹមត្រូវចំពោះយុត្តាធិការបុគ្គល⁵¹។ អំណះអំណាងរបស់គាត់ មួយផ្នែក គឺជាការចោទប្រកាន់ដែលគ្មានមូលដ្ឋានចំពោះកំហុសអង្គហេតុ⁵² ហើយមួយផ្នែកទៀត ជាការលើកឡើងជារួមនិងគ្មានមូលដ្ឋាន ដែលមិនបានបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់អំពីកំហុសច្បាស់លាស់។ ដូច្នេះ អំណះអំណាងនេះគួរបានច្រាលចោល។

ង. មូលដ្ឋានទី ៥៖ ស.ច.ស.អ បានវាយតម្លៃលើភស្តុតាងយ៉ាងពេញលេញ និងត្រឹមត្រូវ

32. ការអះអាងរបស់ អោ អាន ក្នុងមូលដ្ឋានទី ៥ មិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញអំពីកំហុសផ្នែកអង្គច្បាប់ឬអង្គហេតុ ក្នុងការវាយតម្លៃលើភស្តុតាងទេ ដោយសារតែការព្យាយាមរបស់គាត់ក្នុងការបង្ខូច

⁴⁹ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៧១២។
⁵⁰ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៥៣-៥៤។
⁵¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៥៥-៥៧។
⁵² ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១០២។ ការចោទប្រកាន់អំពីកំហុសអង្គហេតុទាំងនេះបានលើកនៅក្នុងមូលដ្ឋានទី៦ ខាងក្រោម។

តម្លៃសាក្សីគន្លឹះមួយចំនួន បានពឹងផ្អែកមួយផ្នែកលើការវិភាគ និងការចោទប្រកាន់ដែលមិនត្រឹមត្រូវចំពោះភាពមិនសមស្របដែលបានសម្រេចរួចហើយថាគ្មានមូលដ្ឋានទេនោះ⁵³។

១. ស.ច.ស.អ បានពិនិត្យយ៉ាងត្រឹមត្រូវលើខ្លឹមសារនៃភស្តុតាង ដើម្បីឱ្យស្របទៅតាមការសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១

33. អា អាន បានអះអាងដោយមិនត្រឹមត្រូវថា ស.ច.ស.អ បានជ្រើសរើសវិធីសាស្ត្រដែលផ្អែកលើ ទម្រង់ជាងខ្លឹមសារ ដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងការវាយតម្លៃភស្តុតាងនោះ⁵⁴។ ទោះបីជា ស.ច.ស.អ មិនយល់ស្របជាមួយនឹងការផ្តល់សំអាងហេតុខ្លះៗរបស់ អ.ប.ជ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ ក៏ដោយ ក៏គាត់បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា គាត់មិនអនុវត្តឋានានុក្រមតឹងទេ នៅពេលវាយតម្លៃលើ ភស្តុតាងនោះ⁵⁵។ ចំណុចនេះមានការបញ្ជាក់នៅទូទាំងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះទាំងមូល ខណៈដែល ស.ច.ស.អ បានពិនិត្យលើតម្លៃស្នូលរបស់ភស្តុតាង ដោយគិតគូរអំពីបញ្ហានៃភាពជឿ ជាក់ និងជំទាស់ទៅនឹងផ្នែកដែលមិនសមហេតុផល គ្មានការគាំទ្រ ឬប្រឆាំងនឹងទម្ងន់នៃ ភស្តុតាង⁵⁶។ ទោះជា ស.ច.ស.អ ពិនិត្យទៅការលើកឡើងរបស់ភាគី ឬក្រោមកាលៈទេសៈ

⁵³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៥៨-៧៩។

⁵⁴ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៥៨-៦១។

⁵⁵ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៣៧(ក)(i)។

⁵⁶ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៥៨, ៦១។ សូមមើល ឧទាហរណ៍ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿង ទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២២៣ [ស.ច.ស.អ បានពិចារណាលើភស្តុតាងដែល ប៉ុល ពត បានចេញសេចក្តីណែនាំមួយនៅចុង ឆ្នាំ១៩៧៨ ឱ្យបញ្ឈប់ការសម្លាប់ ប៉ុន្តែ “ថ្វីត្បិតតែការសម្លាប់អាចចម្លងចុះនៅកន្លែងខ្លះ សាក្សីផ្សេងទៀតបានបញ្ជាក់ច្បាស់ថា ការសម្លាប់នៅតែបន្តរហូតដល់វៀតណាមចូល”] កថាខណ្ឌ ២២៩ [“ទោះបីជា ប្រាក់ យុត និង យូ វ៉ាន់ បានអះអាងថា ការ រៀបការនៅស្រុកកំពង់សៀម ត្រូវបានរៀបចំ តែពេលសាមីខ្លួនទាំងពីរព្រមព្រៀងគ្នាប៉ុណ្ណោះ ហើយ ប្រាក់ យុត បានបដិសេធថា គូស្វាមីភរិយាថ្មីថ្មោងមិនត្រូវគេតម្រូវឱ្យរួមដំណេកក៏ដោយ ក៏ភស្តុតាងលើសលប់អំពីការបង្ខិតបង្ខំធ្វើឱ្យសក្ខីកម្មរបស់ពួកគេមិន អាចជឿជាក់បាន”], កថាខណ្ឌ ២៤១, ២៦១, ៣៤២ [“នៅក្នុងបទសម្ភាសន៍របស់គាត់ជាមួយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា អា អាន បដិសេធថាពុំមានការខ្វះខាតអាហារនៅតាមការដ្ឋានទេ ហើយបាននិយាយថា អាហារត្រូវបានផ្តល់ជូនគ្រប់គ្រាន់។ ការអះអាងនេះមិនអាចជឿជាក់បានទេ ដោយសារមានភស្តុតាងដ៏ច្រើនយ៉ាងទូលំទូលាយរបស់អតីតកម្មករជាច្រើនដែល និយាយថា ម្ហូបអាហារមិនគ្រប់គ្រាន់”] កថាខណ្ឌ ៣៦៨ [ការកត់សម្គាល់លើសក្ខីកម្មសវនាការក្នុងសំណុំរឿង ០០២/២ របស់ ប្រាក់ យុត អំពីការមិនដឹងរបស់គាត់ចំពោះទីតាំងសម្លាប់មនុស្សគោកព្រីង ថាមិនគួរឱ្យជឿ បើតាមភស្តុតាងដទៃទៀត] កថា ខណ្ឌ ៣៧៥ [ការសម្រេចថា ទោះបីជាមានភស្តុតាងអំពីការបញ្ជាឱ្យសម្លាប់ទាហាន លន់ នល់ នៅគោកព្រីងក៏ដោយ ក៏គេមិនច្បាស់ថា បញ្ជាទាំងនោះត្រូវបានអនុវត្ត ដូច្នេះហើយគេ “មិនអាចសន្និដ្ឋានបានទេ” ថា ពួកគេត្រូវបានសម្លាប់នៅទីនោះ] កថាខណ្ឌ ៣៧៨ [ការពិភាក្សាអំពីភាពខុសគ្នាក្នុងសាច់រឿងពីរចំពោះព្រឹត្តិការណ៍តែមួយ] កថាខណ្ឌ ៣៩០ [ការរកឃើញថា

ដែលគេមិនដឹង ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន គាត់បានពឹងផ្អែកលើការលើកឡើងទាំងនោះនៅពេលដែលព័ត៌មាននោះត្រូវបានគាំទ្រដោយប្រភពផ្សេងទៀត⁵⁷។ ស.ច.ស.អ ក៏បានពន្យល់ដែរថា ដោយសារមានកង្វល់អំពី “ទម្រង់កំពុងលេចឡើង” នៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនធ្លាប់បានពិនិត្យពិចារណាឱ្យបានត្រឹមត្រូវមុនពេលដាក់មក ការិយាល័យរបស់គាត់ក៏បានកំណត់ថា តើពាក្យសុំណាមួយមានប្រយោជន៍ខ្លាំងជាងគេដល់កិច្ចស៊ើបសួរ ហើយក៏បានដឹកនាំការស្តាប់ចម្លើយជាផ្លូវការជាមួយអ្នកដាក់ពាក្យសុំទាំងនោះ⁵⁸។ ច្បាស់ណាស់ថា គាត់បានចាត់ទុកភស្តុតាងរបស់ពួកគេថាមានសារៈសំខាន់ ព្រោះគាត់បានយោងទៅកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងនោះជាង ៨០០ លើក ដើម្បីគាំទ្រដល់ការសម្រេចរបស់គាត់។ ការពឹងផ្អែកលើកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយដូច្នេះ ដែលមានអ្នកស៊ើបសួរបានពិនិត្យលើភស្តុតាងទាំងនោះផង មិនមែនពាក្យសុំដែលអាចធ្វើឱ្យមានមន្ទិលដែលយកពីកាលៈទេសៈដែលយើងមិនដឹង⁵⁹ បង្ហាញពីវិធីសាស្ត្រដ៏ប្រុងប្រយ័ត្ន និងសមស្របមួយសម្រាប់ការវាយតម្លៃលើភស្តុតាង។

អ្វីៗ មិនអាចជឿទុកចិត្តបានពេលគាត់អះអាងថាគាត់មិនមែនជាប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខមិត្តសុប “បើតាមទំហំ និងភាពស្របគ្នានៃសក្ខីកម្មជំទាស់” និង “ការលើកទឹកចិត្តរបស់គាត់នៅក្នុងការសម្រាលការទទួលខុសត្រូវរបស់គាត់ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រព្រឹត្តនៅទីនោះ” កថាខណ្ឌ ៤០៤, ៤១១ [ការពិភាក្សាអំពីមូលហេតុដែលភស្តុតាងយ៉ាងពិស្តារ និងស៊ីសង្វាក់គ្នារបស់អតីតកងការពាររបស់ អា អាន គឺជាទីពេញចិត្តជាងរបស់ អ្វីៗ] កថាខណ្ឌ ៥២៩-៥៣០ [ការពិភាក្សាអំពីកង្វះភាពជឿជាក់របស់ ពិន ពៅ ទៅលើប្រភេទនៃជនរងគ្រោះ និងការសម្លាប់នៅវត្តបាធាយ តាមភស្តុតាងផ្ទុយដែលគួរឱ្យទុកចិត្តបាន ជឿជាក់បាន និងដែលមានការបញ្ជាក់], កថាខណ្ឌ ៥៨៧, ៦២១, ៦២២, ៦២៤។

⁵⁷ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ១២៤-១២៦ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៦១ [ការអះអាងថា ស.ច.ស.អ ខកខានមិនបានពិនិត្យកាលៈទេសៈពីការទទួលបានភស្តុតាង]។ ឧទាហរណ៍អំពីការពឹងផ្អែកលើកំណត់ហេតុផ្សេងៗដោយគួរភាគី និងដែលមានការបញ្ជាក់ដោយប្រភពដទៃទៀត ប៉ុន្តែមិនកំហិតត្រឹមឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១០០៩, ១០១១, ១០៧៩, ១១០៨, ១៦០២, ១៧៣៤, ២១០៨។

⁵⁸ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៣៧(v)។ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង ០០៤/១-ឯកសារ D308/3/1/20 សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ថៃម”), កថាខណ្ឌ៤៩ [ថ្លែងថា បើសិនជា ស.ច.ស រកឃើញថាកំណត់ហេតុដែលបានផ្តល់ដោយជនសង្ស័យទៅស្ថាប័នផ្សេង គ្មានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់បញ្ជាក់អំពីការពិតបាន ដោយសារប្រភពរបស់វា គេគួរតែបានអញ្ជើញគាត់ឱ្យមានផ្តល់បទសម្ភាសន៍ជាមួយ ក.ស.ច.ស](ជាឯកជ្ញានុ)។

⁵⁹ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៦១។

២. ស.ច.ស.អ បានវាយតម្លៃយ៉ាងត្រឹមត្រូវលើភាពជឿជាក់បាននៃសាក្សីគន្លឹះ និងភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

34. ការវាយតម្លៃលើភាពជឿជាក់បាន រួមមានការកំណត់បែបអត្តនាម័តិជាច្រើន ដែលស្ថិតក្នុង អំណាចធនានុសិទ្ធិរបស់អ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុ ហើយអង្គចៅក្រមដែលពិនិត្យ មិនចង់រំខានដល់ ការវាយតម្លៃនេះទេ លែងតែមានការរំលោភបំពានធនានុសិទ្ធិ⁶⁰។ អ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុត្រូវ វាយតម្លៃលើភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នានៅក្នុងសាច់រឿងរបស់សាក្សី ដើម្បីពិចារណាថា តើ ភស្តុតាង ទាំងមូលអាចទុកចិត្តបាន និងជឿជាក់បានឬទេ ហើយអាចទទួលយក ឬប្រានចោលផ្នែកខ្លះនៃ ភស្តុតាងនោះ⁶¹។ អ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុមិនតម្រូវឱ្យកំណត់ឱ្យពិស្តារពីមូលហេតុដែលគាត់បាន ទទួលយក ឬប្រានចោលផ្នែកជាក់លាក់ណាមួយនៃសក្ខីកម្មនោះទេ ប៉ុន្តែគាត់ត្រូវផ្តល់មូលហេតុ ចំពោះការទទួលយកសក្ខីកម្មនោះ បើទោះជាមានភាពមិនស្របគ្នាយ៉ាងសំខាន់នៅពេលដែល ភស្តុតាងសំខាន់ត្រូវបានពឹងផ្អែកក៏ដោយ⁶²។ អា អាន មិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុស ដោយដឹកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះបានបង្ហាញថា គាត់គោរពគោលការណ៍ទាំងនេះ។

ក. ប្រាក់ យុត

35. អា អាន បានព្យាយាមយ៉ាងខ្លាំងក្លា ប៉ុន្តែមិនជោគជ័យដើម្បីបន្ទាបតម្លៃ ប្រាក់ យុត ដែលជាអតីត អ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ផ្ទាល់របស់គាត់⁶³ ដែលមានការដឹងដោយផ្ទាល់អំពីការបញ្ជាដែលគាត់បាន ដាក់ចេញទៅឱ្យអ្នកក្រោមបង្គាប់របស់គាត់ និងអំពីរបៀបដែលបទបញ្ជាទាំងនោះត្រូវបានអនុវត្ត។ ខណៈ ប្រាក់ យុត ដែលជាសាក្សីស្នាក់នៅក្នុងស្ថានភាពដែលតែងតែបង្ហាញនូវការព្រួយបារម្ភយ៉ាងច្បាស់

⁶⁰ សូមមើល ឧ. សាលដីកាសំណុំរឿង Popović, កថាខណ្ឌ ១៣១-១៣២។ សាលដីកាសំណុំរឿង Nchamihigo, កថាខណ្ឌ ៤៧។ សាលដីកាសំណុំរឿង Nahimana, កថាខណ្ឌ ១៩៤។

⁶¹ សូមមើល ឧ. សាលដីកាសំណុំរឿង Rutaganda, កថាខណ្ឌ ៣៥៣, ៤៤៣, ៥០១។ សាលដីកាសំណុំរឿង Popović, កថាខណ្ឌ ១៣២, ១៣៦-១៣៧, ១២២៨។ សាលដីកាសំណុំរឿង Muvunyi II, កថាខណ្ឌ ២៦។ សាលដីកាសំណុំរឿង Setako, កថាខណ្ឌ ៣១, ៤៨។ សាលដីកាសំណុំរឿង Munyakazi, កថាខណ្ឌ ៧១។ សាលដីកាសំណុំរឿង Kupreškić, កថាខណ្ឌ ៣១។

⁶² សាលដីកាសំណុំរឿង Popović, កថាខណ្ឌ ១៣៣, ១៣៧។ សាលដីកាសំណុំរឿង Čelebići, កថាខណ្ឌ ៤៩៨។

⁶³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៦៣-៦៨។ ឯកសារ D360/5/1.4 ឧបសម្ព័ន្ធ គ៖ ការផ្លាស់ប្តូរសាច់រឿងរបស់ ប្រាក់ យុត (“ឧបសម្ព័ន្ធ គ”)។ ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ៖ អសង្គតិភាពរបស់ ប្រាក់ យុត ទាក់ទងទៅនឹងយុត្តាធិការ បុគ្គល (“ឧបសម្ព័ន្ធ យ”)។ ឯកសារ D351/6 ចម្លើយតបរបស់ អា អាន ទៅនឹងដីសន្និដ្ឋានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អនុលោម តាមវិធាន ៦៦, ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៧ (“ចម្លើយតបរបស់ អា អាន ទៅនឹងដីសន្និដ្ឋានស្តីពី”), កថាខណ្ឌ ១៤៤- ១៥៦ (បញ្ចូលចំណុចក្នុង ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១១៩, ១២០)។

អំពីការសារភាពចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏រង្គាល ដូច្នេះហើយបានជាសក្ខីកម្មរបស់គាត់តម្រូវឱ្យមានការ វាយតម្លៃដោយប្រុងប្រយ័ត្ននោះ^{៦៤} អា អាន មិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ស.ច.ស.អ បាន រំលោភបំពានឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់គាត់ ឬមានកំហុសក្នុងការពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងមួយផ្នែករបស់គាត់។

36. សេចក្តីវិភាគភាគច្រើនរបស់ អា អាន ចំពោះអ្វីដែលគាត់អះអាងថាមានភាពមិនស្របគ្នានៅក្នុង កំណត់ហេតុរបស់ ប្រាក់ យុត នោះ គឺជាកំហុសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ ភាគច្រើននៃការអះអាងរបស់គាត់ បានពឹងផ្អែកលើសម្រង់ខ្លីៗនៃភស្តុតាងដែលមិនបង្ហាញបរិបទ ខណៈដែល ស.ច.ស.អ បានធ្វើ ការវាយតម្លៃយ៉ាងសមហេតុផលលើភស្តុតាងរបស់គាត់ទាំងមូល។ ជាឧទាហរណ៍ អា អាន ចោទថា ប្រាក់ យុត បានផ្លាស់ប្តូរសាច់រឿងរបស់គាត់អំពីអ្នកដែលបានតែងតាំងគាត់ធ្វើជាលេខា ស្រុកកំពង់សៀម គឺ អា អាន កែ ពក ឬ កង ចាប^{៦៥}។ យ៉ាងណាមិញ ពេលដែលភស្តុតាងនេះត្រូវ បានពិនិត្យយ៉ាងត្រឹមត្រូវ ពេញលេញ ដោយមិនត្រូវពិនិត្យដោយឡែក ជាការពិត ប្រាក់ យុត បានលើកឡើងថា (i) កង ចាប ដែលជាលេខាតំបន់ ៣៥ តាមរយៈគាត់ផ្ទាល់ ឬនិរសាររបស់គាត់ ធ្លាប់បានជូនដំណឹងគាត់ថា គាត់ និងកម្មាភិបាលផ្សេងទៀត ត្រូវបានបញ្ជូនទៅភូមិភាគកណ្តាល (ii) នៅក្នុងអង្គប្រជុំមួយជាមួយ កែ ពក នៅក្រុងកំពង់ចាម លេខាតំបន់នៃភូមិភាគកណ្តាល ត្រូវបានតែងតាំង ហើយកម្មាភិបាលដែលត្រូវបានគេបញ្ជូននោះ ត្រូវបានគេប្រាប់ថា ពួកគេនឹង ត្រូវបញ្ជូន និង (iii) បន្ទាប់ពីការប្រជុំនេះ អា អាន បានបើកកិច្ចប្រជុំមួយនៅមន្ទីរតំបន់ ៤១ នៅក្នុងស្រុកព្រៃឈរ ជាទីកន្លែងដែលគាត់បានតែងតាំងគាត់ (ប្រាក់ យុត) និងលេខាស្រុកដទៃ ទៀត^{៦៦}។ ពុំមានភាពមិនស្របគ្នាជាក់ស្តែងដែលតម្រូវឱ្យ ស.ច.ស.អ ពន្យល់ពីមូលហេតុ ដែលគាត់បានពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត នៅទីនេះទេ។ អា អាន គឺជាមនុស្សតែម្នាក់ គត់ដែល ប្រាក់ យុត ធ្លាប់បានប្រាប់ពីអត្តសញ្ញាណថាជាអ្នកដែលបានតែងតាំងគាត់ធ្វើជាលេខា

⁶⁴ សូមមើល ឧ. ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២២៩, ២៤១, ៣៦៨, ៤៥៤។

⁶⁵ ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ EN 01597562-63។

⁶⁶ ឯកសារ D117/70 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ៨៤-៨, ១០-១១, ២០-២៣, ២៥-២៦។ ឯកសារ D117/71 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ៨២-៤, ១២-១៣, ១៥, ១៧-២០, ២៣-២៤។ ឯកសារ D219/234.1.2 បទសម្ភាសន៍ របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជាមួយ ប្រាក់ យុត EN 01064269-70, 01064277-85។ ឯកសារ D219/702.1.95 ប្រាក់ យុត ប្រតិចារិក ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង 13.47.30-13.59.09។

ស្រុក^{៦៧}។ ការអះអាងផ្សេងទៀតរបស់ អោ អាន ក៏ខកខានស្រដៀងគ្នាក្នុងបង្ហាញឱ្យឃើញថា គ្មានអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដែលមានហេតុផលណា ពីងផ្អែកលើភស្តុតាងរបស់គាត់ទេ^{៦៨}។

^{៦៧} ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ EN 01597562-63 ហាក់ដូចជាអះអាងថា (១) ការប្រកាសរបស់ កែ ពក អំពីទឹកនៃឆ្នេរដែលត្រូវបញ្ជូនមនុស្ស និង (២) សកម្មភាពរបស់ កង ចាប អំពីការប្រាប់ ប្រាក់ យុត ឱ្យទៅខេត្តកំពង់ចាម បង្កើតបានជាសក្ខីកម្មថា ពួកគេបានតែងតាំងគាត់(ប្រាក់ យុត) ធ្វើជាលេខាស្រុក។ វាមិនមែនដូច្នេះទេ ទាំងនេះគឺជាសកម្មភាពខុសគ្នាដាច់ស្រឡះ។ កែ ពក និង កង ចាប គឺជាអ្នកដែលបានបញ្ជូន ប្រាក់ យុត ទៅកាន់ទិសដៅបន្ទាប់របស់គាត់។ មិនបានកំណត់ថាបញ្ហាឱ្យបញ្ជូន ឬលិខិតបេសកកម្មដែល កង ចាប បានផ្តល់ឱ្យ ប្រាក់ យុត អាចឱ្យគាត់ធ្វើអ្វីបានក្រៅតែអំពីការអនុញ្ញាតឱ្យគាត់ធ្វើដំណើរបានប៉ុណ្ណោះ។ ការសន្និដ្ឋានដទៃទៀតគឺសន្មតលើអង្គហេតុដែលមិនមែននៅក្នុងភស្តុតាង។

^{៦៨} (១) ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ EN 01597561-62 កត់សម្គាល់ថា ប្រាក់ យុត បានប្តូររឿងរបស់គាត់អំពីថាតើក្រុមមកពីភូមិភាគនិរតីបានមកដល់ក្នុងភូមិភាគកណ្តាលនៅដើមឆ្នាំ ១៩៧៧ ឬទេ ប៉ុន្តែ ស.ច.ស.អ បានពិចារណាយ៉ាងត្រឹមត្រូវលើភស្តុតាងមិនស្របគ្នារបស់គាត់ ទាក់ទងទៅនឹងពេលវេលានៃការបញ្ជូនខ្លួនគាត់ (សូមមើល ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ជើងទំព័រ៥៩៣ ដែលរៀបរាប់ភស្តុតាងផ្ទុយបន្ទាប់ពីការកត់សម្គាល់ “ប្រៀបធៀប”។ ទោះបីជាគាត់មិនបានពន្យល់ពីមូលហេតុដែលគាត់បដិសេធផ្នែកមួយចំនួននៃសក្ខីកម្មរបស់ប្រាក់ យុត និងបានជ្រើសរើសទទួលយកភស្តុតាងរបស់គាត់ថា គាត់បានមកដល់ក្នុងខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ ដំដោយ ក៏ជើងទំព័រ ៥៩៣ បញ្ជាក់ថាភស្តុតាងនេះស្របគ្នាទៅនឹងការរៀបរាប់ជាច្រើនផ្សេងទៀត។ លើសពីនេះទៀត ការវិភាគរបស់ អោ អាន បង្ហាញថា ប្រាក់ យុតនៅតែស៊ីសង្វាក់គ្នាទៅនឹងកាលបរិច្ឆេទខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ បន្ទាប់ពីគាត់បានពន្យល់ក្នុងឆ្នាំ២០១៣ ថា គាត់មិនបាននិយាយអស់ក្នុងការស្តាប់ចម្លើយរបស់គាត់ពីមុន (សូមមើល ឯកសារ D117/70 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ឆ.៤៧)។ (២) ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ EN 01597561-62 កត់សម្គាល់ថា ប្រាក់ យុត បានប្តូររឿងរបស់គាត់អំពី ថាតើ អោ អាន បានធ្វើដំណើរទៅកាន់ភូមិភាគកណ្តាលជាមួយ ប្រាក់ យុត ឬទេ ប៉ុន្តែចម្លើយលើកមុនអាចអនុវត្តបាននៅទីនេះ ព្រោះវាទាក់ទងទៅនឹងការរកឃើញតែមួយ (ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ជើងទំព័រ ៥៩៣) ដែលត្រូវបានគាំទ្រដោយភស្តុតាងបរមាណីយ៍ និងរៀបរាប់ភស្តុតាងផ្ទុយ (អំពីប្រាក់ យុត និងអ្នកផ្សេងទៀត) ដែល ស.ច.ស.អ បានពិចារណា។ ការខកខានរៀបរាប់អំពីបទសម្ភាសន៍មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជាមួយ ប្រាក់ យុត នេះ មិនមានន័យថា ស.ច.ស.អ មិនបានពិចារណាវានោះទេ ប៉ុន្តែបញ្ជាក់ថា គាត់មិនបានផ្អែកលើវា ដោយសារតែវាមិនត្រូវបានគាំទ្រដោយប្រភពផ្សេងទៀត (សូមមើល ឧទាហរណ៍ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ១២៤-១២៧។ សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង Kamuhanda កថាខណ្ឌ ៣២)។ (៣) ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ EN 01597562 ចោទប្រកាន់ថា ប្រាក់ យុត បានប្តូរចម្លើយរបស់គាត់អំពី ថាតើ អោ អាន បានចូលរួមកិច្ចប្រជុំរៀបចំផែនការស្តីពី “ការបោសសម្អាត” នៅទីក្រុងភ្នំពេញ ឬទេ ដោយលើកឡើងខុសអំពីភស្តុតាងរបស់គាត់ដើម្បីបង្កើតភាពផ្ទុយគ្នា។ ផ្ទុយពី ការលើកឡើងដោយសង្ខេបរបស់ អោ អាន នេះ ប្រាក់ យុត មិនដែលលើកឡើងថា គាត់បានចូលរួមការប្រជុំនៅភ្នំពេញទេ។ (សូមមើល ឯកសារ D6.1.730 កំណត់ហេតុច្បាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត EN 00364081។ ឯកសារ D219/702.1.95 ប្រាក់ យុត ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី១៩ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង 13.54.34-14.06.37។ ឯកសារ D219/120 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ឆ.៦២) មិនដែលបាននិយាយថា អោ អាន មិន បានចូលរួមប្រជុំនៅភ្នំពេញនោះទេ (សូមមើល ឯកសារ D6.1.730 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត EN 00364081។ ឯកសារ D219/702.1.95 ប្រាក់ យុត ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី១៩ ខែមករា

ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង 14.02.59-14.06.37) មិនដែលនិយាយថា គ្មានការប្រជុំត្រូវបានធ្វើឡើងជាមួយនឹងកម្មាភិបាលជាន់ខ្ពស់នោះទេ (សូមមើល ឯកសារ D219/702.1.95 ប្រាក់ យុត ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី១៩ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង 13.54.34-14.06.37) និងមិនដែលបាននិយាយថា ការប្រជុំបានពិភាក្សាពីការបោសសម្អាតនោះទេ (សូមមើល ឯកសារ D219/120 កំណត់ហេតុ ស្តាប់ចម្លើយ ឆ.៦២)។ ដោយសារខកខានមិនបានពិភាក្សាពីការប្រជុំមិនស្របនឹងការអះអាងថា គ្មាន ការប្រជុំនោះ អោ អាន មិនបានចង្អាញភស្តុតាងពីភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាណាមួយដែលតម្រូវឱ្យ ស.ច.ស.អ ពន្យល់ពីមូលហេតុ ដែលគាត់ពឹងផ្អែក លើភស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត នោះទេ។ (៤) ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ EN 01597563 ចោទប្រកាន់ថា ប្រាក់ យុត បានប្តូរចម្លើយរបស់គាត់អំពី ថាតើ អោ អាន បានធ្វើ “ការបោសសម្អាត” អតីតកម្មាភិបាលនៅភូមិភាគកណ្តាលឬទេ។ ស.ច.ស.អ មិនបានពឹងផ្អែកលើ ប្រាក់ យុត សម្រាប់ការសន្និដ្ឋានទាក់ទងទៅនឹងការបោសសម្អាតសមាជិកគណៈ ស្រុកកំពង់សៀម ដែលបានកាន់ដំណែងមុនគាត់នោះទេ ដូច្នេះ ភស្តុតាងផ្នែកនោះមិនពាក់ព័ន្ធទេ។ អ្វីដែល ពាក់ព័ន្ធ នោះគឺថា គាត់បានអះអាងយ៉ាងស៊ីសង្វាក់គ្នាថា នៅពេលដែលគាត់បានមកដល់ស្រុកកំពង់សៀម គាត់បានជួបជាមួយមេឃុំមូលដ្ឋាន បានណែនាំទៅកាន់ អោ អាន ថា ពួកគេត្រូវដកចេញ ហើយពួកគេត្រូវបានដកចេញមែន (សូមមើល ឯកសារ D6.1.730, EN 00364082 [អំពី ការណែនាំខ្លួនគាត់]។ ឯកសារ D117/70 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ឆ.៣២-៣៦។ ឯកសារ D117/71 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ឆ.២៥, ៣៧-៤១។ ឯកសារ D219/120 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ឆ.៤២-៤៤, ៥១-៥៤) ហើយនេះត្រូវបានគាំទ្រដោយសាក្សីផ្សេងទៀត។ ដូច្នេះ ការពឹងផ្អែករបស់ ស.ច.ស.អ លើប្រាក់ យុត ក្នុងឯកសារ D360 ដឹកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២៩៧ មានលក្ខណៈសមហេតុផល។ (៥) ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ EN 01597563-64 ចោទប្រកាន់ថា ប្រាក់ យុត បានប្តូរចម្លើយរបស់គាត់អំពី ថាតើ អោ អាន ជាថ្នាក់លើរបស់គាត់ក្នុងតំបន់ ៤១ ឬទេ ដោយបានកត់សម្គាល់ថា ក្នុងចម្លើយរបស់គាត់ក្នុងឆ្នាំ ២០០៩ ប្រាក់ យុត មិនបាននិយាយពីឈ្មោះ អោ អាន ទេ ប៉ុន្តែក្នុងចម្លើយពីឆ្នាំ ២០១៣ ឡើងទៅ គាត់បានបញ្ជាក់ថា អោ អាន គឺជាលេខាតំបន់ ៤១ និង/ឬ ថ្នាក់លើរបស់គាត់។ ការខកខានមិនបានលើកពីឈ្មោះមួយ ដោយសារតែមិនអាចរកនឹកឃើញ ឬ សូម្បីតែមិន មានឆន្ទៈនិយាយពីវាក៏ដោយ ក៏មិនបដិសេធភស្តុតាងដែលបានផ្តល់ឱ្យនៅពេលក្រោយមកទៀត ដែលពិតជាផ្តល់ព័ត៌មាន ជាក់លាក់ជាងមុន ដូចជាឈ្មោះ។ មិនមានភាពមិនស្របគ្នាដែលតម្រូវឱ្យ ស.ច.ស.អ ពន្យល់ពីមូលហេតុដែលគាត់ផ្អែក លើភស្តុតាងបែបនោះទេ (សូមមើល ឧទាហរណ៍ សាលដីកាសំណុំរឿង Nahimana កថាខណ្ឌ ៤២៨។ សាលដីកាសំណុំរឿង Munyakazi កថាខណ្ឌ ៧១)។ (៦) ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ EN 01597564-65 ចោទប្រកាន់ថា ប្រាក់ យុត បានប្តូរចម្លើយរបស់គាត់អំពី ថាតើ អោ អាន បានចេញបញ្ជាឱ្យប្រមូលប្រជាជនចាមទាំងអស់ ឬទេ។ ដូចគ្នាទៅនឹងការវិភាគ ពីមុន ការមិនបានយោងទៅលើ អោ អាន ចេញបញ្ជាឱ្យប្រមូលបាម គឺស្របទៅនឹងភស្តុតាងថាគាត់បានធ្វើ។ ការសារភាពរបស់ ប្រាក់ យុត ថាគាត់មិនបានដឹងថា អោ អាន បានទទួលបញ្ជារបស់គាត់មកពីណានោះ ឬទោះបីជាគាត់បានទទួលបញ្ជាណាមួយ នោះ ក៏វាមិនផ្ទុយគ្នាដែរ ហើយការទុកជីវិតឱ្យមនុស្សម្នាក់នៅក្នុងក្រុមដែលទទួលបានការការពារនោះ មិនបដិសេធថា គាត់បានចេញបញ្ជាឱ្យប្រមូលបាមនោះដែរ (សូមមើលឧទាហរណ៍ សាលដីកាសំណុំរឿង Muhimana កថាខណ្ឌ ៣២។ សាលដីកាសំណុំរឿង Ntabakuze កថាខណ្ឌ ២៤១)។ ការសំអាងរបស់ ស.ច.ស.អ លើភស្តុតាងនេះមានភាពសមហេតុផល និងមិនតម្រូវឱ្យមានការពន្យល់អ្វីឡើយ។ (៧) ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ EN 01597565 ចោទប្រកាន់ថា ប្រាក់ យុត បានប្តូរចម្លើយរបស់គាត់អំពី ថាតើ អោ អាន បានចេញបញ្ជាឱ្យចាប់ខ្លួន និងសម្លាប់អតីតកម្មាភិបាល ខ្មាំង ឬអ្នកផ្សេងទៀត ឬទេ។ ចម្លើយខុសគេតែមួយគាត់ដែលបានកំណត់ដោយ ការវិភាគរបស់ អោ អាន នោះគឺ ចម្លើយរបស់ ប្រាក់ យុត ក្នុងឯកសារ D117/70។ ការអានចម្លើយទាំងមូលដ៏ត្រឹមត្រូវបង្ហាញថា ប្រាក់ យុត បាននិយាយថា អោ អាន មិនបានបញ្ជាគាត់ឱ្យចាប់ខ្លួន

37. ការចោទប្រកាន់ជាច្រើនរបស់ អោ អាន ថា ប្រាក់ យុត ផ្អែកលើព័ត៌មានដោះបន្ទុក ដោយសារ អ្នកស៊ើបអង្កេត ក.ស.ច.ស “ចង់បានភស្តុតាងដាក់បន្ទុក”ប្រឆាំងនឹងគាត់នោះ^{៦៩} ត្រូវបានច្រាន

មេឃុំ “ចាស់” នោះទេ – គាត់បានរៀបចំរឿងនោះ – ប៉ុន្តែ គាត់ ពិតជា បានបញ្ជាប្រាក់ យុត ឱ្យចាប់ប្រជាជនចាម និងទាហាន លន់ នល់។ សូមមើល កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ឯកសារ D117/70 ឆ.៣៧, ៣៩, ៤៤-៤៥។ ឯកសារ D117/71 ឆ.៤០-៤១, ៤៧-៥៣។ ឯកសារ D117/72 ឆ.៣, ៦-៧។ ឯកសារ D219/120 ឆ.១២-១៤, ១៨-៣២។ ឯកសារ D219/484 ឆ.១, ៨-១២។ និង ឯកសារ D219/792.1.2 ប្រាក់ យុត ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី២០ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង ០៩.៣៤.២០-០៩.៣៩.៥៨។ កត់សម្គាល់ ថា នៅក្នុងសក្ខីកម្មរបស់គាត់ ប្រាក់ យុត បានដកខ្លួនចេញពីមិនគួរឱ្យជឿចេញពីចម្លើយរបស់គាត់អំពីបញ្ហាឱ្យចាប់ ខ្លួន និងសម្លាប់ចាមទាំងអស់។ សព្វថ្ងៃ បានដាក់បញ្ចូលដោយយោងទៅលើអំណះអំណាងដែលខ្លួនបានធ្វើលើបញ្ហានេះ នៅក្នុងឯកសារ D351/5 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរតាមវិធាន ៦៦ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី២១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៧ (“ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ សព្វថ្ងៃ”) កថាខណ្ឌ ៦៣-៧១។ (៨) ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ EN 01597565-66 ចោទប្រកាន់ថា ប្រាក់ យុត បានប្តូរចម្លើយរបស់គាត់អំពី ថាតើ ប្រាក់ យុត និងថ្នាក់ក្រោមរបស់គាត់ បានរាយការណ៍ទៅ អោ អាន ឬទេ។ នៅក្នុងចម្លើយទីមួយដែលបានដកស្រង់ វាច្បាស់ថា មានន័យថា អោ អាន មិនបានដែលបានមកស្រុករបស់ប្រាក់ យុត ដើម្បីធ្វើការបញ្ជាក់ដោយខ្លួនឯង អំពីចំនួនមនុស្សដែលបានចាប់ខ្លួន ឃុំខ្លួន ឬកម្ទេចនោះទេ ប៉ុន្តែគាត់ពិតជា បានមកជួប ប្រាក់ យុត នៅពេលដែលចាំបាច់ ហើយនៅពេលដែលគាត់មក ពួកគេបានពិភាក្សាអំពីបញ្ហានានារួមមានឈ្មោះមនុស្សដែល ត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណសម្រាប់ការចាប់ខ្លួន (សូមមើល ឯកសារ D219/120 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ឆ.៣០-៣១)។ ភស្តុតាងនេះមិនមែនមិនស្របគ្នាទៅនឹងចម្លើយក្រោយមកទៀតរបស់គាត់ដែលថា គាត់បានរាយការណ៍ទៅកាន់ អោ អាន អំពីការចាប់ខ្លួននោះទេ។ ហេតុដូច្នេះ វាមិនតម្រូវឱ្យ ស.ច.ស.អ ពន្យល់ពីមូលហេតុដែលគាត់សំអាងលើវានោះទេ។ (៩) ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ EN 01597566 ចោទប្រកាន់ថា ប្រាក់ យុត បានប្តូរចម្លើយរបស់គាត់អំពី ថាតើ អោ អាន មានសិទ្ធិអំណាចរៀបចំការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។ ទោះជាយ៉ាងណា ប្រាក់ យុត បានផ្តល់សក្ខីកម្មយ៉ាងស៊ីសង្វាក់ថា លេខាតំបន់ត្រូវអនុម័តអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលស្នើដោយស្រុក និងសូម្បីតែបែបនោះ អោ អាន បានណែនាំគាត់អំពីការរៀបចំ ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ (សូមមើល ឯកសារ D219/702.1.95 ប្រាក់ យុត ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី១៩ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង 11.26.00-13.41.08)។ ភាពខុសគ្នាដែលកើតចេញពីថាតើ សក្ខីកម្មរបស់ យូ វ៉ាន់ ថា អោ អាន បានប្រាប់ ប្រាក់ យុត ថា “ចាមត្រូវរៀបការជាមួយចាម ហើយខ្មែរត្រូវរៀបការជាមួយខ្មែរ” ត្រឹមត្រូវ ឬទេ។ ប្រាក់ យុត បានរក្សាចម្លើយយ៉ាងស៊ីសង្វាក់ ថា គាត់មិនបានដឹងពីច្បាប់នោះទេ។ ជាងនេះទៀត វាមិនច្បាស់ទេអ្វីដែល ប្រាក់ យុត បានកំណត់ព្រំដែនថាជា “ការរៀបការទ្រង់ទ្រាយធំ” នៅពេលគាត់បានបដិសេធថា វាបានកើតឡើងក្នុងស្រុករបស់គាត់ ប៉ុន្តែ ទោះបីជា ការរៀបការ ១០គូរ ត្រូវបានចាត់ទុកដូច្នោះមែន គាត់បានកែសម្រួលសក្ខីកម្មរបស់គាត់ និងបានទទួលស្គាល់ការចូលរួមរបស់ អោ អាន និងរូប គាត់ ក្នុងពិធីបែបនោះ នៅពេលការចងចាំរបស់គាត់ត្រូវបានរឭកក្នុងលក្ខខណៈត្រឹមត្រូវ។ ចំណុចនេះមិនផ្ទុយគ្នាទៅ នឹងភស្តុតាងដែលថា អោ អាន មានសិទ្ធិអំណាចរៀបចំអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះទេ។ ស.ច.ស.អ បានសំអាងយ៉ាងសមហេតុ ផលលើភស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត ។

^{៦៩} សូមមើល ឧ. ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៦៣, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១២១។ ឯកសារ D351/6 ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ២០៧-២០៨, ២១០-២១១, ២១៣-២១៦, ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អោ អាន ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ

ចោលជាឯកច្ឆ័ន្ទដោយ អ.ប.ជ រួចហើយ^{៧០}។ អោ អាន លើកយកចំណុចនេះមកតវ៉ាក្នុងបណ្តឹង ឧទ្ធរណ៍របស់គាត់ជាថ្មីម្តងទៀត ដោយសារគាត់ចង់ពង្រឹងរឿងរ៉ាវរបស់គាត់ថា ក.ស.ច.ស ក.ស.ព និង ប្រាក់ យុត ចង់បង្កើត “សំណាញ់កុហក” ដើម្បីចោទប្រកាន់គាត់ ទោះក្នុងតម្លៃណា ក៏ដោយ^{៧១} ប៉ុន្តែ អំណះអំណាងនេះគ្មានមូលដ្ឋានទេ។ ការអះអាងម្តងហើយម្តងទៀតរបស់ អោ អាននេះ ដែលជាអំណះអំណាងធ្លាប់បរាជ័យតាំងពីមុន ហើយដែលគ្មានការពន្យល់ពីមូលហេតុថា គួរទទួលបានការពិចារណាឡើងវិញ គួរត្រូវបានច្រានចោលយ៉ាងលឿន^{៧២}។

38. ជាចុងក្រោយ ដូច អោ អាន យល់ស្របដែរ គឺថា ស.ច.ស.អ បានទទួលស្គាល់អំពីបញ្ហានៃភាព ជឿជាក់របស់ ប្រាក់ យុត ហើយក៏បានច្រានចោលផ្នែកខ្លះនៃភស្តុតាងរបស់គាត់ដោយថា មិនអាច ជឿទុកចិត្តបាន^{៧៣}។ ការលើកឡើងយ៉ាងច្បាស់លាស់របស់ ស.ច.ស.អ អំពីមូលហេតុដែលនាំ ដល់ការច្រានចោលទាំងនោះបង្ហាញឲ្យឃើញទៀតថា គាត់ពិតជាបានធ្វើការវាយតម្លៃលើភស្តុតាង របស់គាត់ (ប្រាក់ យុត) យ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន និងបានពឹងផ្អែកយ៉ាងសមហេតុផលលើផ្នែក ដែលគាត់បានរកឃើញថាគួរឲ្យជឿជាក់បាន^{៧៤}។ អោ អាន មិនបានបង្ហាញភស្តុតាងពិតប្រាកដណា មួយនៃវិធីសាស្ត្ររបស់ ស.ច.ស.អ នេះទេ។

កថាខណ្ឌ ១៤៦, ១៤៨, ១៥០, ១៥២ (បញ្ចូលដោយយោងទៅ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៦២, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១១៦។ ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ។

^{៧០} ឯកសារ D338/1/5 ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់ អោ អាន សុំមោឃភាពកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់អ្នកស៊ើប អង្កេតបីនាក់ ចុះថ្ងៃទី១១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៧ (“ដីកាសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ ស្តីពីមោឃភាព) កថាខណ្ឌ២១-២២ ផ្នែកសម្រេចសេចក្តី [បានបដិសេធជាឯកច្ឆ័ន្ទនូវការអះអាងទាំងអស់ក្នុង ឯកសារ D338/1/2 ពាក្យសុំមោឃភាពកំណត់ ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់អ្នកស៊ើបអង្កេតបីនាក់ ចុះថ្ងៃទី៩ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៧ (“សំណើសុំមោឃភាពកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ”) និងឧបសម្ព័ន្ធពាក់ព័ន្ធរបស់វា រួមទាំងអំណះអំណាងដែលថាអ្នកស៊ើបអង្កេតបានផ្តល់ឲ្យ ប្រាក់ យុត ដោយមិនត្រឹមត្រូវ នូវរឿងរ៉ាវដាក់បន្ទុក និងបានប្រើវិធីសាស្ត្រដ៏គួរឲ្យមន្ទិលផ្សេងទៀត]។

^{៧១} សូមមើល ឧ. ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១២០។ ឯកសារ D351/6 ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី, កថាខណ្ឌ ១៣៧, ១៤៦, ១៤៩, ១៥២ (បញ្ចូលដោយយោងទៅឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹង ឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៦២ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១១៦។ ឯកសារ D360/5/1.4 ឧបសម្ព័ន្ធ គ។ ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ។

^{៧២} សម្រាប់បញ្ជីនៃការតវ៉ាដែលអាចច្រានចោលដោយសង្ខេប សូមមើល ឧ. សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង Prlić ភាគ ១ កថាខណ្ឌ ២៥។

^{៧៣} ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៦៣, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១២២។

^{៧៤} សូមមើល ឧ. ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២២៩, ២៤១, ៣៦៨, ៤៥៤។

ខ. យូ វ៉ាន់

39. ការរិះគន់របស់ អោ អាន ចំពោះភស្តុតាងរបស់ យូ វ៉ាន់ ខកខានក្នុងការបំពេញកិច្ចការនៃបន្ទុកក្នុងការបង្ហាញភស្តុតាងឱ្យឃើញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការផ្តល់ទម្ងន់ទៅលើកំណត់ហេតុរបស់គាត់(យូ វ៉ាន់)⁷⁵។ ទីមួយ ការអះអាងរបស់គាត់ (អោ អាន) ថា ចម្លើយរបស់គាត់(យូ វ៉ាន់) គឺជាផលិតផលមួយដែលបានពីការអនុវត្តផ្នែកកិច្ចស៊ើបសួរដែលមិនត្រឹមត្រូវនោះ ពុំបានលើកជាអំណះអំណាងថ្មីដែលជាយុត្តិកម្មនាំឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់ អ.ប.ជ ដែលថា គ្មានភាពមិនសមស្របនោះទេ⁷⁶។ ទីពីរ ការចោទប្រកាន់របស់គាត់ថា គាត់(យូ វ៉ាន់) “មិនស្របនឹងបញ្ហាគន្លឹះមួយចំនួន”នោះ ក៏គ្មានមូលដ្ឋានដែរ⁷⁷។ ទីបី ការព្យាយាមរបស់គាត់ដើម្បីបង្ខូចតម្លៃភស្តុតាងរបស់គាត់(យូ វ៉ាន់)ថាជាភ្នែកនៃភស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត នោះ បានត្រឹមតែសង្កត់បន្ថែមទៅលើរបៀបដែលសាច់រឿងរបស់ពួកគេបន្ថែមកម្លាំង និងគាំទ្រឱ្យគ្នាទៅវិញទៅមក

⁷⁵ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៦៥-៦៦។

⁷⁶ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៦៦, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១៣០។ ឯកសារ D338/1/5 ដីកាសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ ស្តីពីមោឃភាព កថាខណ្ឌ២១-២៥ ផ្នែកសម្រេចសេចក្តី [បានច្រានចោល ជាអាទិ៍ ការចោទប្រកាន់របស់ អោ អាន ទាក់ទងនឹងចម្លើយរបស់ យូ វ៉ាន់ ដូចមានបង្ហាញក្នុង ឯកសារ D338/1/2.3 ឧបសម្ព័ន្ធ ខ៖ អ្នកស៊ើបអង្កេត កសល Christian Baudesson, EN 01388927, 01388971-72។ ឯកសារ D338/1/2.5 ឧបសម្ព័ន្ធ ខ៖ អ្នកស៊ើបអង្កេត កសល Andrea Ewing, EN 01364467-69]។

⁷⁷ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៦៦ ជើងទំព័រ ១៣១។ ទីមួយ អោ អាន លើបញ្ហាចំពោះអង្គហេតុដែលថា យូ វ៉ាន់ បានកែប្រែចម្លើយរបស់គាត់ ក្រោយពេលដែលការចងចាំរបស់គាត់បាននឹកឃើញនៅពេលឆ្លើយ ប៉ុន្តែការទទួលយកចម្លើយមួយដែលសាក្សីបានកែប្រែមិនហៅថាភស្តុតាងទាំងមូលរបស់គាត់មានបញ្ហានោះទេ (សូមមើលឧទាហរណ៍ សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង Popović កថាខណ្ឌ ១៣៦-១៣៧)។ ទីពីរ គាត់យល់ច្រឡំភស្តុតាងដែលមិនផ្ទុយគ្នានៅពេលពិនិត្យទាំងមូល។ ក្នុងឯកសារ D219/138 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ យូ វ៉ាន់ គ.៨០ យូ វ៉ាន់ លើកឡើងថា ប្រាក់ យុត បានប្រាប់គាត់ (ថ្នាក់ក្រោមរបស់ ប្រាក់ យុត) ថា អោ អាន គឺជាអ្នកដែលបានប្រកាសពីច្បាប់ដែលអ្នកណាដែលបានរៀបការហើយត្រូវដេកជាមួយគ្នា។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រាក់ យុត បានឮច្បាប់នេះពីថ្នាក់លើរបស់គាត់ ហើយបានបញ្ជូនវាបន្តមកក្រោម (ដោយការប្រកាសវា) ទៅកាន់ថ្នាក់ក្រោមរបស់គាត់ ដោយបានប្រាប់ យូ វ៉ាន់ ពីប្រភពបទបញ្ជានេះ។ ចម្លើយនេះមិនបានផ្លាស់ប្តូរទេក្នុងឯកសារ D219/702.1.87 យូ វ៉ាន់ ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី១៤ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង 15.40.03-15.43.25។ ប្រាក់ យុត បានបញ្ជូនច្បាប់នេះបន្តមកថ្នាក់ក្រោមបង្គាប់របស់គាត់ ហើយ យូ វ៉ាន់ បានបញ្ជាក់ពីប្រភពនៃបញ្ជានេះថាជា អោ អាន។ មិនមានភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាទេ ដោយសារគ្រាន់តែ អោ អាន និង ប្រាក់ យុត “បានប្រកាស” ពីគោលនយោបាយនោះទៅកាន់ថ្នាក់ក្រោមរបស់ពួកគេនោះ។ ចម្លើយមួយមិនបានចោលចម្លើយមួយផ្សេងទៀតនោះឡើយ ឬបង្កើតឱ្យមានភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នានោះក៏ទេដែរ។ ស្ថានភាពដូចគ្នានេះក៏មានសម្រាប់ ឯកសារ D219/702.1.94 យូ វ៉ាន់ ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី១៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង 10.53.47-10.58.39។

ប៉ុណ្ណោះ⁷⁸។ ដូចបានពិភាក្សាក្នុងមូលដ្ឋានទី ៦⁷⁹ ការដែលថា ភ័ស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត ត្រូវបានគាំទ្រដោយការចងចាំរបស់ យូ វ៉ាន់ នូវអ្វីដែលថ្នាក់លើរបស់គាត់បានប្រាប់គាត់នៅក្នុងពេលនៃព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនោះ គឺពេលដែល ប្រាក់ យុត ត្រូវការអ្នកក្រោមបង្គាប់របស់ខ្លួនឱ្យអនុវត្តបញ្ជារបស់គាត់ ហេតុដូច្នេះ គាត់គ្មានមូលហេតុដើម្បីកុហកទេ បង្ហាញពីភាពជឿទុកចិត្តបានរបស់ភ័ស្តុតាងនោះ។ ជាចុងក្រោយ ការចោទថា យូ វ៉ាន់ “ទទួលរងឥទ្ធិពល” ពី ប្រាក់ យុត នោះ គឺគ្រាន់តែជាការស្មានប៉ុណ្ណោះ⁸⁰។ ដូច្នេះ អោ អាន មិនបានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់គាត់ក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញថា គ្មានអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដែលមានហេតុផលណាម្នាក់ ពឹងផ្អែកលើភ័ស្តុតាងរបស់ យូ វ៉ាន់ នោះទេ។

គ. ពៅ សារ៉ឹម ពុត កុល និង កែវ រឿន

40. ការវាយប្រហាររបស់ អោ អាន លើបងប្អូន ប្រាក់ យុត និងអ្វីដែលគាត់ឱ្យឈ្មោះថា “សមាជិកបនក្សត្រ់របស់វា (ប្រាក់ យុត)” នោះ ខកខានក្នុងបង្ហាញឱ្យឃើញថា សាក្សីទាំងនេះបានស្តីបន្ទោស អោ អាន ថា “ការពារ ប្រាក់ យុត និងគ្រួសាររបស់ពួកគេ” ដូចដែលគាត់ចោទប្រកាន់⁸¹។ តាមពិត នៅក្នុងភ័ស្តុតាងដែល អោ អាន ជំទាស់ សាក្សីទាំងនេះស្នើតែមិនបាននិយាយអ្វីសោះអំពីតួនាទីរបស់ អោ អាន នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្ម។ ជាឧទាហរណ៍ ពុត កុល និយាយថា ក្រុមកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីរបស់នាង បានមកឈប់នៅភ្នំពេញ ពេលធ្វើដំណើរទៅភូមិភាគកណ្តាល (គាត់មិនដឹងពីមូលហេតុទេ) បន្ទាប់មក ពួកគាត់ក៏ធ្វើដំណើរទៅកំពង់ចាម ហើយបានឃើញ អោ អាន កំពុងជួបជាមួយ ប្រាក់ យុត ប៉ុន្តែ គាត់មិនបានទៅជិតទេ ហើយប្តីរបស់ ប្រាក់ យុត ធ្វើការនៅមន្ទីរតំបន់ជាមួយ អោ អាន ត្រូវបានចាប់ខ្លួន⁸²។ កែវ រឿន បាននិយាយអំពីការប្រកួត

⁷⁸ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៦៦, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១៣២។

⁷⁹ សូមមើលជាទូទៅ កថាខណ្ឌ ៥២-៥៣, ៦២ ខាងក្រោម។

⁸⁰ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៦៦។

⁸¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៦៧-៦៨។

⁸² ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ជើងទំព័រ ១៣៣ ជំទាស់ទៅនឹងឯកសារ D360 ដឹកបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ជើងទំព័រ ៥៩៤, ៥៩៦, ៥៩៩ ដកស្រង់ ឯកសារ D117/26 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ពុត កុល ឆ.៥ [“យើងចាកចេញពីកំពង់ចាម ហើយបានស្នាក់នៅពីរយប់នៅភ្នំពេញ។ ខ្ញុំមិនបានដឹងមូលហេតុយ៉ាងដូចម្តេចបានជាយើងសម្រាកនៅភ្នំពេញពីរយប់នោះទេ។ បន្ទាប់មក យើងទៅកំពង់ចាម ស្នាក់ពីរយប់នៅកំពង់ចាម រួចមកត្រឡប់មកស្នាក់នៅព្រៃឈរចំនួនពីរយប់ ទើបទៅនៅស្រុកកំពង់សៀម។”] ជើងទំព័រ ៦៦១ ដកស្រង់ ឯកសារ D117/26 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ពុត កុល ឆ.១៣ [“តាអាន ដែលជាប្រធានតំបន់ ៤១ ក៏បានចុះមកស្រុកនោះដែរ គាត់បានជួបជាមួយ ប្រាក់ យុត ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនហ៊ាននៅជិតគាត់ដើម្បីស្តាប់ការពិភាក្សា

ប្រជែងគ្នាវាងកងចល័តឃុំនៅការដ្ឋានលើកទំនប់មួយ តែមិនបាននិយាយអ្វីពី អោ អាន ទេ⁸³។ ភ័ស្តុតាងរបស់ ពៅ សារ៉ុ ដែលមានចំណុចខ្លះ ពិតជាបាន ឆ្លើយដាក់ អោ អាន មែននោះ ក៏បានឆ្លើយដាក់ ប្រាក់ យុត ដែរ ថាជាប្រធានស្រុកកំពង់សៀម ហើយ ពៅ សារ៉ុម ខ្លួនគាត់ផ្ទាល់ ដែលមានតួនាទីជាអ្នកធ្វើបញ្ជី ក៏ធ្លាប់ចាប់ខ្លួនមនុស្សដែរ⁸⁴។ ចំណុចនេះដែរក៏ខកខានក្នុងការ បង្ហាញឱ្យឃើញថា សាក្សីទាំងនេះបានឆ្លើយដាក់ខុសទៅលើ អោ អាន ដើម្បីការពារត្រកូលរបស់ ខ្លួន។

- 41. ជាចុងក្រោយ ទំនាក់ទំនងរវាងសាក្សីទាំងនេះ និង ប្រាក់ យុត ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង បង្ហាញឱ្យ ឃើញថា ប្រាក់ យុត បានប្រាប់ ពុត កុល “ឱ្យនិយាយការពិតអំពីរបបខ្មែរក្រហម និងមិនត្រូវ លាក់លៀមអ្វីទាំងអស់”⁸⁵។ ការចោទប្រកាន់ពីភាពមិនត្រឹមត្រូវគឺជាការស្មានដែលគ្មានមូលដ្ឋាន។ ហេតុដូច្នេះ អោ អាន ខកខានក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញពីរបៀបដែលការពឹងផ្អែកលើភ័ស្តុតាងរបស់ ស.ច.ស.អ បានរំលោភបំពានឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់គាត់។

របស់គាត់ទាំងពីរឡើយ។” ជើងទំព័រ ៧៧៨ ដកស្រង់ ឯកសារ D117/26 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ពុត កុល ឆ.៤ [“តាអាន ធ្វើជាម្ចាស់បាល្លាត់នៅតំបន់ ៣៥ ហើយក្រោយមកគាត់ធ្វើជាលេខាតំបន់ ៤១ នៅភូមិផាគកណ្តាល។ ប្តីរបស់ ប្រាក់ យុត ឈ្មោះ តាអាំ គាត់ក៏ធ្វើការនៅមន្ទីរតំបន់ជាមួយ តាអាន ប៉ុន្តែប៉ុន្មានខែក្រោយមកគេបានចាប់ខ្លួនគាត់។”]។

⁸³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ជើងទំព័រ១៣៣ ជំទាស់ទៅនឹង ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ជើងទំព័រ ១០១ ដកស្រង់ ឯកសារ D219/191 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ កែវ រឿន ឆ.៤៧។

⁸⁴ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ជើងទំព័រ១៣៣ ជំទាស់ទៅនឹង ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ជើងទំព័រ ៦៣៣ ដកស្រង់ ឯកសារ D117/24 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ពៅ សារ៉ុម ឆ.១១ [អោ អាន បានតែងតាំង ប្រាក់ យុត ឱ្យទទួល ខុសត្រូវស្រុកកំពង់សៀម] ជើងទំព័រ ៧៧៨ ដកស្រង់ ឯកសារ D219/284 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ពៅ សារ៉ុម ឆ.៣៣ [ប្តីរបស់ ប្រាក់ យុត ត្រូវបានចាប់ខ្លួន] ជើងទំព័រ ៧៨៣ ដកស្រង់ ឯកសារ D219/284 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ពៅ សារ៉ុម ឆ.៧៣-៧៥ [អំពី បញ្ហាពីថ្នាក់លើរបស់គាត់ក្នុងឃុំ (ណាន) ឱ្យធ្វើបញ្ជី តួនាទីផ្ទាល់របស់គាត់ក្នុងការធ្វើដូច្នោះ និងការចាប់ខ្លួន មេភូមិម្នាក់] ជើងទំព័រ ១៣២៧ ដកស្រង់ ឯកសារ D219/284 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ពៅ សារ៉ុ ឆ.៧៦-៧៨ [ពៅ សារ៉ុ និយាយថា គាត់មិនបានដឹងថាតើប្រជាជននៅក្នុងបញ្ជីឈ្មោះបានបាត់ខ្លួននោះទេ មានតែ ណាន ទេបានប្រាប់គាត់នៅពេលនោះ ថា វាជាការងាររបស់កម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់]។

⁸⁵ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៦៨ ជើងទំព័រ ១៣៧ ដកស្រង់ ឯកសារ D117/26 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ពុត កុល ឆ.២៩។

ឃ. ញ៉ែម ចេន

42. អោ អាន ដែលអះអាងថា ញ៉ែម ចេន មិនអាចទុកចិត្តបាន⁸⁶ គឺជារឿងមិនគួរឱ្យជឿ និងខកខាន ក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសដោយសារការពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងរបស់ ញ៉ែម ចេន។ ទីមួយ ញ៉ែម ចេន មិនមែនជាកូនក្មេងដូច អោ អាន អះអាងទេ គឺគាត់មានអាយុ ១៧ឆ្នាំ នៅពេលគាត់ចាប់ផ្តើមធ្វើការឱ្យ អោ អាន នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៧⁸⁷។ ទីពីរ អោ អាន កំណត់ សំណួរផ្ទាល់មួយខុស ហើយក៏ឆ្លើយតបដោយចោទថា “សំណួរណែនាំ” បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ ចម្លើយរបស់ ញ៉ែម ចេន⁸⁸ ប៉ុន្តែ អ.ប.ជ បានច្រានចោលជាឯកច្ឆន្ទ៍ចំពោះការអះអាងស្រដៀងគ្នា នេះរួចហើយ និងបានសម្រេចថា ពុំមានភាពមិនត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរបានកើតឡើងទេ⁸⁹។ ទីបី ឧទាហរណ៍ដែលបានអះអាងតែមួយគត់របស់ អោ អាន ដែលថា ស.ច.ស.អ បានពឹងផ្អែកលើ ភស្តុតាងច្រើនអាវ៉ាមដែលគ្មានការបញ្ជាក់នោះ⁹⁰ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏មិនត្រូវបានច្រាស់

⁸⁶ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៧០។ ឯកសារ D351/6 ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋាន ស្តារពរ, កថាខណ្ឌ ១៧០-១៧៦ (ដែលបានបញ្ចូលដោយយោងទៅឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៧០, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១៣៩)។

⁸⁷ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៧០។ ឯកសារ D219/731 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ញ៉ែម ចេន KH 01218070-71 [កើតថ្ងៃទី៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៩] ឆ.៦, ឆ.១២។ ឯកសារ D219/855 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ញ៉ែម ចេន KH 01344683 [កើតថ្ងៃទី៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៩]។

⁸⁸ សូមមើល ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៧០ ជើងទំព័រ ១៤៣ ដកស្រង់ ឯកសារ D219/855 កំណត់ហេតុ ស្តាប់ចម្លើយ ញ៉ែម ចេន ឆ.១៦៦-១៧២។ អោ អាន ចោទប្រកាន់ថា ញ៉ែម ចេន មិនបានចោទ អោ អាន ទេ រហូតទាល់តែ អ្នកស៊ើបអង្កេតបានលើកឡើងថា អោ អាន ជាប់ទាក់ទងទៅនឹងការប្រជុំមួយនៅវត្តតាមៈ ទើប ញ៉ែម ចេន ចាប់ផ្តើមចោទ អោ អាន ថាបានផ្តល់ការណែនាំ។ អ្នកស៊ើបអង្កេតមិនបានផ្តល់យោបល់អ្វីទាល់តែសោះ។ គាត់គ្រាន់តែសួរថា “ចុះ តាអាន មានទៅអត់នៅក្នុងការប្រជុំនោះ?” ហើយ ញ៉ែម ចេន បានឆ្លើយថា “គាត់ទៅ គាត់ទៅប្រជុំ គាត់អ្នកម្ចាស់កម្មវិធី ទាំងអស់ គាត់និយាយនៅនុង” (សូមមើល ស & ឆ.១៧១)។ នេះគឺជាសំណួរត្រង់ត្រឹមត្រូវ និងមានចម្លើយតបក្បោះក្បាយ។

⁸⁹ ឯកសារ D338/1/5 ដីកាសម្រេច អ.ប.ជ ស្តីពីមោឃភាព កថាខណ្ឌ ២០-២២ ផ្នែកសម្រេចសេចក្តី។

⁹⁰ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៧០ ជើងទំព័រ ១៤៤ ដកស្រង់ ឯកសារ D219/855 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ញ៉ែម ចេន ឆ.៧៩-៨១។ សម្គាល់ ថា នៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់គាត់ អោ អាន បានលុបចោលផ្នែកនៃការដកស្រង់ដែល បញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណអ្នកនិយាយថាជាក្មួយប្រុសរបស់ កែ ពក ហើយ ញ៉ែម ចេន បានផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតជាងអំពីហេតុការណ៍ នេះនៅក្នុង ឆ.៨២-៨៦។ សូមមើលផងដែរ សាលដីកាសំណុំរឿង Nahimana កថាខណ្ឌ ៥០៩ (“វាជាក្តីសាស្ត្រដែលបាន សម្រេច ដែលថា ភស្តុតាងច្រើនអាវ៉ាមអាចទទួលយកបាន លុះត្រាតែមានតម្លៃជាភរនីយភាព និងថា សម្រាប់ឱ្យម្ចាស់បណ្តឹង ឧទ្ធរណ៍ Nahimana បង្ហាញថា មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុណាបានទទួលយកភស្តុតាងនេះទៅពិចារណាទេ ពីព្រោះវាជា ភស្តុតាងកម្រិតច្រើនអាវ៉ាមកម្រិតទីពីរ ដែលគាត់ខកខានមិនបានធ្វើដូច្នោះឡើយ”)។

ចោលជាមុននោះ តាមពិតត្រូវបានបញ្ជាក់ដោយផ្នែកដោយ ពេជ្រ ជឹម និង អោ អាន ខ្លួនឯងផ្ទាល់^{៩១}។ អោ អាន ក៏ខកខានក្នុងការបញ្ជាក់ពីមូលហេតុថាវាជាកំហុសចំពោះ ស.ច.ស.អ បើសិនជាគាត់ពិចារណាលើកំណត់ហេតុរបស់ក្លាយប្រុស កែ ពក ដោយសារក្លាយប្រុស កែ ពក ដឹងថាលិខិតដែល កែ ពក បានបញ្ជាឱ្យគាត់យកទៅឱ្យ អោ អាន មានបញ្ជាឱ្យសម្លាប់។ ក្លាយប្រុសរូបនេះធ្វើជានិរសា និងកងការពាររបស់ កែ ពក ហើយគ្មានមូលហេតុជាក់ស្តែងដែលគាត់ត្រូវកុហក ញ្ជៀម ចេន ពីលិខិតនេះទេ។ ពាក្យចោទអាវ៉ាមនេះមានភាពពាក់ព័ន្ធ មានភរវិន័យភាពពីប្រភពដែលគេស្គាល់ និងមានការបញ្ជាក់។ ការតវ៉ាផ្សេងៗទៀតក៏ខកខានស្រដៀងគ្នាក្នុងការបង្កូចតម្លៃរបស់ ញ្ជៀម ចេន ឬក៏បង្ហាញឱ្យឃើញពីកំហុសរបស់ ស.ច.ស.អ^{៩២}។

^{៩១} ទាំង ពេជ្រ ជឹម និង អោ អាន ពិភាក្សាបញ្ហាដែល កែ ពក បានបញ្ជាឱ្យពួកគេសម្លាប់មនុស្ស។ *សូមមើលឧទាហរណ៍* ឯកសារ D118/259 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ពេជ្រ ជឹម ឆ.១៧៨ [កែ ពក បានណែនាំ ពេជ្រ ជឹម ឱ្យបន្តបោសសម្អាត]។ ឯកសារ D103.1.39 បទសម្ភាសន៍ អោ អាន ដោយ VOA ជាភាសាខ្មែរ *ជនសង្ស័យនៃអំពើហេរាយនិយាយថាគាត់ ‘មិនភ័យនឹងតុលាការ យមបាល’* EN 00750163 [“[អោ អាន] បាននិយាយថា ទោះបីជាគាត់ត្រូវបានបញ្ជាដោយមេបញ្ជាការយោធាខ្មែរក្រហម កែ ពក ឱ្យសម្លាប់ពួកអ្នកគាំទ្ររបប លន់ នល់ ក៏ដោយ ក៏គាត់បានលាក់ពួកគេក្នុងចម្ការរបស់សមូហភាព”]។

^{៩២} ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៧០ ជើងទំព័រ ១៤៥-១៤៩។ ការយល់ដឹងតិចតួចអំពីវេទនាសម្ព័ន្ធ ប.ក.ក (ជើងទំព័រ ១៤៥)៖ ចម្លើយដែលបានដកស្រង់បង្ហាញឱ្យឃើញថា ញ្ជៀម ចេន ពិតជាបានគាំទ្រចម្លើយរបស់គាត់យ៉ាងច្បាស់លាស់ នៅពេលដែលគាត់មិនច្បាស់ ឬនៃការពិនិត្យពេញលេញលើចម្លើយចម្លើយនានារបស់គាត់បង្ហាញថា គាត់បានដឹងព័ត៌មានតិចតួចអំពីវេទនាសម្ព័ន្ធ ប.ក.ក ដោយមិនគិតពីការបញ្ជាក់ដែលបានដកស្រង់។ ទោះបីជា អោ អាន ខកខានមិនបានបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់ថាតើការសន្និដ្ឋានមួយណានៃភស្តុតាងអំពីវេទនាសម្ព័ន្ធរបស់ ញ្ជៀម ចេន អាចបដិសេធចោល ប្រសិនបើការអះអាងនោះជាការពិតក៏ដោយ ក៏ការសន្និដ្ឋានរបស់ ស.ច.ស.អ ដែលដកស្រង់ ញ្ជៀម ចេន នោះ ត្រូវបានបញ្ជាក់យ៉ាងត្រឹមត្រូវ (*សូមមើល ឧទាហរណ៍* ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ជើងទំព័រ ៣៥៦, ៣៦៣-៣៦៥, ៣៧២, ៦០៧, ៦០៨, ៦១១, ៦១២, ៦៣៥, ៦៤២, ៦៤៣, ៦៤៥, ៦៤៦)។ កម្របនាញការជាមួយ អោ អាន (ជើងទំព័រ ១៤៦)៖ ញ្ជៀម ចេន បាននិយាយថា គាត់បានធ្វើការឱ្យ អោ អាន ក្រោយពេល អោ អាន បានមកដល់តំបន់ ៤១ នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៧ ហើយបន្ទាប់មកគាត់ត្រូវបានបញ្ជូនឱ្យទៅធ្វើការឱ្យឈ្មោះ សុក ចាប់ពីចុងឆ្នាំ ១៩៧៧ រហូតដល់ចប់របបនោះ (*សូមមើល* ឯកសារ D219/731 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ញ្ជៀម ចេន ឆ.៦, ១២, ៩៦។ ឯកសារ D219/732 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ញ្ជៀម ចេន ឆ.៤៤។ ឯកសារ D219/855 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ញ្ជៀម ចេន ឆ.១)។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ភស្តុតាងលម្អិតរបស់គាត់ពិតជាបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា ក្នុងរយៈពេលគាត់ធ្វើការឱ្យ អោ អាន គាត់ធ្វើការញឹកញាប់ និងគៀកនឹង អោ អាន។ គាត់ក៏បានផ្តល់ព័ត៌មានផងដែរអំពីអ្វីដែលគាត់មិនបានធ្វើ (*សូមមើលឧទាហរណ៍* ឯកសារ D219/731 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ញ្ជៀម ចេន ឆ.៤-៥, ១២, ១៧, ២៧-២៩, ៣១, ៣៣-៣៤, ៣៦-៤២, ៥៣-៥៥, ៥៨-៦០, ៧០-៧២, ៧៦, ៧៩, ៨២-៨៣, ៨៧-៨៩។ ឯកសារ D219/732 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ញ្ជៀម ចេន ឆ.៩, ៣៣-៤០, ៤៦-៥០។ ឯកសារ D219/855 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ញ្ជៀម ចេន ឆ.៥-១២, ៥៨-៥៩, ៧១-៧៦, ៩២-៩៤, ១០០-១០៥, ១២៥-១២៦, ១៣០-១៣២, ១៦៦-១៧២, ១៨៧-

ង. ជំរឿង (រង្វៀន)

43. អា អាន តវ៉ាទាំងខុសថា ដោយសារ ស.ច.ស.អ បានសម្រេចថា រង្វៀន ដែលជាអតីតប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខមិត្តសុប(គ) ខ្វះភាពគួរឱ្យជឿជាក់បាននៅលើបញ្ហាខ្លះ គាត់មានកំហុសដែលបានពឹងផ្អែកលើជននេះសម្រាប់អង្គហេតុសំខាន់ផ្សេងទៀតដោយគ្មានការពន្យល់⁹³។ តាមពិត ស.ច.ស.អ បានពន្យល់យ៉ាងច្បាស់លាស់អំពីផ្នែកនៃភស្តុតាងរបស់ រង្វៀន ដែលគាត់បានរកឃើញថាមិនគួរឱ្យជឿជាក់បាន និងពីមូលហេតុរបស់វា ខណៈដែលគាត់បានទទួលយកការទទួលស្គាល់របស់ រង្វៀន ប្រឆាំងនឹងផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់ទាក់ទងនឹងភារកិច្ចរបស់គាត់នៅមន្ទីរសន្តិសុខនេះ⁹⁴។ ទោះបីជា ស.ច.ស.អ មិនបានបញ្ជាក់អំពីការវាយតម្លៃទាំងនេះគ្រប់ពេលដែលគាត់បានលើកយោងភស្តុតាងរបស់ រង្វៀន ក៏ដោយ គាត់ប្រកាន់យ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួនចំពោះទស្សនៈដែលបានលើកឡើងនេះ⁹⁵។ ការសម្រេចផ្សេងទៀតដែល អា អាន តវ៉ានោះ សុទ្ធតែមានការគាំទ្រទាំងស្រុង ឬមួយផ្នែកដោយភស្តុតាងផ្សេងទៀត⁹⁶។ អាស្រ័យហេតុនេះ ការវាយតម្លៃដ៏ប្រុងប្រយ័ត្នរបស់ ស.ច.

១៨៨, ១៩១, ២០៣-២១០)។ សហសេរីកមិនបានបញ្ជាក់ចម្លើយទាំងនោះទេ (ជើងទំព័រ ១៤៨-១៤៩)៖ ព្រឹម ចេន បានផ្ដើមថា គាត់គឺជាមនុស្សតែម្នាក់គត់ដែលត្រូវបានចាត់ឱ្យអមដំណើរ អា អាន។ យុវជនផ្សេងទៀតមានការងារផ្សេងទៀតនៅកន្លែងផ្សេង (ឯកសារ D219/731 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ព្រឹម ចេន ឆ.២៤, ២៧-២៩។ ឯកសារ D219/732 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ព្រឹម ចេន ឆ.២-៣, ៩-១៣)។ ដូច្នេះ ភស្តុតាងរបស់ពួកគេមិនបានបដិសេធភស្តុតាងរបស់គាត់នោះទេ។

⁹³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៧៣។

⁹⁴ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៣៩០, ៤០៤, ៤១១។

⁹⁵ ការសន្និដ្ឋានដែលត្រូវបានតវ៉ាក្នុងឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ជើងទំព័រ១៥០ និង ១៥៤៖ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៣៩៥ ជើងទំព័រ ១១៧០-១១៧៧ (អំពី ការសារភាពរបស់ រង្វៀន អំពីតួនាទី និងការសង្កេតរបស់គាត់ពេលកំពុងបំពេញតួនាទីទាំងនោះ)។ កថាខណ្ឌ ៣៩៦ ជើងទំព័រ ១១៧៨ (អំពី របាយការណ៍សន្តិសុខប្រចាំខែបញ្ជូនពី មិត្តសុប – ក៏ត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមផងដែរដោយការរៀបរាប់របស់ម្នាក់ទៀត)។ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៦ (“សំណុំរឿង០០២/១ សាលដីកា”) កថាខណ្ឌ ៣៥៧។

⁹⁶ ការសន្និដ្ឋានដែលត្រូវបានតវ៉ាក្នុងឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ជើងទំព័រ ១៥០ និង ១៥៤៖ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២១៤ ជើងទំព័រ ៤៨៩ (ត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយចម្លើយ ៩ ផ្សេងទៀត) កថាខណ្ឌ ២៤៣ ជើងទំព័រ ៥៩៣ (ការលើកឡើងនេះត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយចម្លើយ ១០ ផ្សេងទៀត។ ភស្តុតាងរបស់ ជំរឿង ត្រូវបានរៀបរាប់នៅក្នុងផ្នែកភស្តុតាងផ្ទុយ) កថាខណ្ឌ ២៥៦ ជើងទំព័រ ៦៣៧ និងកថាខណ្ឌ ២៧២ ជើងទំព័រ ៧០៦ (ភស្តុតាងបញ្ជាក់បន្ថែមក្នុងជើងទំព័រ៧០៥) កថាខណ្ឌ ២៥៨ ជើងទំព័រ ៦៤២, ៦៤៤-៦៤៥, ៦៤៩ (ជើងទំព័រទាំងនេះមិនពាក់ព័ន្ធ និងមានការរៀបរាប់ជាច្រើន ដែលបញ្ជាក់បន្ថែមលើការសន្និដ្ឋានក្នុងជើងទំព័រ ៦៤២) កថាខណ្ឌ ២៦៥ ជើងទំព័រ ៦៦៤, ៦៦៦ (ត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយការរៀបរាប់ចំនួន ២១ និង ៤ ផ្សេងទៀតតាមលំដាប់រៀងខ្លួន) កថាខណ្ឌ ២៧៣ ជើងទំព័រ ៧១០, ៧១៣ (ត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមយ៉ាងទូលំទូលាយដោយភស្តុតាងទាំងអស់ស្រង់ក្នុងកថាខណ្ឌ ២៧៣)

ស.អ លើភស្តុតាងរបស់ អ្នក ដែល អា អាន ចោទថាមិនសមហេតុផលនោះ ក៏ អា អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញដែរ។

ច. ពេញ វ៉ា និង ញឹម កុល

44. អា អាន ខកខានក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសដោយសារបានរំលឹកទៅលើភស្តុតាងរបស់ ពេញ វ៉ា និង ញឹម កុល⁹⁷។ ទីមួយ ការវាយប្រហាររបស់គាត់លើឋានៈរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ផ្ទុយទៅនឹងយុត្តិសាស្ត្ររបស់ អ.ប.ជ⁹⁸។ ទីពីរ ប្រសិនបើមាន ភាពមិនស្របគ្នាដូចគាត់ចោទមែន ការមិនស្របគ្នានេះផ្ទាល់ មិនតម្រូវឱ្យអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដែលមានហេតុផល ចាត់ទុកភស្តុតាងទាំងមូលរបស់ពួកគាត់ថា មិនអាចជឿទុកចិត្តបាននោះទេ⁹⁹។
45. នេះគឺជាបន្ទុករបស់ម្ចាស់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងការផ្តល់សំអាងហេតុពិស្តារ ដើម្បីគាំទ្រអំណះអំណាងរបស់គាត់¹⁰⁰ ក៏ប៉ុន្តែ ឧទាហរណ៍តែមួយគត់របស់ អា អាន អំពីភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងភស្តុតាងរបស់ ពេញ វ៉ា ខកខានមិនបានគាំទ្រដល់ការអះអាងរបស់គាត់ទេ¹⁰¹។ ការពិនិត្យទាំងស្រុង និងឱ្យបានត្រឹមត្រូវទៅលើចម្លើយរបស់ ពេញ វ៉ា បង្ហាញថា ពេញ វ៉ា មិនបាននិយាយផ្ទុយនឹងខ្លួនឯងទេអំពីអ្នកដែលបានរៀបចំអាពាហ៍ពិពាហ៍ទាំងនោះ។

កថាខណ្ឌ ២៨២ ជើងទំព័រ ៧៣៧ (ត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយការរៀបរាប់ ៥ ផ្សេងទៀត) កថាខណ្ឌ ២៨៥ ជើងទំព័រ ៧៤២ (ត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយ ការរៀបរាប់ ៣ ផ្សេងទៀត) កថាខណ្ឌ ២៩៦ ជើងទំព័រ ៧៧៨-៧៧៩ (ត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយ ការរៀបរាប់ ៥ និង ៣ ផ្សេងទៀតតាមលំដាប់រៀងខ្លួន)។ កថាខណ្ឌ ៣៩៤ ជើងទំព័រ ១១៦៩ (ត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយការរៀបរាប់ ១ ផ្សេងទៀត)។ កថាខណ្ឌ ៣៩៦ ជើងទំព័រ ១១៧៨ (ត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយ ការរៀបរាប់ ១ ផ្សេងទៀត)។ សូមមើលផងដែរ សាលដីកាសំណុំរឿង *Ndahimana* កថាខណ្ឌ ៤៥។

⁹⁷ ឯកសារ D351/6 ចម្លើយតបរបស់ អា អាន ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី កថាខណ្ឌ ១៧៧-១៨១ (បញ្ចូលដោយយោងទៅឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៦២ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១១៦)។ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៧៤-៧៥។

⁹⁸ សំណុំរឿង ០០៤/១-ឯកសារ D308/3/1/20 សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ចែម”) កថាខណ្ឌ ៥១-៥៦ (ការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។

⁹⁹ សូមមើល ឧ. សាលដីកាសំណុំរឿង *Kupreskić* កថាខណ្ឌ ៣១។ សាលដីកាសំណុំរឿង *Čelebići* កថាខណ្ឌ ៤៨៥, ៤៩៦-៤៩៨។

¹⁰⁰ សូមមើល ឧទា. *Munyakazi AJ*, កថាខណ្ឌ ១០; *Sesay AJ*, កថាខណ្ឌ ៣៦-៤៤; *Krajišnik AJ*, កថាខណ្ឌ ១៦។

¹⁰¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៧៥; ឯកសារ D351/6 ចម្លើយតបរបស់ អា អាន ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី កថាខណ្ឌ ១៧៩។

ផ្ទុយទៅវិញ គាត់បានពិភាក្សាយ៉ាងស៊ីសង្វាក់អំពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំចំនួនពីរ គឺ ទី(១) អាពាហ៍ពិពាហ៍របស់គាត់ផ្ទាល់ ដែលត្រូវបានរៀបចំដោយ ម៉េង នៅឆ្នាំ១៩៧៦¹⁰² និង ទី(២) អាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ សុត និង គីន ដែលត្រូវបានរៀបចំដោយ អាន ឬ អូន ក្រោយពេលពួក កម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីបានមកដល់¹⁰³។ ដោយហេតុថា ភ័ស្តុតាងមានលក្ខណៈស៊ីសង្វាក់គ្នាខ្លាំង នោះ អា អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញភ័ស្តុតាងអំពីកំហុសណាមួយនៅក្នុងការពឹងផ្អែករបស់ ស.ច.ស.អ លើភ័ស្តុតាងរបស់ ពេញ វ៉ា ទេ។

46. ឧទាហរណ៍របស់ អា អាន អំពី ញឹម កុល ក៏គ្មានមូលដ្ឋានដែរ ដោយហេតុថា វាជាការជ្រើស រើសភ័ស្តុតាងតាមអំពើចិត្តរបស់គាត់ដើម្បីបង្កើតចម្លើយផ្ទុយគ្នា ដែលមិនមានអត្ថិភាពនៅ ពេល ដែលចម្លើយនោះត្រូវបានពិនិត្យយ៉ាងត្រឹមត្រូវទាំងមូលនោះ¹⁰⁴។ ជារួម ញឹម កុល បានបែងចែក ដាច់ដោយឡែកពីគ្នាវាងពាក្យថា បានជួប អា អាន និង បានឃើញ អា អាន ហើយ បានពន្យល់ថា នៅក្នុងឱកាសតែមួយដែលគាត់បានឃើញ អា អាន គាត់ “អត់ហ៊ានមើល មុខ ផង”¹⁰⁵។ ចំណុចនេះ មិនផ្ទុយគ្នាទៅនឹងភ័ស្តុតាងរបស់ ញឹម កុល ដែលថា គាត់មិនបានស្គាល់

¹⁰² ឯកសារ D219/226 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ពេញ វ៉ា, ឆ.២៩-៣២។ សូមកត់សម្គាល់ថា នៅក្នុងឆ.៣២ ដែលត្រូវ បានលើកឡើងដោយ អា អាន ដើម្បីគាំទ្រដល់ការលើកឡើងចោទប្រកាន់របស់គាត់ អ្នកដាក់ពាក្យប្តឹងបានថ្លែងយ៉ាងច្បាស់ នៅក្នុងប្រយោគដំបូងនៃចម្លើយថា គាត់ចង់បញ្ជាក់ថា ជាសមមិត្ត ម៉េង, មិនមែន អា អាន នោះទេ, ដែលបានរៀបចំអាពាហ៍ ពិពាហ៍ “នៅពេលនោះ”។ ការបញ្ជាក់នេះទាក់ទងនឹងអាពាហ៍ពិពាហ៍លើកមុនដែលគាត់បានពិភាក្សានៅក្នុងសំណួរមុន - របស់គាត់ - ដែលបានកើតឡើងនៅឆ្នាំ១៩៧៦។ ប្រយោគទីពីរនៃ ឆ.៣២ ពេលនោះ បានចាប់ផ្តើមឆ្លើយទៅនឹងសំណួរទី៣២ ដោយបានលើកឡើងពីអ្វីដែលបានកើតឡើងនៅក្រោយពេលដែលកម្មាភិបាលនិរតីបានមកដល់។ នៅក្នុងចម្លើយទីពីររបស់គាត់ នេះ ពេញ វ៉ា បានផ្តល់សេចក្តីពិស្តារជាងមុន អំពីការរៀបការផ្ទាល់របស់គាត់ នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ដែលនៅក្នុងនោះ ពួកគេត្រូវបាន “ចូលរួម” ដោយ ម៉េង។ សូមមើល ឯកសារ D219/289 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ពេញ វ៉ា, ឆ.៤,៨។

¹⁰³ ឯកសារ D219/226 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ពេញ វ៉ា, ឆ.៣២ [ដោយផ្អែកថា គីន និង សុត បាន “ខុសសីលធម៌ នឹងគ្នា”], ឆ.៣៤ [ដោយពិភាក្សាពីការរំលោភសេពសន្ថវៈរបស់ សុត ដោយមិត្តនារី គីន ការដាក់ទណ្ឌកម្មរបស់ អា អាន ទៅលើ សុត និង ការរៀបចំរបស់ អា អាន ក្នុងការរៀបការឱ្យពួកគេទៅ]។ ឯកសារ D219/289 កំណត់ហេតុនៃ ការស្តាប់ចម្លើយ ពេញ វ៉ា, ឆ.១០។

¹⁰⁴ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៦៣។

¹⁰⁵ ឯកសារ D219/422.4 ប្រតិចារិកសម្ភាស ញឹម កុល ចម្លងចេញពីឯកសារ D107/8, KH 01121136-37 [“[អ្នកស៊ើប អង្កេត]៖ អ្នកមិនដែលបានឃើញ ... អ្នកមិនដែលបានជួប តាអាន ទេឬ? អ្នកបកប្រែ៖ អ្នកមិនដែលបានជួបគាត់ទេឬ? ញឹម កុល៖ ខ្ញុំមិនដែលជួបសោះ បាទ។ អ្នកបកប្រែ៖ អត់ដែលជួបសោះ? ញឹម កុល៖ បាទ ជួបឃើញម្តង ពេលគាត់ជិះអាស៊ីប ម៉ូស័រមក។ [...] ដល់ពេលគាត់ចុះ គ្រាន់តែឃើញកញ្ចប់ថ្នាំតែម្តង គេថា “នោះ តាអាន”។ [...] ពេលនោះ យើងអត់ហ៊ាន

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០៤/២/០៧-០៩-២០០៩-អវតក-កសល/អបជ ៦០

នរណាម្នាក់សោះនៅក្នុងតំបន់ ឬបានដឹងថា អោ អាន មានរូបរាងយ៉ាងដូចម្តេចនោះឡើយ¹⁰⁶។ ភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាដែលលើកឡើងផ្សេងទៀតរបស់ អោ អាន ក៏មិនគួរឱ្យជឿជាក់បាន ដូចគ្នាដែរ¹⁰⁷។ ហេតុដូច្នេះ គាត់មិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញថា ស.ច.ស.អ មិនមានភាពសមហេតុសមផលក្នុងការពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងរបស់ ញឹម កុល ទេ។

មើលមុខផង។ អត់ហ៊ាន ដើរគេចចេញហើយ។ [...] តែខ្ញុំគ្រាន់តែខ្ញុំព្រាងឱ្យណា។ ថា តាអាន ហ្នឹងរាងខ្លាំងកំពឹសបន្តិច ថ្គាមខ្លា ខ្មៅទេ រាងល្អិតដូចខ្ញុំអីចឹងដែរ បាទហ្នឹង តាអាន។ ក្រែងលោកគ្រូបានឃើញអីចឹង”]។

¹⁰⁶ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៦៣។

¹⁰⁷ ឯកសារ D351/6 ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី, កថាខណ្ឌ ១៨០។ សេចក្តីសង្ខេបរបស់ អោ អាន ស្តីពីភស្តុតាងរបស់ ញឹម កុល គឺខកខានមិនបានពិចារណាពីមុខតំណែងតូចតាចរបស់ ញឹម កុល នៅក្នុងឃុំ និងការយល់ឃើញរបស់គាត់នៅក្នុងមុខតំណែងនៃសិទ្ធិអំណាចរបស់ ប្រាក់ យុត នោះទេ។ ដោយសារតែកម្រិតនៃភាពសម្ងាត់ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងការដែលថា ប្រាក់ យុត មិនបានផ្តល់ដំណឹងដល់អ្នកនៅក្រោមបង្គាប់របស់គាត់រៀងរាល់ពេលដែលគាត់បានផ្តល់នូវការបញ្ជាដល់ពួកគាត់ ស្តីពីថាគាត់បានទទួលបញ្ជាពីថ្នាក់លើ ឬហេតុអ្វីបានជាគាត់ផ្តល់វា (ហើយប្រសិនបើគាត់បានផ្តល់ វាទំនងជាអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ទាំងនោះ មិនបានបញ្ជូនព័ត៌មានបែបដូច្នេះទៅកាន់អ្នកនៅក្រោមបង្គាប់របស់ពួកគេ នោះទេ), វាសមហេតុសមផលហើយដែលថា ញឹម កុល មិនមានការដឹងឮផ្ទាល់ខ្លួនស្តីពីថា ប្រាក់ យុត បានធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តអំពីបញ្ជាទាំងនេះផ្ទាល់ខ្លួន ឬក៏បានទទួលបញ្ជាទាំងនេះពីថ្នាក់លើ ហើយដោយសិទ្ធិអំណាចក៏បានបញ្ជូនបញ្ជាទាំងនេះទៅកាន់អ្នកនៅក្រោមបង្គាប់របស់គាត់។ ញឹម កុល សូម្បីតែធ្វើឱ្យចម្លើយរបស់គាត់មានគុណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបញ្ជាក់ថាគាត់បានគិតស្ទង់មើល ដោយបាននិយាយថា “ខ្ញុំគិត ថា ការចាប់គឺសម្រេចខ្លួនគាត់ [ប្រាក់ យុត] ផ្ទាល់” (សូមមើល ឯកសារ D107/7 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ញឹម កុល, KH 00784983, បញ្ជាក់បន្ថែម)។ ចម្លើយ ក្រោយមកទៀតរបស់គាត់ដែលថា វាអាចថាគាត់បានទទួលបញ្ជាជាលាយលក្ខណ៍ពី អោ អាន ក៏ប៉ុន្តែគាត់មិនបានដឹងថា វាមិនផ្ទុយគ្នានឹងចម្លើយពីមុនរបស់ ញឹម កុល នោះទេ (សូមមើល ឯកសារ D107/8 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ញឹម កុល, KH 00784986)។ អោ អាន ក៏បានលើកឡើងចោទប្រកាន់ផងដែរថាអ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ ក.ស.ច.ស បាន “ផ្តល់” ព័ត៌មាន ដល់ ញឹម កុល ដែលនៅពេលនោះបណ្តាលឱ្យ ញឹម កុល ប៉ាន់ស្មានថាបញ្ជាទាំងនោះបានមកពីថ្នាក់តំបន់ ក៏ប៉ុន្តែការគាំទ្រជាភស្តុតាងដែលបានលើកឡើង មិនបានផ្តល់ការបញ្ជាក់ពីអ្វីដែលមិនត្រឹមត្រូវនោះទេ ហើយ អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញភស្តុតាងពីការលើកឡើងចោទប្រកាន់នេះបន្ថែមទៀតនោះទេ។ ចុងបញ្ចប់ អោ អាន និយាយថា ញឹម កុល និយាយផ្ទុយនឹងខ្លួនឯងផ្ទាល់អំពីថា អោ អាន បានចូលរួមប្រជុំនៅស្រុកកំពង់សៀមដែរ ឬយ៉ាងណា ក៏ប៉ុន្តែ សម្រង់ដែលគាត់បានផ្តល់នៅក្នុងឯកសារ D219/422.5 ប្រតិចារិកសម្ភាស ញឹម កុល ចម្លងចេញពីឯកសារ D107/7, KH 01121167 មិនបាន បញ្ជាក់ថា តើនរណានៅភូមិភាគបូព៌ាដែលបានជជែកគ្នាអំពីប្តីរបស់ ប្រាក់ យុត និង អោ អាន នៅក្រោយការប្រជុំស្រុកនោះ។ មិនមានអ្វីនៅក្នុងការពិភាក្សានេះនោះទេ ក្រោយមកទៀតលើកឡើងថា អោ អាន គឺជាផ្នែកនៃក្រុមនោះ។ វាមិនមានការជំទាស់ នោះទេ។

៣. ចម្លើយត្រូវបានយកតាមរយៈការប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រស៊ើបអង្កេតត្រឹមត្រូវ ហើយ ស.ច.ស.អ មានភាពសមហេតុសមផលក្នុងការពឹងផ្អែកលើចម្លើយទាំងនោះ

47. ការអះអាងរបស់ អា អាន ដែលថា ស.ច.ស.អ មិនអើពើនឹង “វិធីសាស្ត្រគួរឱ្យសង្ស័យ និង កាលៈទេសៈក្នុងការស្រង់យកចម្លើយដោយអ្នកស៊ើបអង្កេត ក.ស.ច.ស.”¹⁰⁸ ជាការប៉ុនប៉ង ប្តឹងឡើងវិញទៅលើបញ្ហាដែលបានសម្រេចប្រឆាំងនឹងគាត់រួចហើយ និងដាក់ជំនួសវិញនូវការ កំណត់ប្រភេទនៃការអនុវត្តការស៊ើបអង្កេតតាមលក្ខណៈផ្ទាល់របស់គាត់ ដោយសារការសម្រេច ជាឯកជ្ញវិធីរបស់ អ.ប.ជ ថាគ្មានភាពមិនត្រឹមត្រូវបានកើតឡើងនោះឡើយ¹⁰⁹។ អា អាន មិនបានផ្តល់មូលដ្ឋានណាមួយសម្រាប់បដិសេធសេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ នោះទេ ហើយខក ខានមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញពីកំហុសណាមួយ ដែលចាំបាច់ឱ្យមានអន្តរាគមន៍ពីឧទ្ធរណ៍នោះទេ។ អនុមូលដ្ឋាននេះ ត្រូវតែបដិសេធចោលភ្លាមៗ។

¹⁰⁸ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៧២ [ទាក់ទងនឹង ជុំ រង្ស រហ៍ ដូរ], ៧៦។

¹⁰⁹ សូមមើល ឧទា. ឯកសារ D338/1/2 សំណើសុំធ្វើមោឃភាពកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ។ ឯកសារ D338/1/2.3 ឧបសម្ព័ន្ធ ខ៖ លោក Christian Baudesson អ្នកស៊ើបអង្កេត ក.ស.ច.ស, EN 01388934 [ដោយផ្អែកថា ការលើកឡើងចោទប្រកាន់ពី ជុំ រង្ស ត្រូវបានអះអាងឡើងវិញនៅក្នុងឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៥២], EN 01388977-79 [ដោយផ្អែកថា ការលើកឡើងចោទប្រកាន់ពី ប្រាក់ យុត ត្រូវបានអះអាងឡើងវិញនៅក្នុងឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៦៤]។ ឯកសារ D338/1/2.5 ឧបសម្ព័ន្ធ យ៖ Andrea Ewing អ្នកស៊ើប អង្កេត ក.ស.ច.ស, EN 01364467-68 [ដោយផ្អែកថា ការលើកឡើងចោទប្រកាន់ពី យូ វ៉ាន់ ត្រូវបានអះអាងឡើងវិញនៅក្នុង ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៦៤], EN 01364471-75 [ដោយផ្អែកថា ការលើកឡើង ចោទប្រកាន់ពី ជុំ រង្ស ត្រូវបានអះអាងឡើងវិញនៅក្នុងឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៥២]។ ឯកសារ D338/1/2.2 ឧបសម្ព័ន្ធ ក, EN 01338902 [ទាក់ទងនឹងការលើកឡើងចោទប្រកាន់ អ៊ិន គីមអេង ដែលមានរៀបរាប់នៅក្នុងឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៦៦], EN 01388901 [ទាក់ទង នឹងការលើកឡើងចោទប្រកាន់ បាន សៀក ដែលមានរៀបរាប់នៅក្នុងឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើង ទំព័រលេខ ១៦៦]។ ឯកសារ D338/1/5 សាលដីកាមោឃភាពរបស់ អ.ប.ជ, កថាខណ្ឌ ២១-២៥, ផ្នែកសម្រេចសេចក្តី។ សូមកត់សម្គាល់ថា អ.ប.ជ បានបដិសេធចោលភ្លាមៗលើការលើកឡើងចោទប្រកាន់បែបដូចជាមួយដែលបានអះអាងនៅក្នុង ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៦៥ ទាំងទងនឹងការសន្មតដែលមិនបានថតសម្លេង ដែលវាបានមើលឃើញថាជាភស្តុតាង “វាយតម្លៃ” ដែលមិនបានធ្វើជាភស្តុតាងពីភាពលម្អៀង ឬភស្តុតាងពុំត្រឹមត្រូវនោះទេ (សូមមើល ឯកសារ D338/1/5 សាលដីកាមោឃភាពរបស់ អ.ប.ជ, កថាខណ្ឌ ២៤)។

៤. ការពឹងផ្អែករបស់ ស.ច.ស.អ លើរឿងរ៉ាវ “តែមួយ មិនមានការបញ្ជាក់” ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់

48. អា អាន ខកខានមិនបានបញ្ជាក់ពីកំហុសណាមួយនៅក្នុងការពឹងផ្អែករបស់ ស.ច.ស.អ លើអ្វីដែល អា អាន ជំទាស់ថាជារឿងរ៉ាវតែមួយ មិនមានការបញ្ជាក់បន្ថែម របស់សាក្សី ឬអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី¹¹⁰។ តុលាការជាច្រើន រួមទាំង អ.វ.ត.ក ផងបានប្រកាន់ខ្ជាប់គោលការណ៍ដែលថា ការបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់សាក្សី និងភស្តុតាង មិនមែនជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវផ្នែកច្បាប់នៅក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិនោះទេ¹¹¹។ សូម្បីតែ ការសម្រេចដាក់ព្រហ្មទណ្ឌ ដែលតម្រូវឱ្យមានបទដ្ឋានភស្តុតាងខ្ពស់ជាងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ អាចផ្អែកលើអង្គហេតុសំខាន់ដែលមិនត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមពីសាក្សីតែម្នាក់ ដោយអាស្រ័យលើការវាយតម្លៃរបស់អង្គជំនុំជម្រះថាសាក្សីរូបនោះអាចជឿជាក់ និងទុកចិត្តបាន¹¹²។ ការបញ្ជាក់បន្ថែមគឺពិតជាពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការវិភាគភស្តុតាងណាមួយ ក៏ប៉ុន្តែ អង្គជំនុំជម្រះបានទទួលស្គាល់ថាវាគ្រាន់តែជា “កត្តាមួយក្នុងចំណោមកត្តាសក្តានុពលជាច្រើនទៀត” ក្នុងការពិចារណាលើភាពជឿជាក់បាន និងការថ្លឹងថ្លែង ដើម្បីឱ្យស្របទៅនឹងភស្តុតាងនោះ¹¹³។ ទោះជាយ៉ាងណា មានរឿងរ៉ាវជាច្រើនដែល អា អាន ជំទាស់ត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយ និង បានបញ្ជាក់បន្ថែមឱ្យច្បាស់ពី ភស្តុតាងផ្សេងៗទៀត¹¹⁴។ ការពឹងផ្អែករបស់ ស.ច.ស.អ លើភស្តុតាងបែបនេះ គឺត្រឹមត្រូវតាមផ្លូវច្បាប់។

¹¹⁰ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៧៧។

¹¹¹ សូមមើល ឧទា. សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សំណុំរឿង០០២/១ សាលដីកា, កថាខណ្ឌ ៣០២, ៤៩៦។ សាលដីការបស់លោក Taylor, កថាខណ្ឌ ៧៤-៧៥។ សាលដីការបស់ D. Milosevic, កថាខណ្ឌ ២១៥។ សាលដីការបស់ Nahimana, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៣១២។ វិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ ICC, វិធាន៦៣(៤)។

¹¹² សូមមើល ឧទា. សាលដីការបស់ Tadić, កថាខណ្ឌ ៦៥-៦៦ [អះអាងពីការកាត់ទោសឃាតករពីរនាក់ឱ្យជាប់ទោស ដែលមានមូលដ្ឋានតែនៅលើសក្ខីកម្មនៃសាក្សីមួយរូប និងគ្រាន់តែបង្វិលទៅរកការវាយតម្លៃពីអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ពីភាពជឿជាក់បាន និង ភាពទុកចិត្តបាន របស់សាក្សីរូបនោះ]។ សាលដីការបស់ Haradinaj, កថាខណ្ឌ ២១៨-២១៩។ សាលដីការបស់ Kayishema & Ruzindana, កថាខណ្ឌ ១៥៤, ៣២២-៣២៣។

¹¹³ សូមមើល ឧទា. សាលដីការបស់ Ntawukulilyayo, កថាខណ្ឌ ២១។ សាលដីការបស់ Setako, កថាខណ្ឌ ២២១-២២២។ សាលដីការបស់ Kupreškić, កថាខណ្ឌ ២២០។ សាលដីការបស់ Limaj, កថាខណ្ឌ ២០៣។

¹¹⁴ នៅពេលដែល ស.ច.ស.អ បានយោងទៅដល់រឿងរ៉ាវរបស់សាក្សីជាក់លាក់ នៅក្នុងតួសេចក្តីនៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះជាក់ស្តែងមានតែសាក្សីនោះទេដែលទំនងជាត្រូវបានលើឡើងក្នុងការគាំទ្រពីរឿងរ៉ាវជាក់លាក់យ៉ាងខ្លាំងនោះ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ភស្តុតាងដទៃទៀតដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងកថាខណ្ឌ និង/ឬ ក្នុងផ្នែកតែមួយដូចគ្នា ក៏ជាញឹកញាប់វាបានបញ្ជាក់បន្ថែមផងដែរ (ឧទា. ការតវ៉ារបស់ អា អាន ចំពោះភស្តុតាងរបស់ យូ វ៉ាន់ នៅក្នុងឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ៦៣៣, ពិភាក្សាអំពីការចូលរួមចំណែករបស់ អា អាន នៅក្នុងការធ្វើបញ្ជីឈ្មោះពួកចាម)។ លើសពីនេះទៀត វាសំខាន់នឹងត្រូវ

៥. ស.ច.ស.អ បានធ្វើការប្រុងប្រយ័ត្នយ៉ាងត្រឹមត្រូវក្នុងការពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងចោមអាវ៉ាម

49. ស.ច.ស.អ បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ពីការអនុវត្តរបស់គាត់យ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការពិចារណាលើភស្តុតាងចោមអាវ៉ាម និងបានរៀបរាប់លម្អិតអំពីកត្តានានាដែលគាត់យកមកប្រើប្រាស់ នៅពេលវាយតម្លៃលើតម្លៃជាភស្តុតាងរបស់វា¹¹⁵។ អង្គហេតុដែលថាគាត់មិនបានប្រើលក្ខណវិនិច្ឆ័យឡើងវិញ រឿងរាល់ពេលដែលគាត់ពិចារណាលើភស្តុតាងចោមអាវ៉ាមក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះមិនមានន័យថា គាត់មិនបានអនុវត្តការប្រុងប្រយ័ត្នឱ្យបានត្រឹមត្រូវនៅក្នុងការធ្វើការសម្រេចលើអង្គហេតុឡើយ¹¹⁶។ លើសពីនេះ ឧទាហរណ៍ចំនួនពីរដែល អោ អាន បានលើកឡើង មិនមានពាក្យចោមអាវ៉ាមដែល អោ អាន បានរៀបរាប់នោះទេ¹¹⁷ ទោះបីជា ការជំទាស់ជាច្រើនដែល

កត់សម្គាល់ថា ការបញ្ជាក់បន្ថែមមិនតម្រូវឱ្យរឿងរ៉ាវរបស់សាក្សីត្រូវតែដូចគ្នាគ្រប់ទិដ្ឋភាពទាំងអស់នោះទេ ព្រោះថាពួកវាមានបទពិសោធលើព្រឹត្តិការណ៍ពិតៗមានប្រៀបធៀបជាងផ្សេងៗគ្នា។ សំណួរសំខាន់ជាងគេមានរឿងរ៉ាវពីរ ឬ ច្រើនដែលអាចជឿជាក់បាន ដែលវាមិនស៊ីគ្នា (*សូមមើល ឧទា. សាលដីការបស់ Munyakazi*, កថាខណ្ឌ ១០៣។ សាលដីការបស់ *Ntawukulilyayo* កថាខណ្ឌ ២៤។ សាលដីការបស់ *Rukundo*, កថាខណ្ឌ ៧៦។ សាលដីការបស់ *Gatete*, កថាខណ្ឌ ១២៥-១២៦, ២០៥)។ *សូមមើល ផងដែរ* កថាខណ្ឌ ៥៥-៥៦, *យោងខាងក្រោម*។

¹¹⁵ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ១២៩-១៣០។

¹¹⁶ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៧៨។ *សូមមើល ឧទា. សាលដីការបស់ Taylor*, កថាខណ្ឌ ១៩៨, ២០៣ [ដោយរកឃើញថា សេចក្តីផ្តើមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពីច្បាប់ និងថាតើវាត្រូវអនុវត្តដោយរបៀបណា នៅពេលចាប់ផ្តើមវិនិច្ឆ័យសេចក្តី គឺមិនមែន “គ្រាន់តែជាការលើស” និងបានសម្រេចថា “សេចក្តីផ្តើមទាំងនេះ គឺជាការប្រកាសមួយយ៉ាងច្បាស់ក្រឡេកអំពីបទដ្ឋានដែលវាត្រូវអនុវត្តដើម្បីកំណត់រកថាតើលោក Taylor មានពិរុទ្ធភាពដែរឬទេ ដោយហេតុថាចំពោះធាតុផ្សំនីមួយៗនៃបទចោទនីមួយៗត្រូវបានចោទប្រកាន់”]។ *សូមមើល ឧទា. ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ*, កថាខណ្ឌ ៣៤៦, ៣៨០, ៤៤៨ [*សូមកត់សម្គាល់ថា ស.ច.ស.អ បានស្នាក់នៅក្នុងការធ្វើការសម្រេចអំពីការរកឃើញទាំងទងនឹងការសម្លាប់ពីព្រោះវាមិនបញ្ជាក់បន្ថែម នោះទេ*], ៦៦២, ៧៥៣។

¹¹⁷ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៧៨, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៧១ [ដោយយោងទៅដល់ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២១៧, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៤៩៩ *ដោយបានលើកឡើងពី* ឯកសារ D219/855 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ព្រឹម ចេន, ឆ.៤០-៤១។ អោ អាន ប្រឈមជាមួយនឹងចម្លើយដែលបានធ្វើឡើងចំពោះ ព្រឹម ចេន ដោយក្លាយប្រសប់របស់ កែ ពក ក៏ប៉ុន្តែភស្តុតាងដែលគាត់បានលើកឡើងមិនបានយោងទៅដល់ក្លាយរបស់ កែ ពក នោះទេ] ហើយ [ដោយការយោងទៅ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ៦៦៣, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ២១៥៥ *ដោយបានលើកឡើងពី* ឯកសារ D219/284 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ពៅ សារ៉ុម, ឆ.៥៨, ៦៦។ អោ អាន បានអះអាងថា “ស្ត្រីចំណាស់” ម្នាក់បានប្រាប់ ពៅ សារ៉ុម ថាពួកវាមិនមែនត្រូវបានទុកឡើយ ក៏ប៉ុន្តែភស្តុតាងដែលបានលើកឡើង ពិភាក្សាពី ពៅ សារ៉ុម សុំឱ្យប្រធានភូមិយកព័ត៌មានរបស់គាត់ ដែលជាមួយនឹងព័ត៌មាននេះធ្វើជាបញ្ជី ហើយថាគាត់បានរៀបចំធ្វើបញ្ជីនេះពីរដង។ វាមិនមានការពោលដល់ស្ត្រីចំណាស់ម្នាក់នោះនៅក្នុងភស្តុតាងដែលបានពឹងផ្អែកលើ ដើម្បីធ្វើការរកឃើញនេះទេ។

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០៤/២/០៧-០៩-២០០៩-អវតក-កសដស/អបជ ៦០

នៅសល់មិនមានផលប៉ះពាល់នោះ ដោយសារតែភស្តុតាងច្បាស់អាវ៉ាមគ្រាន់តែផ្តល់នូវការបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតទៅលើភស្តុតាងផ្ទាល់ និងភស្តុតាងប្រយោលពីប្រភពផ្សេងៗ ដែលគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការគាំទ្រដល់ការសន្និដ្ឋានទាំងនោះ¹¹⁸។ ចុងបញ្ចប់ ការលើកឡើងរបស់ អោ អាន ដែលថាពាក្យច្បាស់អាវ៉ាមគួរទទួលបានតម្លៃជាភស្តុតាងតិចជាង¹¹⁹នោះ មិនត្រឹមត្រូវនោះទេ ដោយហេតុថាទម្ងន់ដែលដាក់ទៅពាក្យច្បាស់អាវ៉ាម អាស្រ័យលើខ្លឹមសារនៃភស្តុតាង និងកាលៈទេសៈនៅជុំវិញនោះ មិនមែនត្រឹមតែទៅលើអង្គហេតុដែលថាជាពាក្យច្បាស់អាវ៉ាមនោះទេ¹²⁰។ សំអាងលើហេតុផលទាំងអស់នេះ អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញអំពីកំហុសណាមួយដែលចាំបាច់ឱ្យមានអន្តរាគមន៍បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះឡើយ។

¹¹⁸ ជាឧទាហរណ៍ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៧៨, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៧១ បានជំទាស់នឹងការរកឃើញថា អោ អាន បានចាត់តាំង និងដកហូតកម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់ ថ្នាក់ស្រុក និងថ្នាក់ឃុំ (សូមមើល ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៥៦, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៦៣៣)។ ភស្តុតាងច្បាស់អាវ៉ាមរបស់ ពេញ វ៉ា (បានកត់សម្គាល់ដោយ អោ អាន) គឺត្រូវបានបន្ថែមដោយភស្តុតាងដំបូងផ្ទាល់ពី ប្រាក់ យុត ដែលថា អោ អាន បានចាត់តាំងរូបគាត់ឱ្យធ្វើជាលេខាស្រុកកំពង់សៀម ហើយនៅពេលប្រជុំដែលនោះ បានចាត់តាំងលេខាស្រុកផ្សេងៗទៀតក្នុងតំបន់៤១ (សូមមើល ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៦៣៣ ដោយការលើកឡើងពី ឯកសារ D117/70 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ឆ.២៦។ ឯកសារ D117/71 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ឆ.២៣-២៤), ដោយភស្តុតាងផ្ទាល់ដែលថា អោ អាន បានចាត់តាំងប្រធានឃុំថ្មីៗ នៅគ្រប់ស្រុកទាំងអស់ក្នុងតំបន់៤១ រួមទាំងស្រុកកំពង់សៀមផង (សូមមើល ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៦៣៣ ដោយការលើកឡើងពី ឯកសារ D117/71 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ឆ.៤២-៤៣), ដោយភស្តុតាងដែលថា អោ អាន បានចាត់តាំង ប្រាក់ យុត ឱ្យត្រួតត្រាស្រុកកំពង់សៀម (សូមមើល ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៦៣៣ ដោយការលើកឡើងពី ឯកសារ D117/24 ពៅ សារ៉ុម ឆ.១១) ដោយភស្តុតាងផ្ទាល់ពីប្រាក់ យុត ដែលថា លេខាតំបន់បានមករកគាត់ និងបានសុំឱ្យគាត់ចាត់តាំងពួកប្រធានឃុំ (សូមមើល ឯកសារ D179/1.2.4 ប្រាក់ យុត ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី២៥ ខែមករា ឆ្នាំ២០១២ ម៉ោង៖ 14.39.45-14.41.25) និងដោយភស្តុតាងប្រយោល ដែលថាការបញ្ជា ឱ្យចាប់ខ្លួនពួកកម្មាភិបាលឃុំ និងការរៀបចំអ្នកថ្មីៗមកពីតំបន់ មានមូលដ្ឋាននៅលើអង្គហេតុ ដែលថាពីរថ្ងៃក្រោយ ប្រាក់ យុត បានចូលរួមប្រជុំជាមួយ អោ អាន នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំតំបន់មួយ មានអតីតប្រធានឃុំបានបាត់ខ្លួន ហើយប្អូនថ្ងៃក្រោយមកទៀតពួកប្រធានឃុំថ្មីៗត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យជំនួសពួកគាត់ (សូមមើល ឯកសារ D360 ដីកា បញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៦៣៣ ដោយការលើកឡើងពី ឯកសារ D219/138 យូ វ៉ាន់, ឆ.៤៥, ៤៧)។ សូមមើលផងដែរ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១១៤ យោងខាងលើ។

¹¹⁹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៧៨។

¹²⁰ សូមមើល ឧទា. សាលដីកាសំណុំរឿង Popović, កថាខណ្ឌ ១៣០៧។ សេចក្តីសម្រេចក្នុងសំណុំរឿង Aleksovski លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ស្តីពីភាពអាចទទួលយកបាន កថាខណ្ឌ ១៥។

ច. មូលដ្ឋានទី ៦៖ ការសម្រេចផ្ដែកអង្គហេតុរបស់ ស.ច.ស.អ ពាក់ព័ន្ធនឹងមុខ តំណែង និងការចូលរួមរបស់ អាណាន នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្ម គឺត្រឹមត្រូវ និង មានភស្តុតាងគាំទ្រយ៉ាងត្រឹមត្រូវ

50. ក្នុងមូលដ្ឋានទី៦ អាណាន បានលើកឡើងពីកំហុសផ្នែកអង្គហេតុមួយចំនួនទាក់ទងនឹងមុខតំណែង តួនាទី និងការចូលរួមចំណែករបស់គាត់នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់¹²¹។ បន្ទុករបស់ អាណាន ទាក់ទងនឹងការលើកឡើងទាំងអស់នេះ ត្រូវបង្ហាញឱ្យឃើញថា មិនមាន ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដ៏សមហេតុសមផលណាម្នាក់អាចឈានទៅដល់ការសន្និដ្ឋានផ្នែកអង្គហេតុ ទាំងនេះតាមបទដ្ឋាននៃការបង្ហាញភស្តុតាងដែលបានតម្រូវនោះទេ¹²² ហើយលើសពីនេះទៀត ត្រូវ បង្ហាញថា កំហុសផ្នែកអង្គហេតុណាមួយដែលបានបង្ហាញ គឺ “[ស.ច.ស.អ] មានកំហុស ឬមាន ការបំពានបំពាន ដែលមានការប៉ះពាល់ទៅលើការអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន”¹²³ អាចថា ប្រសិន បើការសន្និដ្ឋានផ្នែកអង្គហេតុដែលខុសមិនឃើញទេនោះ ស.ច.ស.អ មិនបានសន្និដ្ឋានថា គាត់ ទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម ឬមិនបានសន្និដ្ឋានថាគាត់ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក នោះទេ។
51. អាណាន បានខកខានមិនបានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់គាត់ក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញថា មិនមាន ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដ៏សមហេតុសមផលណា អាចឈានទៅសន្និដ្ឋានផ្នែកអង្គហេតុដែលរង ការជំទាស់ តាមបទដ្ឋាននៃការបង្ហាញភស្តុតាងដែលបានតម្រូវនោះទេ។ លើសពីនេះទៀត អាណាន បានខកខានមិនបានបង្ហាញថា កំហុសដែលគាត់បានលើកឡើងទាំងនេះ ទោះបីជាត្រូវបាន បញ្ជាក់ក៏ដោយ នឹងធ្វើឱ្យដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនេះអស់សុពលភាពដែរ។

¹²¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៨០-១៥៦។

¹²² សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ D427/1/30 សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ, ចុះថ្ងៃទី១១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១១ (“សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយរបស់ អៀង សារី”), កថាខណ្ឌ ១១៣។ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង០០៤/១-ឯកសារ D308/3/1/20 សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម, កថាខណ្ឌ ២១។

¹²³ សូមមើល ឧទា. សំណុំរឿង០០៤/១-ឯកសារ D308/3/1/20 សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹង ដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម, កថាខណ្ឌ ២១។

១. ការជំទាស់ដ៏មិនគួរឱ្យជឿជាក់របស់ អោ អាន ចំពោះភស្តុតាងច្បាប់អាវ៉ាម

52. អោ អាន ជំទាស់ជារហូតទៅនឹងការសន្និដ្ឋានផ្នែកអង្គហេតុ ដោយសំអាងលើមូលដ្ឋានថា ការសន្និដ្ឋានទាំងនោះផ្អែកលើភស្តុតាងច្បាប់អាវ៉ាម¹²⁴ ដោយមិនគិតថា ភស្តុតាងច្បាប់អាវ៉ាម អាចទទួលយកបាននៅ អ.វ.ត.ក និងថា ភស្តុតាងច្បាប់អាវ៉ាមជាច្រើនដែល ស.ច.ស.អ ពឹង ផ្អែកមានប្រភពជាពាក្យច្បាប់អាវ៉ាមកម្រិតទីមួយ¹²⁵ ដែលមានប្រភពមកពីអ្នកប្រកាសដែលអាច មានការដឹងផ្ទាល់ខ្លួនអំពីអង្គហេតុដែលបានពឹងផ្អែកនោះ¹²⁶។ ការលើកឡើងដោយជាការសន្និដ្ឋាន

¹²⁴ ឧទា. ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ២៦៥, ២៩៧, ៣៧៨។

¹²⁵ អ.ជ.ត.ក បានថ្លែងថា “អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមួយមានឆន្ទានុសិទ្ធិយ៉ាងទូលំទូលាយក្នុងការពិចារណាដោយប្រុងប្រយ័ត្ន និងជឿជាក់លើភស្តុតាងច្បាប់អាវ៉ាមសម្រាប់ធ្វើជាមូលដ្ឋាន ឬជាការគាំទ្រក្នុងការសម្រេចដាក់ពន្ធនាគារ” ហើយបានលើកឡើង ដោយយល់ស្របទៅនឹងយុត្តិសាស្ត្ររបស់ ICTR ចំពោះអានុភាពដែលថា “តម្លៃជាភស្តុតាង និងទម្ងន់ដែលត្រូវផ្តល់ទៅឱ្យ ភស្តុតាង [ច្បាប់អាវ៉ាម] អាស្រ័យទៅតាម “កាលៈទេសៈផ្សេងៗដែលកើតមានជុំវិញភស្តុតាងច្បាប់អាវ៉ាមនោះ”។ សូមមើល សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សាលដីកាលើសំណុំរឿង០០២/១ កថាខណ្ឌ ៣០២។ អ.ជ.ត.ក ក៏បានសម្រេចយ៉ាងច្បាស់លាស់ ផងដែរថា ប្រភពដែលជាពាក្យច្បាប់អាវ៉ាមកម្រិតទីមួយ គឺមានតម្លៃជាភស្តុតាងខ្ពស់ជាងអ្នកមិនចេញឈ្មោះ ពាក្យច្បាប់ អាវ៉ាមត្រួត - បើទុកណាជា ភស្តុតាងច្បាប់អាវ៉ាមរបស់អ្នកមិនចេញឈ្មោះ មិនមានតម្លៃជាភស្តុតាងខ្ពស់ជាងស្រុងក៏ដោយ (សូមមើល សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សាលដីកាលើសំណុំរឿង០០២/១ កថាខណ្ឌ ៤៤២, ៩៤៦)។ អង្គជំនុំជម្រះសាលា ឧទ្ធរណ៍របស់តុលាការ ICTY ក៏បានសម្រេចផងដែរថា ពាក្យច្បាប់អាវ៉ាមកម្រិតទីមួយ គឺមានតម្លៃជាភស្តុតាងខ្ពស់ជាង ភស្តុតាង “ដែលដាច់ស្រយាលជាង” (សូមមើល សេចក្តីសម្រេចក្នុងសំណុំរឿង Aleksovski លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ស្តីពីភាពអាច ទទួលយកបាន, កថាខណ្ឌ ១៥)។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍របស់តុលាការ ICTR បានសម្រេចថា សូម្បីតែពាក្យច្បាប់ អាវ៉ាមកម្រិតទីពីរ និងពាក្យច្បាប់អាវ៉ាមដោយមិនចេញមុខ គឺមិនត្រូវបានសន្មតថាមិនមានតម្លៃជាភស្តុតាងខ្ពស់ជាងនោះទេ - បន្ទុក ត្រូវធ្លាក់ទៅលើអ្នកក្តីឧទ្ធរណ៍ក្នុងការបង្ហាញថាហេតុអ្វីភាគជាក់ស្តែងនៃភស្តុតាងបែបដូច្នេះមិនអាចជឿទុកចិត្តបាន (សូមមើល សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង Nahimana, កថាខណ្ឌ ៥០៩។ សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង Rukundo, កថាខណ្ឌ ១៩៦)។ តុលាការ ICC បានសម្រេចដូចគ្នា (សូមមើល សេចក្តីសម្រេចក្នុងសំណុំរឿង Gbagbo លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ យោង៖ សក្ខីកម្មដែលបាន កត់ត្រា, កថាខណ្ឌ ១០៦-១០៧។ សាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង Katanga, កថាខណ្ឌ ៩០។ សាលដីកាក្នុងសំណុំរឿង Ntaganda លើការដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន, កថាខណ្ឌ ៤២។ សាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង Ngudjolo, កថាខណ្ឌ ៥៦)។ ដោយសារថា សូម្បីតែពាក្យច្បាប់អាវ៉ាមដែលមិនមានប្រភព ឬ កម្រិតទីពីរ អាចត្រូវបានជឿទុកចិត្តលើបានដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ស.ច.ស.អ មិនមានកំហុសផ្តងនោះទេ នៅក្នុងការជឿទុកចិត្តទៅលើពាក្យច្បាប់អាវ៉ាមដែលមានគុណតម្លៃខ្ពស់ជាទូទៅ ដែលគាត់បាន ពិចារណានោះឡើយ។ ការបដិសេធយ៉ាងប្រញាប់ប្រញាល់របស់ អោ អាន ទៅលើគ្រប់ភស្តុតាងច្បាប់អាវ៉ាមទាំងអស់ ដោយ គ្រាន់តែផ្អែកលើថា ពាក្យច្បាប់អាវ៉ាមទាំងនោះមិនមានគុណសម្បត្តិអ្វីនោះទេ។

¹²⁶ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងកថាខណ្ឌ ១៤៨ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ អោ អាន បានទិះទៀតដល់ ស.ច.ស.អ បានពឹងផ្អែកលើ “ភស្តុតាង មិនមានការគាំទ្រ មិនអាចជឿជាក់បានរបស់ ប្រាក់ យុត” ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាដែល ប្រាក់ យុត បានរាយការណ៍ទៅ អោ អាន។ នៅក្នុងកំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៣៧៨ គាត់បានទទួលស្គាល់ថា យូ វ៉ាន់ ក៏បានផ្តល់នូវភស្តុតាងលើចំណុចនេះផងដែរ

រួមរបស់ អោ អាន ដែលថាវាគឺជាកំហុសក្នុងការពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងនេះ ដោយគ្រាន់តែថាជា ពាក្យចោមអាវ៉ាមនោះ មិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចគាត់ក្នុងការបង្ហាញកំហុសអង្គហេតុឡើយ។

53. អោ អាន ពេលខ្លះក៏បានជំទាស់ទៅនឹងការប្រើប្រាស់ភស្តុតាងចោមអាវ៉ាមមួយចំនួន ដែលមាន ប្រភពពី ប្រាក់ យុត ដោយតវ៉ាថា ពាក្យចោមអាវ៉ាមមកពី ប្រាក់ យុត មិនអាចបញ្ជាក់បន្ថែម ទៅលើភស្តុតាងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ ប្រាក់ យុត បានទេ¹²⁷។ ផ្ទុយទៅនឹងអំណះអំណាង របស់ អោ

ប៉ុន្តែបដិសេធវាចោលពីព្រោះ យូ វ៉ាន់ “ផ្តល់ភស្តុតាងពាក្យចោមអាវ៉ាមពីឈ្មោះ ផែន ថា ប្រាក់ យុត រាយការណ៍ទៅ អោ អាន”។ ប៉ុន្តែ ការប្រឈមនេះមិនអន្ទង់បញ្ចូលនោះទេ ផែន គឺជាឈ្មោះប្រភពមួយ ឯករាជពី ប្រាក់ យុត ជាប្រធានយោធា ស្រុកកំពង់សៀម ដែលត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតនៅយ៉ាងល្អប្រសើរ ដើម្បីឱ្យបានដឹងពីអង្គហេតុនានាដែលគាត់បានប្រាស្រ័យទាក់ទង ឱ្យទៅ យូ វ៉ាន់។ ថា តើភស្តុតាងចោមអាវ៉ាមជាផ្នែកនេះ គ្រប់គ្រាន់ ឬមិនគ្រប់គ្រាន់យ៉ាងណា ដោយផ្ទាល់ខ្លួនក្នុងការបង្កើត អង្គហេតុ គឺវាមិនអាចជជែកបានទេ ដោយសារមានការបញ្ជាក់បន្ថែមយ៉ាងមាំមួនចំពោះភស្តុតាងផ្ទាល់របស់ ប្រាក់ យុត ក៏ដូចជា ការបញ្ជាក់បន្ថែមទូទៅដែរ ដោយសារភស្តុតាងដទៃទៀតនៅក្នុងសំណុំរឿង (សូមមើល ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១៤៨, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៣៧៨។ ឯកសារ D219/138 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ យូ វ៉ាន់ ឆ.១៥, ៥៥)។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ នៅក្នុងកថាខណ្ឌ ១២៧ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ អោ អាន អះអាងថា ភស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត អំពី ការរាយការណ៍ទៅ អោ អាន គឺវាបានបញ្ជាក់បន្ថែម “ដោយភស្តុតាងចោមអាវ៉ាមតែពី យូ វ៉ាន់”។ ក៏ប៉ុន្តែ ភស្តុតាងរបស់ យូ វ៉ាន់ គឺថា នីវសាររបស់ ប្រាក់ យុត ម្នាក់ ឈ្មោះ ខុម គឺជាមនុស្សម្នាក់ដែលបានប្រាប់គាត់ពី ប្រាក់ យុត បានយកបញ្ជីឈ្មោះទៅ ឱ្យ អោ អាន - ហើយថា ខុម នេះតាមការពិត ជាមនុស្សម្នាក់ដែលទាញ ប្រាក់ យុត ឱ្យដើរផ្លូវខុស។ ជាថ្មីម្តងទៀត រឿងនេះគឺជាពាក្យចោមអាវ៉ាមដែលមានគុណវុឌ្ឍិខ្ពស់ កំរិតទីមួយ ពីអ្នកប្រកាសដែលមានឈ្មោះម្នាក់ដោយមានមូលហេតុដែល ត្រូវដឹងពីអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធ។ ការទុកចិត្តទៅលើវាដើម្បីបញ្ជាក់បន្ថែមលើ ប្រាក់ យុត គឺសមហេតុសមផលទាំងស្រុង (សូមមើល ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១២៧, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ២៨៧។ ឯកសារ D219/702.1.87 យូ វ៉ាន់ ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី១៤ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង៖15.04.43-15.09.00)។ នៅក្នុងកថាខណ្ឌ ១១៨ អោ អាន អះអាងថា ការរកឃើញរបស់ ស.ច.ស.អ ដែលថា អោ អាន បានបញ្ជាឱ្យមានការចាប់ខ្លួន និងការសម្លាប់ អាំ ប្រធានមន្ទីរតំបន់៤១ គឺមានមូលដ្ឋាននៅលើ “តែភស្តុតាងចោមអាវ៉ាម និងការស្មាន”។ ក៏ប៉ុន្តែ ភស្តុតាងចោមអាវ៉ាមដែល អោ អាន បាន បានប្តឹង តវ៉ា ត្រូវបានផ្តល់ឱ្យដោយនីវសាម្នាក់របស់ អូន ដែលជាមនុស្សម្នាក់ជំនួស អាំ នៅក្រោយការចាប់ខ្លួនគាត់។ ទោះបីជា សាត ភាព បានទទួលស្គាល់ថាបានឆ្កេចឈ្មោះនីវសានេះក៏ដោយ ក៏រឿងនេះ ជាថ្មីម្តងទៀត ជាពាក្យចោមអាវ៉ាមកំរិតទីមួយពីប្រភព មួយដែលបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ (ទោះបីជាមិនមានឈ្មោះក៏ដោយ) ដោយមានមូលដ្ឋានដ៏សមហេតុសមផលនឹងដឹងពីព័ត៌មាន ពាក់ព័ន្ធ។ ការទុកចិត្តលើភស្តុតាងបែបដូច្នេះ គឺមិនមែនមិនសមហេតុសមផលនោះទេ (សូមមើល ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹង ឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១១៨, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ២៦៥។ ឯកសារ D219/504 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយ សាត ភាព ឆ.១៩, ២១, ៨៩, ១៣៥)។

¹²⁷ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៣២, ២៥៦ ដោយការទទួលស្គាល់ថា ពៅ សារ៉ុម ក៏បានថ្លែងផងដែរថា អោ អាន ត្រូវបានតែងតាំងជាលេខាតំបន់៤១ ប៉ុន្តែបានសង្កត់ន័យថា នាងបានដឹងរឿងនេះពី ប្រាក់ យុត

អាន ភ័ស្តុតាងនេះជាប់ពាក់ព័ន្ធ និងមានភរនីយភាពខ្លាំង ដោយសារតែអំណះអំណាងរបស់ អោ អាន ដែលថា ភ័ស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត គឺជាការប្រឌិតឡើងក្នុងពេលថ្មីៗនេះ¹²⁸។ តាមការពិត ភ័ស្តុតាងនេះបង្ហាញថា ការរៀបរាប់របស់ ប្រាក់ យុត មានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាជាច្រើនទសវត្សរ៍ មកហើយ។ ឧទាហរណ៍ ពៅ សារ៉ុម បានរៀបរាប់ថា ប្រាក់ យុត បានប្រាប់គាត់ថា អោ អាន “ជាប្រធានតំបន់៤១ ហើយពួកយើងត្រូវធ្វើការក្នុង [ភូមិភាគ] តំបន់៤១”¹²⁹។ តាមរយៈបរិបទ និងពាក្យពេចន៍ វាច្បាស់លាស់ណាស់ថា ប្រាក់ យុត បាននិយាយរឿងនេះទៅកាន់ ពៅ សារ៉ុម នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺរយៈពេលជាង ៣០ឆ្នាំ មុនពេលដែល អោ អាន អះអាងថា ប្រាក់ យុត បានសម្រេចចិត្តប្រើប្រាស់ អោ អាន ធ្វើជាអ្នកទទួលកំហុសជំនួស អ្នកដទៃទៀត។ តាមបរិបទ វាក៏ច្បាស់លាស់ផងដែរថា ផ្នែកនានានៃភ័ស្តុតាងច្បាស់ណាស់អំពីរបបរបស់ យូ វ៉ាន់ ដែលបានមកពី ប្រាក់ យុត ពិតជាស្ទើរតែទាំងអស់បានមកពីសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលបានកាត់បន្ថយការវាយប្រហាររបស់ អោ អាន បន្ថែមទៀតទៅលើភាពជឿជាក់បានរបស់ ប្រាក់ យុត។

២. ចម្លើយតបទៅនឹងការចោទប្រកាន់ជាក់លាក់នៃកំហុសផ្នែកអង្គហេតុ

ក. ស.ច.ស.អ បានសម្រេចយ៉ាងសមហេតុសមផលថា អោ អាន គឺជាលេខាតំបន់៤១

54. អោ អាន បានចំណាយផ្នែកច្រើននៃមូលដ្ឋានទី៦ សម្រាប់អំណះអំណាងរបស់គាត់ថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា គាត់បានបម្រើការជាលេខាតំបន់ ៤១¹³⁰ ប៉ុន្តែ ការ សន្និដ្ឋាននេះ ត្រូវបានគាំទ្រដោយភ័ស្តុតាងយ៉ាងច្រើនលើសលប់។

i. ការបញ្ជាក់បន្ថែម និងត្រួតគ្នានៃភ័ស្តុតាងអំពីមុខងារ និងតួនាទីរបស់ អោ អាន នៅតំបន់៤១

55. វិធីសាស្ត្ររបស់ អោ អាន ចំពោះបញ្ហានេះ គឺត្រូវជំទាស់ទៅនឹងភ័ស្តុតាងគ្រប់ប្រភេទអំពី តួនាទីរបស់ អោ អាន ជាលេខាតំបន់៤១ មួយផ្នែកម្តងៗ ទោះបីជាបដិសេធចោលជាប្រព័ន្ធ

និងបានអះអាងថា “ពាក្យច្បាស់ណាស់អំពី ប្រាក់ យុត មិនអាចយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីបញ្ជាក់អះអាងភ័ស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត បានទេ”។

¹²⁸ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ៦៣-៦៤។ ឯកសារ D360/5/1.4 ឧបសម្ព័ន្ធ គ។ ឯកសារ D360/5/1.5 ឧបសម្ព័ន្ធ ឃ។

¹²⁹ ឯកសារ D117/24 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ពៅ សារ៉ុម, ឆ.៧។

¹³⁰ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១០៦-១៤៥។

ចំពោះរបៀបដែលភស្តុតាងមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងរាល់ទិដ្ឋភាពនៃតួនាទី សកម្មភាព ហើយការប្រព្រឹត្តិរបស់ អោ អាន ផ្តល់ការបញ្ជាក់ទៅវិញទៅមក។ យ៉ាងហោចណាស់ មានសាក្សីនិងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន ២០ នាក់ បានកំណត់អត្តសញ្ញាណ អោ អាន ថាជាលេខាតំបន់ ៤១¹³¹ ហើយ អោ អាន ខ្លួនគាត់ផ្ទាល់ក៏បានទទួលស្គាល់ផងដែរថា គាត់បានកាន់កាប់

¹³¹ ១. **ប្រាក់ យុត៖** ឯកសារ D117/70 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត, ឆ.២០-២៣ [“ស៖ តើអ្នកស្រីនៅចាំពីកិច្ចប្រជុំមួយរយៈពេលពីរថ្ងៃ ដែលដឹកនាំដោយ កែ ពក ហើយក្នុងកិច្ចប្រជុំនោះ កែ ពក បានចាត់តាំងគណៈតំបន់ គណៈស្រុកនៅក្នុងភូមិភាគកណ្តាលដែរឬទេ? ឆ.២០៖ បាទ ខ្ញុំនៅចាំ។ [...] ខ្ញុំចាំតែតំបន់៤១ ដែលមាន តាអាន ជាលេខា”]។ ឯកសារ D219/234.1.2 កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ប្រាក់ យុត, KH 00963138 [“ដានី៖ កាលប្តឹងគណៈតំបន់ពីណាគេ? កាលប្តឹងតាអានអត់ទាន់ទៅទេ? យុត៖ តាអាន ទៅហើយគាត់ធ្វើជាគណៈតំបន់៤១ហ្នឹង។ ដានី៖ គាត់ទៅមុនអីទេ? យុត៖ គាត់ ទៅក្រោយខ្ញុំមែន តែគាត់ទៅជុំគ្នា ថ្ងៃគេប្រកាសគាត់ទៅដល់ហើយ”]។ ២. **ពេជ្រ ជឹម៖** ឯកសារ D117/18 កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយ ពេជ្រ ជឹម, ឆ.១ [“នៅខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧ បក្សបានសំរេចបញ្ជូនពួកយើងដំបូងមកភ្នំពេញ គឺពេលនោះហើយដែល យើងបានជួប កែ ពក។ បន្ទាប់មក កែ ពក បាននាំយើងទៅខេត្តកំពង់ចាម ហើយបានរៀបចំអង្គប្រជុំមួយ។ នៅក្នុងពេលប្រជុំ នោះ កែ ពក បានប្រកាសថា សែ ជាអនុប្រធានទី១ ទទួលខុសត្រូវសេដ្ឋកិច្ច នៅតំបន់សៀមរាប (ភូមិភាគឧត្តរ) [ហើយ] តាអាន ត្រូវបានចាត់តាំងជាលេខាតំបន់៤១ និងជាអនុប្រធានទី២ របស់កែ ពក”]។ ៣. **យូ វ៉ាន់៖** ឯកសារ D117/31 កំណត់ហេតុនៃ ការស្តាប់ចម្លើយ យូ វ៉ាន់, ឆ.១២ [“តា អាន នៅព្រៃឈរ ហើយកាន់តួនាទីជាលេខាតំបន់៤១”]។ ឯកសារ D219/138 កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ យូ វ៉ាន់, ឆ.២៣, ៣៥ [“តាអាន គឺជាលេខាតំបន់៤១ ហើយគាត់ប្រចាំការនៅព្រៃទទឹង ហើយក៏ជា គណៈស្រុកព្រៃឈរដែរ។ [...] ខ្ញុំដឹងថា តាអាន ជាលេខាតំបន់ និងគណៈស្រុកព្រៃទទឹង ដោយសារគាត់ប្រកាសដោយខ្លួនឯង។ [...] មុខងារផ្លូវការរបស់គាត់ដែលបាននៅលើខ្នងសំបុត្រ គឺមេតំបន់៤១”]។ ឯកសារ D219/702.1.87 យូ វ៉ាន់, ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី ១៤ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង៖ 14.09.56-14.12.13 [“ស៖ [...] ផ្ដោតទៅលើតំបន់៤១។ តើអ្នកណាជាលេខាតំបន់៤១? ឆ៖ គឺ តាអាន”]។ ៤. **ពៅ សារ៉ុម៖** ឯកសារ D117/24 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ពៅ សារ៉ុម, ឆ.៧ [“ខ្ញុំមិនបានចូលរួមនៅក្នុង កិច្ចប្រជុំនោះទេ ប៉ុន្តែបន្ទាប់មក ប្រាក់ យុត បានប្រាប់ខ្ញុំថា តាអាន ជាប្រធានតំបន់៤១ ហើយពួកយើងត្រូវធ្វើការក្នុង[ភូមិភាគ] តំបន់៤១”, ឆ.៣៤ [“ស៖ តើអ្នកស្រីដឹងអំពីតួនាទីតាអាន ថ្នាក់តំបន់ និងថ្នាក់ភូមិភាគដែរឬទេ? ឆ.៣៤៖ ខ្ញុំដឹងថាគាត់ជាលេខា តំបន់៤១ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនបានដឹងថាគាត់មានតួនាទីអ្វីទៀតក្នុងភូមិភាគ”]។ ឯកសារ D219/284 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ពៅ សារ៉ុម, ឆ.១៨-២១ [“ស៖ នៅពេលដែលលោកស្រីបានឃើញ តាអាន តើលោកស្រីដឹងថា តាអាន មានមុខងារអ្វីទេ? ឆ.១៨៖ ខ្ញុំមិនដឹងទេ។ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលខ្ញុំទៅដល់មន្ទីរស្រុក ខ្ញុំឮថា តាអាន ជាអ្នកកាន់តំបន់។ ស៖ តើលោកស្រីឮពីមុខងាររបស់ តាអាន ពីនរណាគេដែរ? ឆ.១៩៖ ខ្ញុំឮបងស្រី យុត គាត់និយាយថា តាអាន និងប្តីរបស់គាត់ ធ្វើការជាមួយគ្នា។ [...] ខ្ញុំឮថា គាត់ កាន់តំបន់ ប៉ុន្តែបងស្រីយុត ប្រាប់ខ្ញុំថា ពុំមាននរណាខ្ពស់ជាងគាត់ឡើយ ហើយបងប្រុសខ្ញុំ[ប្តីរបស់ យុត]ធ្វើការជាមួយគាត់”]។ ៥. **តួយ មៀច៖** ឯកសារ D219/582 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ តួយ មៀច, ឆ.៣០ [“អាន ដែលជាគណៈតំបន់ដែរ”]។ ៦. **ហុង ហេង៖** ឯកសារ D219/802 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ហុង ហេង, ឆ.១៨ [“នៅពេលប្តឹងគឺ គណៈតំបន់ឈ្មោះ តាអាន តែមិនដឹងនាមគាត់អីទេ”]។ ៧. **យុត សារ៉េត៖** ឯកសារ D219/788 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ យុត សារ៉េត, ឆ.៩-១០ [“ស៖ លោកស្រីចាំទេ អ្នកណាជាអ្នកគ្រប់គ្រងនៃមន្ទីរតំបន់ ពេលលោកស្រីធ្វើការនៅកន្លែងថ្មី? [...] ឆ.១០៖ ដឹងថា ធំ តែ តាអាន”]។

៨. សាត ភាព៖ ឯកសារ D219/315 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាត ភាព, ឆ.២៧ [“ពេលពួកនិរតីមក ដល់ គេរៀបចំប្រធានតំបន់ថ្មី ហើយគេចាត់តាំង តាអាន ជាប្រធានតំបន់”]។ ៩. ពេញ វ៉ា៖ ឯកសារ D219/226 កំណត់ហេតុនៃ ការស្តាប់ចម្លើយ ពេញ វ៉ា, ឆ.៥ [“ពេល អោម អាន មកដល់ គាត់ឡើងធ្វើជាលេខាតំបន់៤១”]។ ឯកសារ D219/498 កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ពេញ វ៉ា, ឆ.២០ [“កែពក គឺជាគណៈភូមិភាគដែលគាត់គ្រប់គ្រងទៅលើតំបន់ ៤១, ៤២, ៤៣ និងខេត្ត សៀមរាបដែលស្ថិតនៅក្រោមភូមិភាគខេត្តរ។ តាអាន ត្រូវរាយការណ៍ទៅឲ្យ កែពក ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនដឹងថា គាត់មានពាក់ព័ន្ធអ្វីជាមួយ នឹងតំបន់ ៤២, ៤៣ ទេ។ ខ្ញុំគ្រាន់តែដឹងថា តាអាន ជាគណៈតំបន់៤១”]។ ១០. សូ សារ៉េន៖ ឯកសារ D219/800 កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយ សូ សារ៉េន, ឆ.៦១ [“ស៖ សូមលោកបញ្ជាក់ត្រង់ចំណុចនេះ។ សូមលោកប្រាប់ឈ្មោះ ប្រធានតំបន់ និង សមាជិកគណៈតំបន់ទាំងនោះ។ ឆ.៦១៖ ប្រធានឈ្មោះ តាអាន។ ហើយ អូន នោះជាប្រធានមន្ទីរទទួលបន្ទុកពីគណៈតំបន់បន្ទាប់ ពី តាអាន”]។ ឯកសារ D219/776.1.1 បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជាមួយ សូ សារ៉េន KH 01249865 [“ពេលខ្ញុំមកតំបន់ ខ្ញុំស្គាល់ គណៈតំបន់ហ្នឹង ឈ្មោះ តាអាន តែមិនដឹងថាស្តីអានទេ។ [...] ដានី៖ ចឹងដល់ពេលលោកពូមក តំបន់៤១ហ្នឹង បានស្គាល់ គណៈតំបន់ឈ្មោះ តាអាន? សារ៉េន៖ បាទ! តាអាន។ ដានី៖ តាអានហ្នឹងគាត់ធំជាងគេ? សារ៉េន៖ តាអានហ្នឹងគណៈតំបន់គាត់ធំ ជាងគេ”]។ ១១. ជុំ វង្ស៖ ឯកសារ D117/56 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ជុំ វង្ស ហៅ យក ង្វ័រ, ឆ.១៨ [“កាលនោះ តាអាន គឺជាលេខាតំបន់៤១”]។ ឯកសារ D219/813.1.12 បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជាជាមួយ ជុំ វង្ស ហៅ យក ង្វ័រ KH 01311785 [“ដានី៖ តំបន់៤១ គណៈតំបន់តាអាន អីចឹង? ង្វ័រ៖ បាទ! ដានី៖ អនុគាត់ពីណាគេ? ង្វ័រ៖ អនុ តាស៊ីម”]។ ១២. អិន គឹមអេង៖ ឯកសារ D107/5 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ អិន គឹមអេង, ឆ.២៧ [“នៅពេល កែ ពក អវត្តមាន អនុរបស់គាត់ ដែលជាប្រធានតំបន់ឈ្មោះ តាអាន ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ។ តាអាន ជាប្រធានតំបន់៤១ បន្ទាប់បីឈ្មោះ ស្រេង ប្រធានតំបន់មុន ត្រូវបានចាប់ខ្លួន”]។ ឯកសារ D117/66 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយ អិន គឹមអេង, ឆ.១២ [“ខ្ញុំឮថា តាអាន ជាលេខាតំបន់ [តំបន់៤១] តែខ្ញុំមិនដែលឃើញគាត់ទេ”]។ ១៣. អ៊ឹម ប៉ុន៖ ឯកសារ D117/50 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ អ៊ឹម ប៉ុន, ឆ.២៩ [“ស៖ ដើម្បីឲ្យយើងយល់ច្បាស់ត្រង់ចំណុចនេះ លោកអាចបញ្ជាក់បានទេថា តាអាន គាត់ពិតជាលេខាតំបន់៤១ ហើយស្ថិតនៅ ក្នុងភូមិភាគកណ្តាល ដែលភូមិភាគកណ្តាល ស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំរបស់ កែ ពក? ឆ.២៩៖ បាទៗ តាអានហ្នឹងគាត់ជាអនុ។ បើនិយាយពីខាងភូមិភាគ គាត់អនុ តាពក”]។ ១៤. ញឹម កុល៖ ឯកសារ D107/7 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ញឹម កុល ហៅ សាយ, KH 00784981 [“ខ្ញុំឮថា តាអាន ជាលេខាតំបន់៤១ កែ ពក ជាលេខាភូមិភាគ”]។ ១៥. ពុត កុល៖ ឯកសារ D117/26 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ពុត កុល, ឆ.៤ [“តាអានធ្វើជាកម្មាភិបាលម្នាក់នៅតំបន់៣៥ ហើយក្រោយមកគាត់ ធ្វើជាលេខាតំបន់៤១ នៅភូមិភាគកណ្តាល”]។ ១៦. ប្រាក់ នី៖ ឯកសារ D117/34 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ នី, ឆ.១២ [“ខ្ញុំឮថា តាអាន ជាប្រធានតំបន់៤១”]។ ១៧. លឹម សេង៖ ឯកសារ D117/20 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ លឹម សេង, ឆ.៤ [“បាទ ខ្ញុំនៅចាំបានថា តាអាន ជាលេខាតំបន់៤១, អឿន ដែលជាបងប្រុសរបស់ខ្ញុំ ជាលេខាតំបន់៤២, និង ចន ជាលេខាតំបន់៤៣”]។ ១៨. ទេព ប៊ូច៖ ឯកសារ D219/485 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ទេព ប៊ូច, ឆ.២ [“កាលដែលគាត់ [អោ អាន] ជាគណៈតំបន់៤១”]។ ១៩. សារ៉ាយ ហៀន៖ ឯកសារ D6.1.980 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សារ៉ាយ ហៀន, ឆ.៦ [“ស៖ តើសមាសភាពតំបន់៤១ មានឈ្មោះអ្វីខ្លះ? ឆ.៦៖ តំបន់៤១ មានឈ្មោះ សមមិត្ត អាន”]។ ២០. បាន សៀក៖ ឯកសារ D219/355 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ បាន សៀក, ឆ.៩ [“ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់គាត់[អោ អាន]ទេ កាលដែលគាត់ នៅធ្វើជាលេខា តំបន់៤១។ ខ្ញុំគ្រាន់តែដឹងថា គាត់ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវតំបន់”]។ ឯកសារ D117/35 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយ បាន សៀក, ឆ.១៣ [“ភូមិភាគកណ្តាលមានតំបន់ចំនួន៣ គឺតំបន់៤១ (កំពង់សៀម) ដែលមាន អាន ជាលេខាតំបន់ (អាន

មុខតំណែងនេះ¹³²។ ភ័ស្តុតាងនេះបញ្ជាក់បន្ថែម ហើយក៏ត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយភ័ស្តុតាងដែលថា អោ អាន បានបំពេញមុខងារទាំងនេះនៅក្នុងតំណែងរបស់គាត់។ ឧទាហរណ៍ ភ័ស្តុតាងដែលថា អោ អាន ត្រូវបានតែងតាំងដោយ កែ ពក ជាលេខាតំបន់៤១ នៅក្នុងការប្រជុំជាសាធារណៈមួយ¹³³ ស្របគ្នាទៅនឹងភ័ស្តុតាងពីបុគ្គលផ្សេងៗគ្នាដែលថា អោ អាន បានណែនាំខ្លួនគាត់ថាជាលេខាតំបន់ ៤១ នៅក្នុងឱកាសដាច់ដោយឡែកពីគ្នា¹³⁴ ដែលគាំទ្រភ័ស្តុតាងពីសាក្សីនិងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីផ្សេងៗទៀតដែលថា អោ អាន បានតែងតាំង និងចេញបញ្ជាទៅកាន់ប្រធានយោធាតំបន់ ៤១¹³⁵ បានទៅពិនិត្យមន្ទីរសន្តិសុខនានាក្នុងតំបន់៤១¹³⁶ បានថ្លែងសុន្ទរកថាជាសាធារណៈនៅតាមការដ្ឋានក្នុងតំបន់៤១¹³⁷ និងបានផ្សព្វផ្សាយពីគោលនយោបាយរបស់ ប.ក.ក ស្តីពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងការបង្កើនចំនួនប្រជាជន ទៅកាន់ពួកកម្មាភិបាលក្នុងតំបន់៤១¹³⁸។

56. ចំណុចល្អនៃការសន្និដ្ឋានផ្នែកអង្គហេតុរបស់ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ទាក់ទងនឹងមុខតំណែងតួនាទី និងការចូលរួមចំណែករបស់ អោ អាន ក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្ម គឺវិធីដែលការវិភាគរបស់ ស.ច.ស.អ អំពីផ្នែកផ្សេងៗជាច្រើននៃតួនាទី និងការចូលរួមចំណែក បានគាំទ្រគ្នាទៅវិញទៅ

ជាអ្នកនិរតី)។ ២១. វី ញ៉ូ៖ ឯកសារ D219/870 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ វី ញ៉ូ, ឆ.៨៧ [“ខ្ញុំនិយាយមានអ្នកណាទៀតមានតែ តាអាន ហ្នឹងហើយដែលធំជាងគេ”]។

¹³² ឯកសារ D191.2 បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អោ អាន (ផ្នែកទី២), KH 00729811 [“ដានី៖ កាលអំពីហ្នឹង តាំង លេខាតំបន់៤១ហ្នឹង អត់ឃើញទេ? អាន៖ គេដកបាត់អស់រលីញរលាត់ហើយ។ ដាវ៉ា៖ ចុះពេលអំពីដកទៅកាន់ខាងកំពង់ចាម ហ្នឹង អីកាន់ខាងតំបន់អីវិញ? អាន៖ ៤១។ ដាវ៉ា៖ កាន់តំបន់៤១ គឺជំនួស តាំង ហ្នឹងឯង! អាន៖ បាទ! ជំនួសស្តីតែ តាំង។ តាំង ហ្នឹងគេដកបាត់ហើយ”], KH 00729820 [“ដាវ៉ា៖ ចុះអីមកនៅតំបន់៤១ មកលើក ទំនប់៦ មកវា ១ មកវា ហ្នឹងអីនៅរហូតដល់ ឆ្នាំណា ពេលណាទៅអី? អាន៖ ខ្ញុំនៅរហូតទល់ឆ្នាំ៧៩ ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលវ៉ែខ្មែរតំទៅ”]។

¹³³ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៤៥។ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១០៨។

¹³⁴ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៤៧។ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១០៨។

¹³⁵ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៥៨។ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១៣៦-១៤០។

¹³⁶ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៨៣, ២៨៦-២៨៧។ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១៣១-១៣៥។

¹³⁷ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៦៨។

¹³⁸ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ៣១៤-៣១៩។ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១៥១-១៥៤។

មក¹³⁹ និងចំណុចដែលថា ភ័ស្តុតាងបានមកពីសាក្សី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីផ្សេងៗគ្នា ជាច្រើន¹⁴⁰ និងពី អោ អាន ខ្លួនគាត់ផ្ទាល់¹⁴¹។ វិធីសាស្ត្រមួយផ្នែកម្តងៗរបស់ អោ អាន

¹³⁹ ការរកឃើញរបស់ ស.ច.ស.អ ដែលថា អោ អាន គឺជាលេខាតំបន់៤១ មានមូលដ្ឋាននៅលើការវិភាគមួយដោយប្រុងប្រយ័ត្ន លើបរិបទមួយដែលមាន៤៥ទំព័រ ស្តីពីភ័ស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ (ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៤២- ៣១៩)។ ការណ៍នេះរាប់បញ្ចូលទាំងការវិភាគនៃ ភ័ស្តុតាងរបស់សាក្សីដែលឃើញផ្ទាល់ផ្នែកលើការចាត់តាំងរបស់ អោ អាន ទៅកាន់តំណែងនោះ (កថាខណ្ឌ ២៤៥)។ ភ័ស្តុតាងដែលថា គាត់បានណែនាំខ្លួនគាត់ជាលេខាតំបន់៤១ នៅឯការប្រជុំមួយជា សាធារណៈរបស់ពួកកម្មាភិបាលតំបន់៤១ (កថាខណ្ឌ ២៤៧)។ ការវិភាគយ៉ាងវែងមួយនៃវិធីនានាដែលនៅក្នុងនោះ គាត់បានបំពេញតួនាទីជាលេខាតំបន់៤១ រាប់បញ្ចូលទាំង ដោយ៖ (i) ការចាត់តាំងលេខាស្រុកនៃតំបន់៤១ (កថាខណ្ឌ ២៤៧)។ (ii) ការចាត់តាំង និងការដកហូតកម្មាភិបាលថ្នាក់ក្រោមនៃឋានានុក្រម (កថាខណ្ឌ ២៥៦)។ (iii) ការត្រួតត្រាលើការដ្ឋាននានា (កថាខណ្ឌ ២៥៦, ២៦៨-២៧០)។ (iv) ការចាត់តាំងប្រធានយោធាតំបន់ និងចេញបញ្ជាឱ្យដល់គាត់ រួមទាំង បញ្ជាឱ្យប្រព្រឹត្ត ឧក្រិដ្ឋកម្មផង (កថាខណ្ឌ ២៥៦)។ (v) ការត្រួតពិនិត្យការធ្វើដំណើរនៅក្នុងតំបន់៤១ (កថាខណ្ឌ ២៧៧)។ (vi) ការទទួលបញ្ជាពី លេខាភូមិភាគកណ្តាល កែ ពក ដើម្បីចាប់ខ្លួន និងសម្លាប់ពួកខ្មាំង (កថាខណ្ឌ ២៧៧)។ (vii) ការសម្របសម្រួលជាមួយនឹង លេខាតំបន់៤២ និង ៤៣ អំពីវិធីសាស្ត្រដូចគ្នាចំពោះការបោសសម្អាតកម្មាភិបាលទូទាំងបីតំបន់ទាំងអស់ (កថាខណ្ឌ ២៧៨)។ (viii) ការបញ្ជាអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ឱ្យកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងសម្លាប់ពួកខ្មាំង “ទាំងអស់” នៅទូទាំងតំបន់ រួមទាំង “អ្នកដែល ប្រឆាំងនឹងដង្កូវ” ជាក់ស្តែង ពួកចាម វៀតណាម និង ពួកទាហាម លន់ នល់ (កថាខណ្ឌ ២៧៩, ២៨៣, ៣០២-៣០៣)។ (ix) ការផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់អ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ឱ្យសម្រេចនៅក្នុងករណីមួយចំនួន ថាតើនរណាត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងថាតើពួកគេ ត្រូវបានដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងណា (កថាខណ្ឌ ២៧៩)។ (x) ការត្រួតពិនិត្យគណៈកម្មការបទឧក្រិដ្ឋតាមរយៈការប្រជុំជាមួយនឹង និងការទទួលរបាយការណ៍ពីអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ ពាក់ព័ន្ធនឹងការសម្លាប់អ្នកទោស និងបញ្ជាដទៃទៀត (កថាខណ្ឌ ២៧៩, ២៨៥, ៣០៣)។ (xi) ការចាត់តាំងប្រភេទផ្សេងៗនៃពួកអ្នកទោសឱ្យទៅកាន់មន្ទីរសន្តិសុខនានានៅទូទាំងតំបន់៤១ (កថាខណ្ឌ ២៧៩)។ (xii) ការបញ្ជាផ្ទាល់ខ្លួនឱ្យសម្លាប់អ្នកទោស (កថាខណ្ឌ ២៨៤, ២៩៤-៩៦)។ (xiii) ការទៅធ្វើទស្សនកិច្ចមន្ទីរសន្តិសុខ ដើម្បីឱ្យប្រាកដថាបញ្ជាឱ្យសម្លាប់មនុស្សត្រូវបានអនុវត្ត (កថាខណ្ឌ ២៨៦-២៨៧)។ (xiv) ការថែរក្សា និងការសម្របសម្រួល ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធកស្តុការដើម្បីផ្លាស់ប្តូរអ្នកទោសនៅទូទាំងតំបន់៤១ (កថាខណ្ឌ ២៨៨)។ (xv) ការចោទប្រកាន់ជាសាធារណៈ ពួកកម្មាភិបាលភូមិភាគកណ្តាលដែលកំពុងកាន់តំណែងថាបានក្បត់ និងគំរាមសម្លាប់ពួកគេ (កថាខណ្ឌ ២៩៣)។ (xvi) ការបញ្ជា ការសម្របសម្រួល និង ការត្រួតពិនិត្យពីការចាប់ខ្លួន និងការម្លាប់ចោលនូវពួកកម្មាភិបាលតំបន់៤១ ដែលកំពុងកាន់ តំណែង (កថាខណ្ឌ ២៩៤-២៩៨)។ (xvii) ការបញ្ជាថាអ្នកទោសសំខាន់ត្រូវបញ្ជូនទៅតំបន់ និងថាអ្នកផ្សេងៗទៀតត្រូវសម្លាប់ ចោលនៅតាមគ្រឿងប្រើប្រាស់កម្រិតស្រុក (កថាខណ្ឌ ៣០៣)។ (xviii) ការចូលរួមប្រជុំជាមួយនឹងមេដឹកនាំ ប.ក.ក ជាន់ខ្ពស់ ពាក់ព័ន្ធនឹងការជម្លៀស និងការបោសសំអាត “ខ្មាំង” ពីភូមិភាគបូព៌ា (កថាខណ្ឌ ៣០៨)។ (xix) ការសម្របសម្រួល និង ការត្រួតពិនិត្យពីការដឹកជញ្ជូនប្រជាជនពីភូមិភាគបូព៌ា ទៅកាន់តំបន់៤១ ហើយក្រោយមកទៀត ទៅកាន់មន្ទីរសន្តិសុខដើម្បី សម្លាប់ចោល (កថាខណ្ឌ ៣០៩)។ (xx) ការចោទប្រកាន់កងចល័តនៅទំនប់អន្លង់ជ្រៃ ថាជាភ្នាក់ងារ សេ.អ៊ី.អា ឬ ជាចារកម្ម វៀតណាម (កថាខណ្ឌ ៣១០)។ (xxi) ការបន្តបោសសម្អាតនៅក្នុងតំបន់៤១ សូម្បីតែនៅក្រោយពេលដែលសេចក្តីណែនាំរបស់ គណៈមជ្ឈិមបក្សឱ្យឈប់សម្លាប់ក៏ដោយ (កថាខណ្ឌ ៣១១-៣១៣)។ (xxii) ការប្រកាសនូវគោលនយោបាយថា ប្តី-ប្រពន្ធ ដែលបានរៀបការត្រូវតែបង្កើតកូន (កថាខណ្ឌ ៣១៥-៣១៦)។ (xxiii) ការរៀបចំអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងការត្រួតពិនិត្យលើការ

ដែលដោះស្រាយទៅនឹងការសន្និដ្ឋានផ្នែកអង្គហេតុនីមួយៗដាច់ដោយឡែកពីគ្នានេះ មិនបានទទួលស្គាល់ ឬលើកឡើងពីការបញ្ជាក់បន្ថែមនេះទេ ហេតុដូច្នេះ មិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏សមហេតុសមផលណាមួយអាចបានឈានទៅសន្និដ្ឋានផ្នែកអង្គហេតុតាមបទដ្ឋានដែលតម្រូវនោះទេ¹⁴²។

57. ជារួម ភស្តុតាងដែលថា អា អាន គឺជាលេខាតំបន់៤១ មានច្រើនហើយ។ ទោះបីជាការទទួលស្គាល់ពីមុនរបស់គាត់ ការបដិសេធនាពេលបច្ចុប្បន្នរបស់ អា អាន ថា គាត់មិនបានកាន់តំណែងនេះ អាចត្រូវបានពន្យល់បានតែតាមរយៈអង្គហេតុដែលថា គាត់បានទទួលស្គាល់ថា ឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏គួរឱ្យរន្ធត់ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅតំបន់៤១ក្នុងអំឡុងពេលដែលគាត់កាន់កាប់ នឹងធ្វើឱ្យបុគ្គលដែលទទួលខុសត្រូវតំបន់នោះស្ថិតក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយ “ដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់

រៀបចំអាពាហ៍ពិពាហ៍ក្នុងតំបន់៤១ (កថាខណ្ឌ ៣១៨)។ និង (xxiv) ការធ្វើជាអធិបតីលើការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ក្នុងតំបន់៤១ (កថាខណ្ឌ ៣១៩)។ ទាក់ទងនឹងពួកចាម ស.ច.ស.អ បានវិភាគលើភស្តុតាងរបស់ អា អាន (i) ការបញ្ជាឈេខាស្រុកកំពង់សៀម ប្រាក់ យុត ឱ្យធ្វើបញ្ជីឈ្មោះមួយស្តីពីពួកចាមទាំងអស់នៅក្នុងស្រុករបស់គាត់ (កថាខណ្ឌ ៦៣៣)។ (ii) ការបញ្ជាឈេខាស្រុកក្នុងតំបន់៤១ ឱ្យសម្លាប់ពួកចាមទាំងអស់នៅតាមកន្លែងទាំងនោះ ក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ពួកគេ (កថាខណ្ឌ ៦៣៤)។ (iii) ការទទួលរបាយការណ៍ពីអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការសម្លាប់ពួកចាម (កថាខណ្ឌ ៦៣៥)។ (iv) ការផ្តល់សេចក្តីណែនាំដល់អ្នកនៅក្រោមបង្គាប់របស់គាត់ នៅទូទាំងតំបន់៤១ ឱ្យធ្វើបញ្ជីឈ្មោះជាលើកទីពីរ ដល់ពួកចាមដែលនៅសេសសល់នៅចុងក្រោយនៃរយៈកាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ហើយប្រកាសដល់ពួកគេថា ពួកដែលមិនមែនជាខ្មែរត្រូវតែបានបោសសម្អាត (កថាខណ្ឌ ៦៣៦)។

¹⁴⁰ ការរកឃើញរបស់ ស.ច.ស.អ ដែលថា អា អាន ជាលេខាតំបន់៤១ និងការពិភាក្សារបស់គាត់ពីទង្វើ និងអំពើប្រព្រឹត្តរបស់ អា អាន នៅក្នុងតួនាទីនោះ គឺពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងពីសាក្សីជាង ២០នាក់ ដែលបានផ្តល់នូវរឿងរ៉ាវស្តីពីតួនាទីរបស់ អា អាននៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ និងសក្ខីកម្មផ្សាយផ្ទាល់របស់ពួកគាត់។ ក្នុងចំណោមសាក្សី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដ៏សំខាន់ដែលបានពឹងផ្អែកលើដោយ ស.ច.ស.អ គឺមាន ប្រាក់ យុត, យូ វ៉ាន់, ពេជ្រ ជឹម, ហ្លួម ចេន, ញឹម កុល, ពុត កុល, សួន កានិល, សាត ភាព, ជុំ វង្ស, ពៅ សាវ៉ុម, ពេញ វ៉ា, អ៊ឹម ប៉ុន, ហុង ហេង, សាវ៉ាយ ហៀន, លឹម សេង, បាន សៀក, គួយ មាជ, សូ សាវ៉ាន, មូល អេង, សាន់ សុន, ផាន់ ចេន និង តូ សែម។ រឿងនេះមិនមែនជាបញ្ជីឈ្មោះដ៏វែងអន្លាយរបស់សាក្សី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលភស្តុតាងរបស់ពួកគាត់ត្រូវបានវិភាគ និងជឿជាក់លើដោយ ស.ច.ស.អ នៅក្នុងការបានឈានដល់សេចក្តីសម្រេចរបស់គាត់ - ទាំងនេះ គឺគ្រាន់តែជាសាក្សីសំខាន់បំផុតប៉ុណ្ណោះទេ។

¹⁴¹ ស.ច.ស.អ ក៏បានពឹងផ្អែកផងដែរ លើការទទួលស្គាល់ដោយផ្ទាល់របស់ អា អាន ដែលថា គាត់បានបម្រើជាលេខាតំបន់៤១។ សូមមើល ឯកសារ D360 ដ៏កាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៤៧, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៦០៤។

¹⁴² អ.ជ.ត.ក បានបដិសេធសោលយ៉ាងច្បាស់ក្រឡេកពីវិធីសាស្ត្រមួយចំណែកៗ ដែលត្រូវបានណែនាំដោយ អា អាន។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សាលដីកាលើសំណុំរឿង០០២/០១ កថាខណ្ឌ ៤១៨។

បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ហេតុដូច្នេះ ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការ
របស់ អ.វ.ត.ក។

ii. ការតែងតាំងតាមនីតិវិធី (De Jure) របស់ អោ អាន ជា លេខាធិបន្ត៤១

58. អោ អាន ជំទាស់ថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសនៅក្នុងការសម្រេចថា គាត់តាមនីតិវិធី ជាលេខា
ធិបន្ត៤១ ពីព្រោះ “កាលបរិច្ឆេទច្បាប់លាស់” “ទីតាំង[ជាក់លាក់]” នៃការតែងតាំង និង
មូលហេតុនៃការតាំងតាំងគាត់ មិនត្រូវបានដឹង ហើយថា មានសាក្សីដែលឃើញផ្ទាល់ភ្នែក “តែ”
ពីរនាក់ប៉ុណ្ណោះដែលរៀបរាប់ថា កែ ពក បានធ្វើការតែងតាំងនេះ ក៏ដូចការរៀបរាប់របស់សាក្សី
ផ្ទាល់ភ្នែកម្នាក់អំពី អោ អាន គឺខ្លួនគាត់ផ្ទាល់ (នៅក្នុងឱកាសដាច់ដោយឡែកមួយទៀត)
បានប្រកាសថា គាត់កាន់កាប់មុខតំណែងនេះ¹⁴³។ ភស្តុតាងបង្ហាញថា កែ ពក បានតែងតាំង អោ
អាន ជាលេខាធិបន្ត៤១ នាពេលមួយនៅចន្លោះចុងឆ្នាំ១៩៧៦ និងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧¹⁴⁴ ហើយ អោ
អាន មិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ ត្រូវការភាពជាក់លាក់ជាងនេះដើម្បីឈានដល់
ការសន្និដ្ឋានផ្នែកអង្គហេតុរបស់ខ្លួនដ៏សមហេតុសមផល លើការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ និង
កម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ អោ អាន នោះទេ។ ទឹកនឹងពិតប្រាកដនៃការប្រជុំដែល កែ ពក
បានតែងតាំង អោ អាន ពាក់ព័ន្ធពីចត្តាចរន្តនៃការសន្និដ្ឋានរបស់ ស.ច.ស.អ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះជា
យ៉ាងណា ភស្តុតាងនេះបង្ហាញថា វាបានកើតឡើងនៅមន្ទីររបស់ កែ ពក នៅទីក្រុងកំពង់ចាម¹⁴⁵។
លើសពីនេះទៀត ស.ច.ស.អ បានបញ្ជាក់ច្បាស់ថា អោ អាន និងកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតី
ទាំងអស់ផ្សេងទៀត ត្រូវបានតែងតាំងឱ្យទៅកាន់មុខតំណែងថ្មីរបស់ពួក គេដើម្បី “ដោះស្រាយ”
ពួកក្បត់ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅភូមិភាគកណ្តាល¹⁴⁶។
59. រឿងរ៉ាវរបស់ ប្រាក់ យុត និង ពេជ្រ ជឹម ស្តីពីការតែងតាំង អោ អាន ដោយ កែ ពក ស្តីសង្វាក់គ្នា
និងមានការបញ្ជាក់បន្ថែម¹⁴⁷។ អោ អាន មិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការពឹងផ្អែកលើរឿងរ៉ាវទាំង
នេះ មិនសមហេតុផលទេ។ អោ អាន ក៏មិនបានដាក់បញ្ចូលភស្តុតាងដ៏លើសលប់អំពីការ
បំពេញមុខងារជាបន្តបន្ទាប់របស់ អោ អាន ជាលេខាធិបន្ត៤១ បន្ទាប់ពីការតែងតាំងរបស់គាត់ ។

¹⁴³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១០៨។

¹⁴⁴ ឯកសារ D351/5 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរបស់ ស.ព.អ, កថាខណ្ឌ ៩-១៥។

¹⁴⁵ ឯកសារ D351/5 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរបស់ ស.ព.អ, កថាខណ្ឌ ១៥, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៣៣-៣៤។

¹⁴⁶ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៤៤។

¹⁴⁷ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៤៥, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៥៩៨។

iii. ការទទួលបញ្ជារបស់ អោ អាន ពីថ្នាក់ភូមិភាគកណ្តាល

60. អោ អាន អះអាងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសនៅក្នុងការសន្និដ្ឋានថា គាត់បានទទួលបញ្ជាពី កែ ពក ឱ្យចាប់ និងសម្លាប់ពួកខ្មាំងនៅតំបន់៤១¹⁴⁸ បើទោះអង្គហេតុថា អោ អាន ខ្លួនគាត់ផ្ទាល់ បានទទួលស្គាល់នៅក្នុងបទសម្ភាសន៍តាមបណ្តាញសារព័ត៌មានមួយថា កែ ពក បានបញ្ជាគាត់ឱ្យ សម្លាប់ពួកគាំទ្ររបប លន់ នល់ (និងថា គាត់បានប្រាប់ កែ ពក ថា គាត់បានធ្វើតាមបញ្ជា ទាំងនោះហើយ)¹⁴⁹។ គាត់បានប៉ុនប៉ងបន្ថយភស្តុតាងរបស់ ញ៉ែម ចេន ស្តីពីកិច្ចប្រជុំ រវាង អោ អាន និង កែ ពក ដោយសំអាងថា ញ៉ែម ចេន ពេលខ្លះ បានរៀបរាប់ពីការប្រជុំទាំងនោះ ថាបានកើតឡើងជាប្រចាំខែ ហើយពេលខ្លះទៀត បានរៀបរាប់ថាបានកើតឡើងជាប្រចាំ¹⁵⁰ ជាហេតុផលមិនគួរឱ្យជឿជាក់ទាល់តែសោះត្រង់ចំណុចនេះ ក្នុងការបដិសេធភស្តុតាងរបស់និរសា និងជាអ្នកបើកបររបស់ អោ អាន។ គាត់ក៏បានអះអាងផងដែរថា បាន សៀក មិនបានផ្តល់ ភស្តុតាងអំពីការចូលរួមប្រជុំរបស់ អោ អាន ជាមួយ កែ ពក ទេ¹⁵¹ ក៏ប៉ុន្តែ ភស្តុតាងរបស់ បាន

¹⁴⁸ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១១០-១១២។

¹⁴⁹ ឯកសារ D103.1.39 បទសម្ភាសន៍ អោ អាន ជាមួយនឹងវិទូសម្លេងសហរដ្ឋអាមេរិកជាភាសាខ្មែរ, ជនសង្ស័យនៃអំពើ ឃោរឃៅនិយាយថា គាត់ “មិនភ័យ” នឹងតុលាការ, យមបាលទេ, ចុះថ្ងៃទី១១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១១, EN 00750163។ អង្គជំនុំ ជម្រះទាំងអស់នៃ អ.វ.ត.ក ក៏ដូចជា ស.ច.ស បានបញ្ជាក់ថាការជឿទុកចិត្តលើការសម្ភាសន៍ដោយបណ្តាញសារព័ត៌មាន ជាមួយនឹងជនសង្ស័យ ជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទ គឺអាចប្រព្រឹត្តទៅបានកាលណាមានការប្រុងប្រយ័ត្នបានត្រឹមត្រូវ ហើយ ភស្តុតាងបែបដូច្នោះ ត្រូវបានវាយតម្លៃនៅក្នុងបរិបទមួយនៃគ្រប់ភស្តុតាងទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង។ សំណុំរឿង០០៤/១- ឯកសារ D308/3 ដីកាដោះស្រាយសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម (សំអាងហេតុ) កថាខណ្ឌ ១៣៦-១៣៩ [សង្ខេបការប្រើប្រាស់នូវ ចម្លើយដែលផ្តល់ដោយជនសង្ស័យ ជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទ ឱ្យទៅដល់ស្ថាប័នផ្សេងៗក្រៅពី ក.ស.ច.ស]។សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ D427 ដីកាដោះស្រាយ, ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៩៣៥, ៩៣៨, ៩៨២-៩៨៣, ៣៦៨១, ៣៧៤៧, ៤៣០៨, ៤៧៦០។ សំណុំរឿង០០៤/១-ឯកសារ D308/3/1/20 សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើដីកាដោះស្រាយក្នុងរឿងក្តី អ៊ឹម ថែម, កថាខណ្ឌ ៥៧-៥៩ [ជាឯកច្ឆន្ទ៍បានសម្រេចថា បទសម្ភាសន៍ អ៊ឹម ថែម ដោយបណ្តាញសារព័ត៌មានគឺត្រូវបានវាយតម្លៃដោយផ្អែកលើ “តម្លៃខាងក្នុង” របស់វា] កថាខណ្ឌ ២៩៤ [ចៅក្រមអន្តរជាតិ បានសម្រេចថា បទសម្ភាសន៍ អ៊ឹម ថែម ដោយបណ្តាញសារព័ត៌មានគឺអាចយកមកសំអាងបាន]។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ E313 សាលក្រមសំណុំរឿង០០២/០១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ថ្ងៃទី៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤ កថាខណ្ឌ ៨០, ៩៣៨ កំណត់ សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ២២៣, ២៣៣, ២៥០, ៤១០, ៦២៧, ១០៥៧, ១០៧៤, ១១២៧។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សាលដីកាលើសំណុំរឿង០០២/១ កថាខណ្ឌ ៣៥៨-៣៥៩ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៧១៩, ៨៥១, ២៤០០-២៤០១, ២៤៣៧។

¹⁵⁰ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ២៤៣។

¹⁵¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ២៤៣។

សៀក គឺថា ទាំង កែ ពក និងទាំង អោ អាន សុទ្ធតែជា “គណៈអចិន្ត្រៃយ៍” នៅភូមិភាគកណ្តាល ដែលបានដឹកនាំកិច្ចប្រជុំសម្ងាត់ ដើម្បីធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តនានាអំពីការបោសសម្អាត¹⁵²។ ភ័ស្តុតាងដោយឡែកមួយដែលថា កែ ពក បានតែងតាំង អោ អាន ជាលេខាតំបន់៤១ បានបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតលើភ័ស្តុតាងដែលថា កែ ពក បានដាក់បញ្ជា និងសេចក្តីណែនាំចុះមកក្រោមបន្តទៀតឱ្យ អោ អាន តាមរបៀបដែលស្របទៅនឹងការទទួលខុសត្រូវតាមមុខតំណែងរបស់អ្នកទាំងពីរ។ ជារួម ភ័ស្តុតាងពិតជាគាំទ្រការសន្និដ្ឋានរបស់ ស.ច.ស.អ ដែលថា អោ អាន បានទទួលបញ្ជា និងសេចក្តីណែនាំពី កែ ពក។

iv. សិទ្ធិអំណាចរបស់ អោ អាន ក្នុងការតែងតាំងកម្មាភិបាលថ្នាក់ស្រុក និងថ្នាក់ក្រោម

61. អោ អាន ក៏បានអះអាងផងដែរថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថាគាត់មានអំណាចក្នុងការតែងតាំងកម្មាភិបាលថ្នាក់ស្រុក និងថ្នាក់ក្រោម។ គាត់អះអាងថា កំហុសនេះមកពីការពឹងផ្អែករបស់ ស.ច.ស.អ លើ “សាក្សីម្នាក់ដែលមិនគួរឱ្យជឿទុកចិត្តបាន គឺ ប្រាក់ យុត ដែលគាត់ម្តងម្កាលព្យាយាមបន្ថែមជាមួយចម្លើយពី” សាក្សីមួយចំនួនផ្សេងទៀត ដែលគាត់អះអាងថា ភ័ស្តុតាងរបស់ពួកគាត់ តាមពិតទៅ មិនគាំទ្រភ័ស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត នោះទេ¹⁵³។ ជាក់ស្តែង គាត់កំណត់ភ័ស្តុតាងរបស់ យូ វ៉ាន់ ដែលថា ការបញ្ជាឱ្យដកពួកប្រធានឃុំដែលមានស្រាប់ទាំងនេះ ប្រាកដជាចេញមកពី អោ អាន គឺជាការស្មាន¹⁵⁴ ក៏ប៉ុន្តែ ការអះអាងនេះមិនត្រឹមត្រូវនោះទេ។ ភ័ស្តុតាងរបស់ យូ វ៉ាន់ គឺថា “បទបញ្ជា [ផ្លាស់ប្តូរប្រធានឃុំ] ច្បាស់ជាចេញពីតាអាន ហើយព្រោះគាត់ជាប្រធានតំបន់។ ខុម ជាអ្នកដឹក ប្រាក់ យុត ទៅប្រជុំជាមួយនឹង តាអាននៅថ្នាក់តំបន់។ ពេលត្រឡប់មកវិញ ខុម បានប្រាប់ខ្ញុំថា គេនឹងចាត់ចែងឱ្យមានមេឃុំថ្មីហើយ”¹⁵⁵។ នៅពេលសេចក្តីសម្រេចចាត់វិធានការជាក់លាក់ណាមួយ ត្រូវបានប្រកាសភ្លាមៗក្រោយពេលប្រជុំជាមួយនឹងថ្នាក់លើនោះ ការសន្និដ្ឋានដែលថា សេចក្តីសម្រេចនោះបានចេញមកពីថ្នាក់លើ មិនមែនជាការស្មាននោះទេ។ វាគឺជាការសន្និដ្ឋានមួយដែលសមហេតុផល និងមានមូលដ្ឋាន ដែលអាចត្រូវបានពិចារណារួមគ្នាជាមួយនឹងភ័ស្តុតាងដទៃទៀតត្រង់ចំណុចនេះ។

¹⁵² ឯកសារ D107/15 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ បាន សៀក KH 00800954។

¹⁵³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១១៣។

¹⁵⁴ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ២៥៦។

¹⁵⁵ ឯកសារ D219/138 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ យូ វ៉ាន់ ឆ.៤៥។

62. អា អាន ក៏បានអះអាងផងដែរថា ភ័ស្តុតាងរបស់ ពៅ សារ៉ុម ដែលថា អា អាន បានតែងតាំងប្រាក់ យុត ជាលេខាស្រុកកំពង់សៀម គឺជាពាក្យចោមអាវ៉ាមពី ប្រាក់ យុត និងតវ៉ាថា “ពាក្យចោមអាវ៉ាមមកពី ប្រាក់ យុត មិនអាចយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីបញ្ជាក់ភ័ស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត បានទេ”¹⁵⁶។ ក៏ប៉ុន្តែ ដូចដែលបានពិភាក្សាខាងលើ ច្បាស់លាស់ណាស់ថា ភ័ស្តុតាងរបស់ ពៅ សារ៉ុម ផ្អែកទៅលើការសន្មនាមួយដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងកំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ¹⁵⁷ គឺ ជាង ៣០ឆ្នាំ មុនពេលដែល អា អាន អះអាងថា ប្រាក់ យុត បានប្រឌិតភ័ស្តុតាងរបស់នាងស្តីពីរូបគាត់។ ភ័ស្តុតាងនេះមានការទាក់ទង និងមានការគាំទ្រ ពីព្រោះវាបង្ហាញថា រឿងរ៉ាវរបស់ ប្រាក់ យុត អំពី អា អាន មានភាពស៊ីសង្វាក់អស់រយៈកាលជាច្រើនសតវត្សរ៍មកហើយ។
63. លក្ខន្តិកៈរបស់ ប.ក.ក ក៏បានបញ្ជាក់បន្ថែមផងដែរលើភ័ស្តុតាងនៃការតែងតាំងថ្នាក់ក្រោមរបស់ អា អាន ដោយហេតុថា ការតែងតាំងអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់គឺជាមុខងារតាមផ្លូវច្បាប់មួយរបស់លេខាតំបន់¹⁵⁸។ ពិចារណាជារួម ភ័ស្តុតាងពិតជាបានគាំទ្រការសន្និដ្ឋានរបស់ ស.ច.ស.អ ដែលថា អា អាន បានតែងតាំងលេខាស្រុក និងអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ដទៃទៀត។

v. ការចាប់ខ្លួន និង ការដកតំណែងកម្មាភិបាលដែលមានឈ្មោះចំនួនបីនាក់

64. អា អាន បានអះអាងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា អា អាន បានបញ្ជាឱ្យដកមិត្តសុប, អាំ និង ប្រាក់ យុត ពីមុខតំណែងរបស់ពួកគេក្នុងតំបន់៤១¹⁵⁹។ ទាក់ទងទៅនឹង មិត្តសុប និង អាំ សារណារបស់ អា អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា គ្មានអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏សមហេតុសមផលណាបានពឹងផ្អែកលើភ័ស្តុតាងផ្ទាល់ (ទាក់ទងនឹង មិត្តសុប) និងបានទទួលភ័ស្តុតាងចោមអាវ៉ាមពីអ្នកប្រកាសដែលទំនងជាបានដឹងពីអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធ (ទាក់ទងនឹង អាំ) ដើម្បី សន្និដ្ឋានថា អា អាន បានបញ្ជាឱ្យមានការចាប់ខ្លួន។ ទាក់ទងនឹង ប្រាក់ យុត, អា អាន បានកំណត់លក្ខណៈការសន្និដ្ឋានរបស់ ស.ច.ស.អ ខុស ស.ច.ស.អ មិនបានថ្លែងថា អា អាន គឺជាមនុស្សម្នាក់ដែលបានបញ្ជាឱ្យមានការដកហូតតំណែង ប្រាក់ យុត នោះទេ¹⁶⁰។ ទោះជាយ៉ាង ណា អា

¹⁵⁶ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ២៥៦។

¹⁵⁷ ឯកសារ D117/24 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ពៅ សារ៉ុម ឆ.៧។

¹⁵⁸ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ១៩១។

¹⁵⁹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១១៥-១១៩។

¹⁶⁰ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៤២៣។

អាន មិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការសន្និដ្ឋានណាមួយក្នុងចំណោមការសន្និដ្ឋានទាំងនេះ គឺជា កត្តាកំណត់នៃសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ ស.ច.ស.អ ដែលថា អា អាន ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះ ឧក្រិដ្ឋកម្ម និងថា គាត់ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក។ ទោះបីជាមិនមាន ការរកឃើញទាំងនេះក៏ដោយ ក៏ផ្នែកសម្រេចសេចក្តីនៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះមិនមានការ ផ្លាស់ប្តូរដែរ។

vi. ការចេញបញ្ជារបស់ អា អាន ទៅកាន់អ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ឱ្យកំណត់អត្តសញ្ញាណ ចាប់ខ្លួន ដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ធ្វើទារុណកម្ម និង សម្លាប់ពួកខ្មាំង

65. អា អាន បានអះអាងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា គាត់បានបញ្ជាឱ្យ លេខាស្រុក និងអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ដទៃទៀត កំណត់អត្តសញ្ញាណ ចាប់ខ្លួន ធ្វើទារុណកម្ម និង សម្លាប់ពួកខ្មាំងក្នុងប្រភេទផ្សេងៗ¹⁶¹។ អំណះអំណាងនេះពឹងផ្អែកជាចម្បងលើសេចក្តីអះអាង ដែលថា ប្រាក់ យុត មិនមែនជាសាក្សីមួយដែលគួរឱ្យជឿជាក់បាន¹⁶² ក៏ប៉ុន្តែ ដូចដែលបានពិភាក្សា ខាងលើ អា អាន ខកខានមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់គាត់ក្នុងការបង្ហាញថាមិនមានអ្នក វិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏សមហេតុសមផលណាម្នាក់បានផ្អែកលើភស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត នោះ ទេ¹⁶³។ តាមពិតទៅ ភស្តុតាងអំពីចម្លើយដ៏ស៊ីសង្វាក់គ្នាពីមុនរបស់គាត់ ក៏ដូចជាការបញ្ជាក់បន្ថែម លើរឿងរ៉ាវរបស់គាត់ ដោយភស្តុតាងភាគច្រើនលើសលប់ផ្សេងទៀតនៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ បង្ហាញ ផ្ទុយពីនេះទៅវិញទេ។

66. អា អាន ក៏បានបំផ្លើសយ៉ាងច្រើនផងដែរអំពីវិសាលភាពដែលការសន្និដ្ឋានទាំងនេះផ្អែកតែទៅលើ ភស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត។ ស.ច.ស.អ ពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងពីសាក្សី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជាច្រើនផ្សេងទៀត ដែលពាក់ព័ន្ធនឹង អា អាន ញុះញង់ ឬ បញ្ជាឱ្យអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ប្រព្រឹត្ត ឧក្រិដ្ឋកម្ម រួមទាំង តុយ មាជ¹⁶⁴ ញ៉ែម ចេន¹⁶⁵ ពេញ វ៉ា¹⁶⁶ សាត ភាព¹⁶⁷ សេង ស្រីន¹⁶⁸ កែ ពេជរណ្តុះ¹⁶⁹ និង យូ វ៉ាន់¹⁷⁰។

¹⁶¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១២០-១២៥។
¹⁶² ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១២០-១២២។
¹⁶³ សូមមើល កថាខណ្ឌ ៣៥-៣៨ យោងខាងលើ។
¹⁶⁴ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២៨៤, ២៩៥។
¹⁶⁵ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២៨៧, ២៩៩, ៣០១។ អា អាន ក៏បានតវ៉ាផងដែរទៅនឹងភាពជឿជាក់របស់ ញ៉ែម ចេន នៅលើមូលដ្ឋានដែលថាពេលនោះគាត់នៅក្មេង ដូច្នេះហើយការចងចាំរបស់គាត់មិនអាចត្រូវជឿជាក់បាន ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អា អាន ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២

67. លើសពីនេះ អោ អាន ជាថ្មីម្តងទៀត មើលរំលងវិធីដែលភ័ស្តុតាងទាំងមូលអំពី មុខតំណែង ទង្វើ និងអំពើប្រព្រឹត្តរបស់ អោ អាន ផ្តល់ការបញ្ជាក់បន្ថែមយ៉ាងស៊ីសង្វាក់គ្នា។ ផ្អែកលើសាក្សី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន ២០រូប ដែលបាននិយាយថា អោ អាន គឺជា លេខាតំបន់៤១ ចម្លើយផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ អោ អាន ដែលថា គាត់គឺជាលេខាតំបន់៤១ និងភ័ស្តុតាងអំពី អោ អាន បំពេញតួនាទីជាលេខាតំបន់៤១ សេចក្តីសន្និដ្ឋានដ៏សមហេតុសមផលមួយនោះគឺថា ការបញ្ជាឱ្យ ប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មនៅក្នុងតំបន់៤១ ត្រូវតែចេញមកពី ឬក៏ឆ្លងតាម អោ អាន។ ការពិចារណា លើភ័ស្តុតាងទាំងមូល ពិតជាគាំទ្រការសន្និដ្ឋានផ្នែកអង្គហេតុជាច្រើនរបស់ ស.ច.ស.អ អំពី អោ អាន បានចេញបញ្ជាទៅអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ឱ្យប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្ម។

vii. ការទទួលបានការណ៍ពីអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់របស់ អោ អាន

68. អោ អាន អះអាងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថាគាត់បានទទួលបានការណ៍ ជាប្រចាំពីអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់របស់គាត់¹⁷¹។ ផ្ទុយទៅនឹងសារណារបស់ អោ អាន ការសន្និដ្ឋាន របស់ ស.ច.ស.អ គឺសមហេតុសមផល។ ដូចដែល ស.ច.ស.អ បានបង្ហាញ “គណៈ តំបន់ត្រូវទទួលបានការណ៍ស្តីពីស្ថានភាពការណ៍ និងការងាររបស់ស្រុក” នៅក្រោមលក្ខន្តិកៈរបស់ ប.ក.ក¹⁷²។ សូម្បីតែនៅក្នុងអវត្តមានការបញ្ជាក់បន្ថែមលើភ័ស្តុតាងរបស់សាក្សីក្តី នេះគឺ ជា មូលដ្ឋានមួយដ៏សមហេតុសមផលដែលនៅក្នុងនោះសន្និដ្ឋានបានថា អោ អាន បានទទួលបាន ការណ៍ពីអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់របស់គាត់។ លើសពីនេះទៀត ភ័ស្តុតាងពីសាក្សីជាច្រើនបាន បញ្ជាក់ថាខ្សែសង្វាក់នៃរបាយការណ៍នៅក្នុងតំបន់៤១ បានដំណើរការទៅតាមវិធីមួយដូចដែលបាន

នោះទេ ក៏ប៉ុន្តែគាត់ខកខានមិនបានពន្យល់ពីអាយុរបស់ ញ៉ែម ចេន យ៉ាងណានោះទេដែលបណ្តាលឱ្យគាត់អាចផ្តល់រឿងរ៉ាវទាំង ស្រុងត្រូវគ្នាទៅនឹងរឿងរ៉ាវមួយដែលគាត់និយាយថា ប្រាក់ យុត បានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ២០១១ ឬ ២០១២។ សូមមើល ផងដែរ កថាខណ្ឌ ៤២ យោងខាងលើ។

¹⁶⁶ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២៩៣។

¹⁶⁷ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២៩៤, ២៩៦។

¹⁶⁸ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២៩៨។

¹⁶⁹ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៣០០។

¹⁷⁰ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ៣០២។

¹⁷¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១២៦-១២៨។

¹⁷² ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ១៩០ ដោយការលើកឡើងពី ឯកសារ D1.3.20.1 លក្ខន្តិកៈ ប.ក.ក មាត្រា១៣(៤), KH 00053029។

រៀបចំឡើងដោយលក្ខន្តិកៈរបស់ ប.ក.ក។ ដូចដែល ស.ច.ស.អ បានសន្និដ្ឋានដូច្នោះដែរ ភស្តុតាង យ៉ាងច្រើនសន្លឹកសន្លាប់របស់ ប្រាក់ យុត ទាក់ទងទៅនឹងការប្រជុំរបស់អ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ ជាមួយនឹង អា អាន និងការរាយការណ៍ឱ្យទៅ អា អាន¹⁷³ គឺបាន បញ្ជាក់បន្ថែមយ៉ាង រឹងមាំដោយ យូ វ៉ាន់, អ៊ឹម ប៉ុន, ហុង ហេង, ញ៉ែម ចេន, ពុត កុល, សាត ភាព, និង សូ សាវ៉េន¹⁷⁴។

viii. សិទ្ធិអំណាច និង វត្តមាន របស់ អា អាន នៅតាមមន្ទីរសន្តិសុខ

69. អា អាន បានលើកឡើងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា គាត់មានសិទ្ធិអំណាច ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ជាសន្តិសុខ ហើយថាគាត់បានទៅពិនិត្យមើល និងបានត្រួតពិនិត្យមន្ទីរសន្តិសុខ នៅក្នុងតំបន់៤១¹⁷⁵។ មិនមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវត្រូវបង្ហាញថា ជនសង្ស័យម្នាក់មានវត្តមាននៅ មន្ទីរសន្តិសុខ ឬ ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងទៀតនោះទេ ដើម្បីសន្និដ្ឋានថា ជនសង្ស័យរូបនោះ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានកើតឡើងនៅទីនោះ។ នៅក្នុងដីកាដោះស្រាយនៃ សំណុំរឿង០០២ ស.ច.ស មិនបានសន្និដ្ឋានថា ជនត្រូវចោទនៅក្នុងសំណុំរឿងនោះធ្លាប់បានទៅ មើលមន្ទីរស-២១ នោះទេ ក៏ប៉ុន្តែ នៅតែបានរកឃើញភស្តុតាងស្តីពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ពួកគេ ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនៅទីតាំងនោះ គ្រប់គ្រាន់ ល្មមនឹងបញ្ជូនពួកគាត់ទៅជំនុំជម្រះចំពោះបទចោទ ប្រកាន់ផ្សេងៗទាំងទងនឹងមន្ទីរសន្តិសុខនោះ¹⁷⁶។ នៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះបច្ចុប្បន្ន មិនចាំបាច់មានការរកឃើញណាមួយដែលថា អា អាន ធ្លាប់ មានវត្តមាននៅមន្ទីរសន្តិសុខ ណាមួយក្នុងតំបន់៤១ នោះទេ ដើម្បីសន្និដ្ឋានថា គាត់ទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបាន ប្រព្រឹត្តនៅទីនោះ ឬថាគាត់ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក ហើយ ការរកឃើញយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែតរបស់ ស.ច.ស.អ ដែលថា វាមិនមានភស្តុតាងដែល អា អាន បានទៅធ្វើមើលមន្ទីរសន្តិសុខ និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្សដែលបានចោទប្រកាន់មួយចំនួន¹⁷⁷ បាន

¹⁷³ ឧទា. ឯកសារ D219/120 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត, ឆ.១៤-២២ [អា អាន បានដឹកនាំថា “នៅពេលប្រជុំ ប្រចាំខែនៅតំបន់ ដែលមានគណៈស្រុកទាំងអស់ចូលរួមប្រជុំ”ដែលក្នុងនោះ លើសពីអ្វីៗទាំងអស់ បញ្ជាសម្លាប់ត្រូវបានចេញ។ ហុង ហេង អះអាងថា អា អាន បានជួបជាមួយនឹងលេខាស្រុកជាច្រើននៅពេលជាមួយគ្នានោះ (សូមមើល ឯកសារ D219/802 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ហុង ហេង, ឆ.៦១)។

¹⁷⁴ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៦៣, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៦៦០-៦៦២។

¹⁷⁵ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១៣១-១៣៥។

¹⁷⁶ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ D427 ដីកាដោះស្រាយ, កថាខណ្ឌ ៤១៥-៤៧៥, ១៥២១-១៥៤២។

¹⁷⁷ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ៣៨៤, ៤៥៥, ៥៣៥, ៥៥៥។

បញ្ជាក់ច្បាស់ថាគាត់មិនបានរំលឹកការសន្និដ្ឋានថា អា អាន ត្រូវតែបានទៅមើលពួកវា ទាំងអស់នោះទេ។ ភ័ស្តុតាងយ៉ាងច្រើនសន្លឹកសម្លាប់ដែលថា អា អាន គឺជា លេខាតំបន់៤១ ត្រូវគ្នាជាមួយនឹងភ័ស្តុតាងដែលថា គាត់បានចេញបញ្ជាឱ្យចាប់ខ្លួន និងឱ្យសម្លាប់លេខាស្រុក របស់គាត់ ហើយថាការចាប់ខ្លួន និងការសម្លាប់ស៊ីសង្វាក់គ្នាទៅនឹងបញ្ហាទាំងនោះ ត្រូវបានអនុវត្ត នៅតាមកន្លែងស្ថិតក្រោមការត្រួតត្រារបស់គាត់នេះ មិនមានបន្ទុកទុកនូវការសន្និដ្ឋានដ៏សមហេតុ សមផលណាក្រៅតែពីថា អា អាន បានត្រួតត្រាមន្ទីរសន្តិសុខក្នុងតំបន់៤១ តាមរបៀប ដូចគ្នានឹង គាត់បានត្រួតត្រាអ្វីៗផ្សេងទៀតស្ទើរតែទាំងអស់នៅក្នុងតំបន់៤១។ សេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះ គឺពង្រឹង បន្ថែមទៀតដោយអង្គហេតុដែលថា លេខាតំបន់នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ជាទូទៅ ដូចដែល ស.ច.ស.អ បានសន្និដ្ឋានដូច្នោះដែរ ទទួលខុសត្រូវចំពោះការកំណត់អត្តសញ្ញាណ ការចាប់ខ្លួន និង ការសម្លាប់ពួកខ្មាំង និងមានសិទ្ធិអំណាចត្រួតពិនិត្យមើលដោយផ្ទាល់លើ មន្ទីរសន្តិសុខផងដែរ¹⁷⁸។

70. សូម្បីតែភ័ស្តុតាងដែលថា អា អាន ពិតជា បានទៅមើលមន្ទីរសន្តិសុខមួយចំនួន និងបានចេញ បញ្ជា ឬបើមិនដូច្នោះទេ បានអនុវត្តសិទ្ធិអំណាចពេលនៅទីនោះដូច្នោះមែនក៏ដោយ¹⁷⁹ ក៏វា បានបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតដល់សេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលថា គាត់មានសិទ្ធិអំណាចទៅលើមន្ទីរសន្តិសុខ និង ទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តនៅទីនោះ។ សាក្សីខុសគ្នាផ្សេងទៀតបានផ្តល់ រឿងរ៉ាវស្តីពីដំណើរទស្សនកិច្ចរបស់ អា អាន ទៅកាន់មន្ទីរសន្តិសុខនីមួយៗក្នុងចំណោមមន្ទីរ សន្តិសុខចំនួនបីដែល ស.ច.ស.អ បានរកឃើញថាគាត់បានទៅធ្វើទស្សនកិច្ច ហើយរឿងរ៉ាវរបស់ ពួកគាត់ថាគាត់គំរាមសម្លាប់នៅឯមន្ទីរសន្តិសុខមួយ¹⁸⁰ បញ្ជាឱ្យសម្លាប់នៅមន្ទីរសន្តិសុខ មួយ ផ្សេងទៀត¹⁸¹ និងអ្នកអាងអំពីការសម្លាប់ដែលបានកើតឡើងរួចហើយនៅកន្លែងទីបី¹⁸² គឺស៊ី

¹⁷⁸ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ១៩៣-១៩៤។

¹⁷⁹ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៨៦-២៨៧, ៤៩១, ៥៨៨-៥៨៩។

¹⁸⁰ ស.ច.ស.អ បានរកឃើញថានៅវត្តតាមៈ អា អាន បានគំរាមកម្មភិបាលមួយក្រុមប្រមាណជា ៣០០នាក់ ថា “សង្គ្រាម អត់ស្ទើរ” មួយជិតចាប់ផ្តើមហើយ ដែលមានមនុស្សស្លាប់ច្រើនជាងការទម្លាក់គ្រាប់បែក B-52 ទៅទៀត (សូមមើល ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៩៣)។

¹⁸¹ ស.ច.ស.អ បានរកឃើញថា អា អាន បានទៅធ្វើទស្សនកិច្ចនៅមន្ទីរសន្តិសុខមិត្តសុប/គរ នៅក្នុងឱកាសមួយ ដើម្បីចេញ បញ្ជាឱ្យសម្លាប់ ហើយនៅក្នុងឱកាសមួយផ្សេងទៀត ដើម្បីតាមដានឱ្យប្រាកដថាបញ្ហាសម្លាប់នោះត្រូវបានគេអនុវត្តដែរឬទេ (សូមមើល ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៨៦-២៨៧)។

សង្វាក់គ្នា ហើយគាំទ្រដល់ការរកឃើញដែលថា គាត់មានសិទ្ធិអំណាចនៅតាមមន្ទីរសន្តិសុខនានា និងជាទូទៅ នៅក្នុងតំបន់៤១។

ix. សិទ្ធិអំណាចរបស់ អោ អាន ទៅលើ យោធានៅតំបន់៤១

71. អោ អាន ក៏បានអះអាងផងដែរថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា គាត់មានសិទ្ធិអំណាចលើយោធានៅតំបន់៤១¹⁸³។ ស.ច.ស.អ បានពឹងផ្អែកលើសាក្សី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាច្រើន ដើម្បីបានឈានដល់ការសន្និដ្ឋាននេះ ដែលតាមលំដាប់លំដោយបានពឹងផ្អែកលើផ្នែកជាច្រើននៃភស្តុតាងអំពីសិទ្ធិអំណាចរបស់ អោ អាន ទៅលើយោធាតំបន់៤១ ដូចជាការតែងតាំងមេបញ្ជាការ ការចេញបញ្ជា និង ការទទួលរបាយការណ៍¹⁸⁴។ ការជំទាស់មួយចំណែកម្តងៗរបស់ អោ អាន ទៅលើទិដ្ឋភាពនៃភស្តុតាងនេះ និងការវាយប្រហារដែលមិនគួរឱ្យជឿជាក់ទៅលើភាពអាចជឿជាក់បានរបស់សាក្សីមួយចំនួន ខកខានមិនបានលើកឡើងពីការបញ្ជាក់បន្ថែមដែលបានផ្តល់ដោយសាក្សីជាច្រើនដែលបានផ្តល់នូវភស្តុតាងស្តីពីទិដ្ឋភាពជាច្រើននៃសិទ្ធិអំណាចរបស់ អោ អាន។ ដូច្នេះ គាត់ខកខានមិនបានបំពេញនូវបន្ទុករបស់គាត់ក្នុងការបង្ហាញថា មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏សមហេតុសមផលណាអាចរកឃើញថា អោ អានមានសិទ្ធិអំណាចទៅលើយោធាតំបន់៤១ នោះទេ។

x. សិទ្ធិអំណាចរបស់ អោ អាន ទៅលើ ធនធានដឹកជញ្ជូន និងការផ្លាស់ទី

72. អោ អាន បានអះអាងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា គាត់បានត្រួតត្រាឬបានចាត់ចែងការដឹកជញ្ជូន និងធនធានភស្តុភារជាច្រើន និងថាគាត់មានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការអនុញ្ញាតការធ្វើដំណើរនៅក្នុងតំបន់¹⁸⁵។ ជាថ្មីម្តងទៀត ភស្តុតាងអំពីបញ្ហាទាំងនេះបានមកពី

¹⁸² ស.ច.ស.អ បានរកឃើញថា អោ អាន បាននិយាយនៅឯកិច្ចប្រជុំដ៏ធំមួយនៅវត្តអូរត្រកួន ដែលត្រូវបានចូលរួមប្រជុំដោយលេខាស្រុកកងមាស និងប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខវត្តអូរត្រកួន។ នៅពេលកំពុងផ្តេង “[អោ អាន] បានប្រកាសថា កម្មាភិបាលមុនត្រូវបាន “កម្ទេច” ឬសម្លាប់ចោល ដោយសារថា ពួកគេសាហាវ និងមិនស្មោះប្រុងជាមួយ “អង្គការ” និងបដិវត្តន៍” (សូមមើលឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ៤៩១)។

¹⁸³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១៣៦-១៤០។

¹⁸⁴ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៥៨, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៦៤២-៦៤៩។

¹⁸⁵ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១៤១-១៤៤។

សាក្សីជាច្រើននាក់ ហើយជាប់ទាក់ទងនឹងទិដ្ឋភាពស្របគ្នាជាច្រើនអំពីមុខងាររបស់ អោ អាន¹⁸⁶។ ការអះអាងដែលមិនគួរឱ្យជឿជាក់របស់ អោ អាន ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពអាចជឿជាក់បាននៃ ភ័ស្តុតាងមួយចំនួន ខកខានមិនបានបំពេញបន្ទុករបស់គាត់ក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញថា មិនមាន ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដ៏សមហេតុសមផលណាម្នាក់បានធ្វើការសន្និដ្ឋានទាំងនេះទេ។ បន្ថែមលើនេះ អោ អាន មិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការរកឃើញផ្នែកអង្គហេតុណាមួយទាំងនេះគឺជាកត្តា កំណត់នៃការសន្និដ្ឋានរបស់ ស.ច.ស.អ ដែលថាគាត់ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម ឬថា គាត់ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក។ ផ្នែកសម្រេចសេចក្តីនៃដីកាបញ្ជូន រឿងទៅជំនុំជម្រះ ទំនងជានៅដដែលទោះបីមិនមានការរកឃើញផ្នែកអង្គហេតុទាំងនេះក្តី។

xi. មុខងាររបស់ អោ អាន នៅក្នុងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ចាម

73. អោ អាន បានអះអាងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសឆ្គងនៅក្នុងការសន្និដ្ឋានថា គាត់មានតួនាទី សំខាន់នៅក្នុងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ចាម ហើយថា គាត់មានចេតនាប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់អំពើឧក្រិដ្ឋនេះ¹⁸⁷។ អំណះអំណាងនេះមានមូលដ្ឋានភាគច្រើនទៅ លើការវាយប្រហារដែលគួរឱ្យជឿជាក់របស់ អោ អាន ទៅលើភាពអាចជឿជាក់បាន របស់ ប្រាក់ យុត និង យូ វ៉ាន់¹⁸⁸។ ដូចដែលបានពិភាក្សាខាងលើ ភ័ស្តុតាងរបស់សាក្សីទាំងនេះ តាមការពិត គឺគួរឱ្យជឿជាក់ និងត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមយ៉ាងត្រឹមត្រូវ¹⁸⁹។
74. អោ អាន ក៏បានលើកឡើងខុសផងដែរ អំពីខ្លឹមសារនៃភ័ស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត។ គាត់បានថ្លែង ដោយមិនត្រឹមត្រូវថា ប្រាក់ យុត “បានផ្តល់ព័ត៌មានតែអំពីស្រុកកំពង់សៀម” ហើយថា ស.ច.ស.អ “បានទាញចេញដោយមិនត្រឹមត្រូវ និងមិនមានមូលដ្ឋាន” សន្និដ្ឋានថា អោ អាន បានចេញបញ្ជាទៅកាន់លេខាស្រុកទាំងអស់ក្នុងតំបន់៤១ ទាក់ទងនឹងការសម្លាប់ប្រជាជនចាម¹⁹⁰។ តាមពិតទៅ ភ័ស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត គឺមានភាពច្បាស់លាស់ថា អោ អាន បានចេញបញ្ជា មិនមែនសម្រាប់តែចំពោះគាត់នោះទេ ក៏ប៉ុន្តែសម្រាប់គ្រប់លេខាស្រុកទាំងអស់ក្នុងតំបន់៤១ ឱ្យ

¹⁸⁶ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, កថាខណ្ឌ ២៥៦, ២៧២, ២៨៨, ៣០៩។ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៦៣៦, ៧០៤-៧០៥, ៧៤៨-៧៤៩, ៧៥១, ៨២៨។

¹⁸⁷ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១៤៦-១៥០។

¹⁸⁸ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១៤៦-១៤៨។

¹⁸⁹ សូមមើល កថាខណ្ឌ ៣៥-៣៩, យោងខាងលើ។

¹⁹⁰ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌ ១៤៧។

កម្មេចប្រជាជនចាមចោលតាមកន្លែងក្រោមការត្រួតត្រារបស់ពួកគេ។ ឧទាហរណ៍ ប្រាក់ យុត បានថ្លែងនៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីមួយថា៖

ស៖ សូមលោកស្រីជួយពន្យល់អំពីខ្លឹមសារជាក់លាក់នៃបញ្ហាទាំងអស់នេះ តើបញ្ហាទាំងអស់នេះពាក់ព័ន្ធលើមនុស្សប្រភេទណាដែរ?

ឆ.១៩៖ តាអាន ចេញបញ្ហាឱ្យខ្ញុំកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកដែលប្រឆាំងនឹងបដិវត្តន៍ អ្នកដែលចង់ផ្តល់រំលឹបដីវត្តន៍ និងអ្នកដែលមិនពេញចិត្តនឹងលក្ខខណ្ឌជីវិតរបស់ខ្លួន ហើយឱ្យចាប់អ្នកទាំងអស់នោះ យកទៅកម្ទេចចោល។

ស៖ តើបទបញ្ជានេះត្រូវបានអនុវត្តតែសម្រាប់ឃុំវិហារធំនេះទេ ឬក៏យ៉ាងណាដែរ?

ស.២០៖ បទបញ្ជានេះត្រូវបានអនុវត្តចំពោះឃុំផ្សេងៗទាំងអស់នៅក្នុងស្រុកកំពង់សៀម ហើយក៏អនុវត្តនៅក្នុងស្រុក៤ផ្សេងទៀតផងដែរ។

ស៖ តើបញ្ហាទាំងអស់នោះមានពាក់ព័ន្ធនឹងការចាប់ខ្លួនជនជាតិចាមយកទៅសម្លាប់ដែរឬទេ?

ឆ.២១៖ ចាស, ពេលចេញបញ្ហា គឺនៅពេលតែមួយឱ្យកម្ទេច ក៏ប៉ុន្តែយើងអនុវត្តបញ្ជាសម្លាប់ជនជាតិចាមទាំងអស់នោះនៅពេលក្រោយដែលចាប់បានសមាសភាពផ្សេងៗរួចហើយ។

ស៖ តើលោកស្រីបានទទួលបញ្ហាឱ្យកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងចាប់សមាសភាពមិនល្អទាំងអស់នេះទៅកម្ទេចដោយរបៀបណា?

ឆ.២២៖ ខ្ញុំបានទទួលបញ្ហានេះនៅពេលប្រជុំប្រចាំខែនៅតំបន់ ដែលមានគណៈស្រុកទាំងអស់ចូលរួមប្រជុំ ហើយមិនមាននិរសា ហើយគ្មានអ្នកណាមកលិខិតបញ្ជានេះមកឱ្យខ្ញុំទេ។

ស៖ តើ តាអាន មានបានពន្យល់អំពីមូលហេតុនៃការចាប់ខ្លួនជនជាតិចាមដែរឬទេ?

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០៤/២/០៧-០៩-២០០៩-អវតក-កសបស/អបជ ៦០

ឆ.២៣៖ អត់ទេ គាត់អត់បានពន្យល់អ្វីទាំងអស់ ហើយគណៈស្រុកទាំងអស់ដែលបាន
ចូលរួមប្រជុំ នៅពេលនោះ ក៏មិនបានចោទសួរពីមូលហេតុដែរ¹⁹¹។

75. ភ័ស្តុតាងរបស់ ប្រាក់ យុត ត្រង់ចំណុចនេះ គឺត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយអង្គហេតុដែលថា
ការសម្ភាសន៍រដ្ឋបាលប្រជាជនចាម តាមពិតនោះ បានកើតឡើងនៅក្នុងស្រុកផ្សេងៗទៀតក្នុងតំបន់៤១
ជាពិសេស ស្រុកកងមាស។ ដូចដែល ស.ច.ស.អ បានសន្និដ្ឋានដូច្នោះដែរ កម្មាភិបាលថ្នាក់ទាប
ក្នុងស្រុកកងមាសបានដឹងអំពី “ផែនការលុបបំបាត់ប្រជាជនចាមទាំងអស់”¹⁹² ហើយជា
អប្បបរមានាម ៦.៤៤៣នាក់ ត្រូវបានសម្លាប់នៅទីនោះ ភាគច្រើន ឬ ច្រើនបំផុត គឺនៅវត្តអូរ
ត្រកួន¹⁹³។ ដោយសារភ័ស្តុតាងឯករាជ្យដែលថា (i) អោ អាន គឺជាលេខាតំបន់៤១ ហើយដូច្នេះ
ជាថ្នាក់លើរបស់លេខាស្រុកកងមាស (ii) អោ អាន បានផ្តល់ សេចក្តីណែនាំទៅគ្រប់លេខាស្រុក
ទាំងអស់ក្នុងតំបន់៤១ ឱ្យសម្លាប់ជនជាតិចាមទាំងអស់ (iii) ពួកអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់លេខាស្រុក
កងមាស បានដឹងអំពីផែនការសម្លាប់រដ្ឋបាលជនជាតិចាមទាំងអស់ និង (iv) ជាអប្បបរមា តាមពិត
នោះមានប្រជាជនចាមរាប់ពាន់នាក់ត្រូវបានសម្លាប់នៅក្នុងស្រុកកងមាស វាច្បាស់លាស់ណាស់ថា
មានភាពសមហេតុសមផលចំពោះ ស.ច.ស.អ ក្នុងការសន្និដ្ឋានថា អោ អាន បានបញ្ជាឱ្យមាន
អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ទៅលើជនជាតិចាម មិនត្រឹមតែក្នុង ស្រុកកំពង់សៀមនោះទេ ក៏ប៉ុន្តែនៅ
ទូទាំងតំបន់៤១ ថែមទៀតផង។ តាមពិតទៅ នេះគឺ គឺជាសេចក្តីសន្និដ្ឋានដ៏សមហេតុសមផល
តែមួយគត់លើភ័ស្តុតាងដែលពិចារណាទាំងមូល។

76. បន្ថែមលើការខកខានមិនបានបង្ហាញថា មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏សមហេតុ សមផលណា
បានសន្និដ្ឋានថា អោ អាន បានបញ្ជាឱ្យមានការសម្លាប់ជនជាតិចាមនៅទូទាំងតំបន់៤១ អោ អាន
ក៏ខកខានមិនបានបង្ហាញផងដែរថា មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏ សមហេតុសមផលណា
បានរកឃើញ (i) ថា អោ អាន បានទទួលរបាយការណ៍ស្តីពីវឌ្ឍនភាពនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍

¹⁹¹ ឯកសារ D219/120 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត, ឆ.១៩-២៣ (បញ្ជាក់បន្ថែម)។ សូមមើលផងដែរ ឯកសារ
D219/702.1.94 ប្រាក់ យុត ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី១៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង៖ 15.50.42-15.56.42 (ដោយការអះអាងថា
ពួកលេខាស្រុកនៅតំបន់៤១ មានវត្តមាននៅឯកិច្ចប្រជុំមួយដែល អោ អាន បានចេញបញ្ជាឱ្យបោស សម្អាតពួកចាម)។

¹⁹² ឯកសារ D360 ដីកាសម្រេចបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៦១០។

¹⁹³ ឯកសារ D360 ដីកាសម្រេចបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៤៦៩ ដល់ ៤៧៥ កថាខណ្ឌ ៤៨៥ ដល់ ៤៩០ កថាខណ្ឌ
៦៥១។

ជនជាតិចាម¹⁹⁴ និង (ii) ថា អា អាន បានដើរតួនាទីដ៏សំខាន់មួយនៅក្នុងការជម្លៀសចាមពីភូមិភាគបូព៌ា ទៅកាន់ភូមិភាគកណ្តាល¹⁹⁵។ អំណះអំណាងរបស់គាត់ពាក់ព័ន្ធនឹងការរាយការណ៍ផ្នែកលើអំណះអំណាងដែលមិនគួរឱ្យជឿជាក់របស់គាត់ ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពអាចជឿជាក់បានរបស់ប្រាក់ យុត និងសាក្សីផ្សេងៗទៀត និងសេចក្តីថ្លែងសន្និដ្ឋានអំពីភាពខ្វះខាតការបញ្ជាក់បន្ថែម។ អំណះអំណាងរបស់គាត់ពាក់ព័ន្ធនឹងការដឹកជញ្ជូនចាមពីភូមិភាគបូព៌ា ទៅកាន់ភូមិភាគកណ្តាល ផ្អែកលើការសន្និដ្ឋានដែលថា គាត់បានបង្ហាញថា មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏សមហេតុសមផលណាបានសន្និដ្ឋានបានថា គាត់បានធ្វើជាលេខាតំបន់៤១ នោះទេ ដែលចំណុចនេះច្បាស់ណាស់មិនមែនជាករណីនៅទីនេះទេ។

xii. តួនាទីរបស់ អា អាន ក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និងការរំលោភសេពសន្ថវៈ

77. អា អាន អះអាងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា រូបគាត់មានតួនាទីក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និង ការរំលោភសេពសន្ថវៈនៅក្នុងស្រុកព្រៃឈរ និងស្រុកកំពង់សៀម¹⁹⁶ ប៉ុន្តែគាត់ខកខានមិនបានបង្ហាញថា មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏សមហេតុផលណាធ្លាប់បានធ្វើការសន្និដ្ឋានទាំងនេះឡើយ។ ក្នុងនេះន័យនេះ អំណះអំណាងរបស់គាត់មានមូលដ្ឋានខុសឆ្គងដូចគ្នាទៅនឹងអំណះអំណាងរបស់គាត់ជាច្រើនផ្សេងទៀត ដែលបានផ្អែកលើអំណះអំណាងមិនរឹងមាំថា អា អាន មិនមែនជាលេខាតំបន់ ៤១ និងសេចក្តីថ្លែងសន្និដ្ឋានដែលមិនមានភស្តុតាងគាំទ្ររឹងមាំចំពោះភាពទន់ខ្សោយនៃភស្តុតាងដែលមិនបានបំពេញតាមបទដ្ឋានដែលចាំបាច់ដើម្បីបង្ហាញឱ្យឃើញថាមានកំហុស។

xiii. សារៈសំខាន់នៃតួនាទីរបស់ អា អាន ក្នុងនាមជាលេខាតំបន់ ៤១

78. អា អាន អះអាងថា ទោះបីជាមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ថារូបគាត់ជាលេខាតំបន់ ៤១ ក៏គាត់នៅតែមិនស្ថិតនៅក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនោះដែរ ដោយសារតែតំបន់ ៤១ មានទំហំតូច ហើយអំណាចនិងតួនាទីដ៏តិចតួចរបស់គាត់ក្នុងការបង្កើតគោលនយោបាយ ប.ក.ក¹⁹⁷។ អំណះអំណាងរបស់គាត់

¹⁹⁴ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៤៨។
¹⁹⁵ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៤៩។
¹⁹⁶ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៥១-១៥៤។
¹⁹⁷ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៤៥។

មើលរំលងកត្តាសំខាន់ៗបំផុតក្នុងការកំណត់ថាតើ បុគ្គលម្នាក់ស្ថិតនៅក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយណាដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ឬទេ? ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលគាត់ទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ (រួមទាំងចំនួនជនរងគ្រោះដ៏ច្រើន) និងវិសាលភាពនៃតួនាទីរបស់គាត់ក្នុងការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ¹⁹⁸។ អោ អាន ក៏បានច្រានចោលភស្តុតាងដែលថា បន្ថែមលើតួនាទីរបស់គាត់ជាលេខាតំបន់ ៤១ រូបគាត់ក៏ជាអនុលេខាភូមិភាគកណ្តាលផងដែរ។

ខ. តួនាទីរបស់ អោ អាន ជាអនុលេខាភូមិភាគកណ្តាល

- 79. អោ អាន អះអាងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា គាត់ជាអនុលេខាភូមិភាគកណ្តាលតាមនីតិវិធី និងតាមព្រឹត្តិស័យ¹⁹⁹ ប៉ុន្តែរូបគាត់ខកខានមិនបានបង្ហាញថា មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យការពិតដ៏សមហេតុផលណាអាចឈានដល់ការសន្និដ្ឋាននេះឡើយ។
- 80. យ៉ាងហោចណាស់ មានសាក្សី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីប្រាំពីរនាក់លើកឡើងថា អោ អាន ជាអនុលេខាភូមិភាគកណ្តាល²⁰⁰។ ភស្តុតាងរបស់ពួកគេផ្នែកខ្លះត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយការ

¹⁹⁸ សំណុំរឿង ០០១-ឯកសារ E188 សាលក្រមសំណុំរឿង ខុចកថាខណ្ឌ ២២។ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង០០៤/១-ឯកសារ D308/3/1/20 សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម កថាខណ្ឌ ៣២១។ ឯកសារ D359 ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ កថាខណ្ឌ ៤២៤ [បានទទួលស្គាល់ចំណុចនេះថាជា បទដ្ឋានដែលអាចអនុវត្តបាន]។

¹⁹⁹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៩៣-១០៥។

²⁰⁰ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២៥២ ជើងទំព័រ ៦២០ ១. អ៊ឹម ប៉ុន៖ ឯកសារ D117/50 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ អ៊ឹម ប៉ុន ឆ.២៩-៣២ [“បាទៗ តាអាន ហ្នឹងគាត់ជាអនុ។ បើនិយាយពីខាងភូមិភាគ គាត់អនុ តាពក។ ស៖ ហើយគាត់ក៏ជាសមាជិកគណៈភូមិភាគកណ្តាលដែរឬ? ឆ៖ បាទ។ [...] ស៖ តើលោកដឹងដោយរបៀបណាថា តាអាន ជាអនុលេខារបស់ កែ ពក? ឆ៖ ពីព្រោះគាត់ធ្វើការងារជំនួស តាពក ពេល តាពក មិននៅ។ [...] បាទគាត់ទៅរហូត [ចូលរួមប្រជុំ] ហើយពេលគណៈភូមិភាគអត់នៅ គាត់ជាអ្នកចាត់ចែងការងារ។”] ឆ.៧៥៖ [“តាអាន ហ្នឹងគាត់ខាងអនុភូមិភាគដែរ គាត់ដើររហូតមក ពេល តាពក បញ្ជា ឬអត់នៅអី គាត់ដើរធ្វើការដែរ។”] ឆ.៧៩ [“ស៖ តាមដែលលោកកត់សម្គាល់ និងបានទៅជាមួយ តាអាន ជួនកាលគាត់ទៅស្រុក ឬក៏តំបន់ផ្សេងមើលការងារ ឬក៏ទៅប្រជុំមើលការងារអីក្នុងឋានៈខ្លួនគាត់ជាអនុភូមិភាគនៅពេល កែ ពក មិននៅ ឬក៏ពេល កែ ពក ឲ្យគាត់ទៅធ្វើការ តើអ៊ីចឹងមែនទេ? ឆ៖ បាទ។”]។ ឯកសារ D219/813.1.1 បទសម្ភាសន៍មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ប៉ុន KH 01311372 [“ដានី៖ ចុះ តាអាន ហ្នឹងគាត់មានទៅប្រជុំខាងភូមិភាគអីដែលអត់ទេ? ប៉ុន៖ ទៅ។ ដានី៖ ទៅប្រជុំភូមិភាគដែរ? ប៉ុន៖ បាទ។ ដានី៖ ភូមិភាគនៅណាទៅកាលហ្នឹង? ប៉ុន៖ នៅកំពង់ចាមហ្នឹង នៅក្រុងកំពង់ចាមហ្នឹង។”] KH 01311372 [“ដានី៖ កែ ពក លេខាភូមិភាគ? ប៉ុន៖ បាទ។ ដានី៖ ចុះអនុ? ប៉ុន៖ អនុ តាអាន ហ្នឹងហើយ។”] KH 01311375 [“ដានី៖ ពេលលោកនៅលើកឡានហ្នឹង ឧស្សាហ៍ទៅប្រជុំនៅភូមិភាគដែរ? ប៉ុន៖ ភូមិភាគកណ្តាលហ្នឹងហើយតើ។ ដានី៖ បាទ! ឧស្សាហ៍ទៅប្រជុំ? ប៉ុន៖ បាទ!”] KH 01311392

[“តំបន់ខុសគ្នា តែកាលនោះ តាអាន ហ្នឹង មិនអនុវត្តភូមិភាគ។ [...] ចឹងអនុវត្តភូមិភាគដើរហ្នឹងហើយ តាមតំបន់ដើរទៅណាក៏បានដែរ។”]។ ២. **សារ៉ាយ ហៀន**៖ ឯកសារ D219/762 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ សារ៉ាយ ហៀន ឆ.២២-២៦ [“ស៖ ដើម្បីឱ្យច្បាស់ខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ថា ពេលមហាសន្និបាតនេះ កែ ពក បានប្រកាសថា នៅពេលណាគាត់អវត្តមាន លេខាក្នុងតំបន់ត្រូវចាត់តាំងជំនួសគាត់ជាលេខាភូមិភាគកណ្តាល ត្រូវទេ? អាហ្នឹងស្តីទេ ពេលគាត់អវត្តមាន ដូច បងពក គាត់អវត្តមាន គាត់ឱ្យបងអាន ជំនួស។ ស៖ តើគាត់បញ្ជាក់ឈ្មោះទេ? ឆ៖ បងអាន ហ្នឹង សមមិត្តអាន ហ្នឹង។ ស៖ គាត់មានលើកឈ្មោះអ្នកដទៃទេ? ឆ៖ អត់ទេ ឈ្មោះ អាន តែមួយ។ ស៖ តើ តាអាន បាននិយាយអីទេ នៅក្នុងមហាសន្និបាតហ្នឹង? ឆ៖ គេចាត់តាំងហើយគាត់អត់បានធ្វើអីទេ។ គាត់ [កែ ពក] ថា ពេលគាត់អត់នៅ គឺមាន បងអាន។ ហើយគេទះដៃទទួលស្គាល់អីចឹងទៅ។ ស៖ អីចឹងទាំងអស់គ្នាទះដៃអបអរសាទរ ពេលគាត់អវត្តមានគឺមាន បងអាន ស្តីទី មែនទេ? ឆ៖ បាទ។”]។ ៣. **បាន សៀក**៖ ឯកសារ D117/35 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ បាន សៀក ឆ.១៥ [“តាមខ្ញុំដឹង តាអាន គឺជាអនុរបស់ កែ ពក នៅក្នុងគណៈអចិន្ត្រៃយ៍ភូមិភាគ ហើយ អឿន និង ស៊ឹម ជាសមាជិក។”]។ ឯកសារ D6.1.386 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ បាន សៀក KH 00348800 [“ចំពោះភូមិភាគមានដូចជា បង កែ ពក (ស្លាប់) បង ស៊ឹម (នៅរស់ តែមិនដឹងនៅទីណា) លេខាតំបន់ ៤៣ ក្នុងខេត្តកំពង់ធំ, អឿន (ស្លាប់) ជាលេខាតំបន់ ៤២ និងឈ្មោះ អាន (សព្វថ្ងៃបានត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើត) ជាលេខាតំបន់ ៤១។”]។ ឯកសារ D107/15 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ បាន សៀក KH 00800954 [“ភូមិភាគគ្រប់គ្រងដោយ កែ ពក ជាលេខា។ កែ ពក គឺជាគណៈអចិន្ត្រៃយ៍របស់ភូមិភាគ ដែលមានគណៈតំបន់បីនាក់ គឺតាអាន (មកពីភូមិភាគនិរតី លេខាតំបន់ ៤១) ស៊ឹម (មកពីភូមិភាគនិរតីលេខាតំបន់ ៤៣) អឿន (មនុស្សរបស់ភូមិភាគកណ្តាល លេខាតំបន់ ៤២) និងប្រធានមន្ទីរភូមិភាគ។ តាមដែលខ្ញុំដឹង ការសម្រេចសំខាន់ៗដូចជាការបោសសំអាតជាដើម ត្រូវបានសម្រេចដោយគណៈអចិន្ត្រៃយ៍នេះនៅក្នុងការប្រជុំសម្ងាត់របស់គេ។”]។ ឯកសារ D219/702.1.75 បាន សៀក ប្រតិចារិកថ្ងៃទី៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៥ ម៉ោង 13.34.18-13.38.20 [“តាអាន ជាលេខាតំបន់ ជាគណៈអចិន្ត្រៃយ៍របស់ភូមិភាគ ហៅអនុភាគក៏បាន ហៅអចិន្ត្រៃយ៍ក៏បាន ហើយគាត់ទទួលតំបន់ ៤១។ [...] តាអាន គាត់ជាលេខាតំបន់ ៤១ ជាលេខាភូមិភាគខត្តរមានជ័យជាគណៈ -- ជាអនុ-អនុភូមិភាគ ជាគណៈអចិន្ត្រៃយ៍ភូមិភាគ។”]។ ៤. **ពេជ្រ ជឹម**៖ ឯកសារ D117/18 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ពេជ្រ ជឹម ឆ.២ [“សែ ត្រូវបានចាប់ខ្លួនប្រហែលជាបីខែក្រោយពេលដែលគាត់មកដល់ភូមិភាគកណ្តាល។ ខ្ញុំមិនដឹងថាមូលហេតុអ្វីបានជាគាត់ត្រូវបានចាប់ខ្លួននោះទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំគិតថា វាជារឿងផ្ទៃក្នុង។ ពេលនោះ កែ ពក បានរៀបចំបង្កើតជាភូមិភាគកណ្តាល ដោយបញ្ចូលទឹកដីខ្លះ ពីភូមិភាគខត្តរ។ ក្រោយពីការចាប់ខ្លួន សែ ខ្ញុំដឹងថា តាអាន គឺជាអនុរបស់ កែ ពក តែម្នាក់ដែលនៅរស់។”]។ ឯកសារ D118/259 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ពេជ្រ ជឹម ឆ.១៦២, ១៦៥ [“តាអាន អនុប្រធានរបស់ កែ ពក [...] ស៖ តាអាន ជាអនុប្រធានរបស់ កែ ពក តើ តាអាន ទទួលបានការងារទាំងអស់ ឬក៏គាត់មានការងារជាក់លាក់ណាមួយ? ឆ៖ តាអាន ជាអនុភូមិភាគកណ្តាល តែការងារចំពោះមុខជាប្រធានតំបន់ ៤១ ការងារស្នូលជាលេខាតំបន់។ ចំណែក កែ ពក មានមន្ទីរភូមិភាគ ហើយមានមនុស្សធ្វើការនៅមន្ទីរនោះ។”] ឆ.២០៨៖ [“តាអាន មានឋានៈខ្ពស់ជាងខ្ញុំ ព្រោះគាត់ជាអនុភូមិភាគ ដែលទទួលខុសត្រូវតំបន់។ តែ តាអាន ពុំទទួលខុសត្រូវលើចម្ការកៅស៊ូរបស់ខ្ញុំទេ។ ចំណែក កែ ពក ជាប្រធានភូមិភាគ គាត់ទទួលខុសត្រូវលើភូមិភាគទាំងមូល រួមទាំងចម្ការកៅស៊ូរបស់ខ្ញុំផងដែរ។”]។ ៥. **សួន កានិល**៖ ឯកសារ D6.1.707 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ សួន កានិល KH 00373509 [“សមាជិកគណៈភូមិភាគកណ្តាលក្រោយពេលនិរតីចូលមកគឺមាន កែ ពក ជាប្រធានដដែល, តាអាន (មកពីនិរតី) ជាអនុប្រធាន”]។ ឯកសារ D29 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ សួន កានិល KH 00705151 [“[អា អាន] ជាលេខាតំបន់ ៤១ ហើយគាត់ក៏អនុលេខាភូមិភាគកណ្តាលផងដែរ។”]។ ឯកសារ D219/249 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ សួន កានិល ឆ.៤ [“ស៖ តើលោកអាចគូសបញ្ជាក់ប្រាប់អំពីតួនាទីជាក់លាក់របស់ តាអាន នៅថ្នាក់ភូមិភាគដែរ

ទទួលស្គាល់ដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់របស់ អោ អាន ថារូបគាត់ស្ថិតនៅក្នុងគណៈកម្មាធិការភូមិភាគកណ្តាល²⁰¹។

81. ភ័ស្តុតាងទាំងអស់នេះត្រូវបានគាំទ្របន្ថែមទៀតដោយភ័ស្តុតាងរបស់ អោ អាន ដែលបានដើរតួនាទីទទួលខុសត្រូវលើបញ្ហាថ្នាក់តំបន់ ទាក់ទងនឹងបញ្ហាសំណង់ និងយោធា²⁰²។ ទោះបីជា អោ អានបានជំទាស់ទៅនឹងភាពគ្រប់គ្រាន់នៃភ័ស្តុតាងនេះក៏ដោយ²⁰³ ក៏គាត់ខកខានមិនបានបង្ហាញថា មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏សមហេតុផលណាអាចពឹងផ្អែកលើវាបាននោះទេ ជាពិសេសក្នុងបរិបទភ័ស្តុតាងទាំងមូល។ ជាចុងក្រោយ ភ័ស្តុតាងរបស់ អោ អាន ដែលកាន់តំណែង និងមានតួនាទីជាលេខាតំបន់ ៤១ បញ្ជាក់បន្ថែមលើភ័ស្តុតាងបន្ថែមទៀតរបស់ អោ អាន ដែលបម្រើការជាអនុលេខាភូមិភាគកណ្តាល ដោយសារថា អនុលេខាភូមិភាគកណ្តាលអាចជាលេខានៃតំបន់ដ៏សំខាន់មួយក្នុងចំណោមតំបន់សំខាន់ៗទាំងឡាយនៃភូមិភាគកណ្តាល ហើយដូច្នេះ អោ អានគឺទំនងជាបេក្ខជនម្នាក់ក្នុងចំណោមបេក្ខជនទាំងបីសម្រាប់មុខតំណែងនេះ។

ឬទេ? ឆ៖ បាទ កែ ពក គឺជាលេខាភូមិភាគ តាអាន គឺជាអនុ ចំណែក អឿន និងស៊ីម ជាសមាជិកគណៈភូមិភាគ។”។ ឯកសារ D117/39 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ តូ សេម ឆ.១៤ [“ពេលដែលខ្ញុំទៅដល់ដំបូង រចនាសម្ព័ន្ធគណៈភូមិភាគ គឺដូចតទៅ៖ កែ ពក ប្រធាន, តាអាន អនុ និងតាស៊ីម សមាជិក។”]។ ៦. គុច វ៉ា៖ ឯកសារ D219/178 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ គុច វ៉ា ឆ.៦ [“ស៖ តើលោកបានដឹងថា នរណាខ្លះស្ថិតនៅក្នុងគណៈភូមិភាគដែរឬទេ? ឆ៖ បាទ តាអាន គឺជាអនុ កែ ពក និងជាសមាជិកគណៈភូមិភាគ។”]។ ៧. វី ញ៉៖ ឯកសារ D219/870 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ វី ញ៉ ឆ.៣៤, ៣៧ [“ស៖ ធ្វើម៉េចបានលោកដឹងថា តាអាន គឺអនុប្រធានលេខាភូមិភាគ? ឆ៖ ខ្ញុំដឹងថាគាត់ជាអនុប្រធានភូមិភាគ ដឹងតាមរយៈគាត់ធ្លាប់ធ្វើមិឡូង នៅការដ្ឋានទំបន់តំបន់។ [...] ស៖ តើការប្រជុំនៅទំបន់ប្លឹង កន្លែងណាដែលលោកជឿថា តាអាន ជាអនុភូមិភាគ? ឧទាហរណ៍ដូចជា គាត់មានប្រាប់ថាគាត់ជាអនុភូមិភាគអីដែរទេ? ឆ៖ ដឹងៗតាមគ្នា តាមមេកង គេថា តាអាន ជាអនុភូមិភាគ។”]។ សូមមើលផងដែរ ឯកសារ D117/20 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ លីម សេង ឆ.១១-១២ [“ស៖ នៅពេលដែល កែ ពក ចេញទៅធ្វើការនៅក្រៅភូមិភាគ តើគាត់ចាត់តាំងអនុណាម្នាក់អោយជំនួសគាត់ដែរឬទេ? ឆ៖ ខ្ញុំមិនដឹងទេ។ ស៖ នៅពេល កែ ពក អវត្តមានចេញពីភូមិភាគ តើវាអាចឬទេថា តាអាន ដែលជាកម្មាភិបាលចាស់ទុំមួយរូបត្រូវធ្វើដំណើរទៅតំបន់ផ្សេងៗដូចជាតំបន់ ៤២ និង ៤៣ ដើម្បីធ្វើការសម្រេចបញ្ជាផ្សេងៗ? ឆ៖ ដោយសារ តាអាន ជាកម្មាភិបាលចាស់ទុំជាងគេ ខ្ញុំគិតថាគាត់អាចទទួលខុសត្រូវរឿងនេះ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនបានចាំឱ្យសំណើត្រួតការណ៍សំខាន់ណាមួយដែលកើតឡើងក្នុងពេលនោះទេ។”]។

²⁰¹ ឯកសារ D191.2 បទសម្ភាសន៍ អោ អាន ដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា (ផ្នែកទី២) KH 00729812, 00729828-29។

²⁰² ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២៥៩-២៦០។

²⁰³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១០១-១០៣។

82. អោ អាន លើកឡើងអំពីកង្វះភស្តុតាងអំពីឧទាហរណ៍ជាក់លាក់អំពី អោ អាន ដែលដើរតួនាទីជំនួស កែ ពក នៅពេលដែលគាត់អនុវត្តមានពីភូមិភាគ^{២០៤} ប៉ុន្តែចំនួន និងភាពញឹកញាប់នៃឱកាសដែល អោ អាន ត្រូវអនុវត្តតួនាទីរបស់ កែ ពក ក្នុងនាមជាលេខាធិបន្តិចនោះ មិនមែនជាកត្តាកំណត់សំខាន់ចំពោះបញ្ហាថា តើ អោ អាន បានកាន់មុខតំណែងជាអនុលេខាភូមិភាគ ឬអត់នោះទេ។ ស.ច.ស.អ បានបញ្ជាក់ច្បាស់ថា គាត់បានពិចារណាទៅលើកត្តានេះក្នុងការវាយតម្លៃរបស់គាត់អំពីថា តើ អោ អាន ជាអនុលេខាភូមិភាគ ឬទេ^{២០៥} ហើយ អោ អាន មិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ ផ្តល់ការឆ្លើយតបមិនគ្រប់គ្រាន់ចំពោះកត្តានេះទេ។

83. ជារួម ដោយពិចារណាទៅលើភស្តុតាងទាំងអស់ វាពិតជាការសមហេតុសមផលសម្រាប់ ស.ច.ស.អ ក្នុងការសន្និដ្ឋានថា អោ អាន គឺជាអនុលេខាភូមិភាគកណ្តាល។

គ. តួនាទីរបស់ អោ អាន ក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្ម និងការអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់ ប.ក.ក

i. តួនាទីរបស់ អោ អាន នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់នៅតាមទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម

84. អោ អាន អះអាងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា គាត់ទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់^{២០៦}។ ដោយសារអំណះអំណាងនេះផ្អែកលើការចោទប្រកាន់ផ្សេងៗទៀតអំពីកំហុស ដែល អោ អាន ខកខានមិនបានផ្តល់ភស្តុតាងបញ្ជាក់នោះ គាត់ក៏ខកខានមិនបានបង្ហាញថា មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យការពិចារណាសមហេតុផលណាអាចធ្វើការសន្និដ្ឋានទាំងនេះទេ។

ii. តួនាទីរបស់ អោ អាន ក្នុងការបោសសម្អាតកម្មាភិបាលភូមិភាគកណ្តាលដែលកំពុងកាន់តួនាទី

85. អោ អាន អះអាងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា គាត់ “បានរៀបចំផែនការបានសហការ និងបានដឹកនាំការបោសសម្អាតអតីតកម្មាភិបាលភូមិភាគកណ្តាល និងជនស៊ីវិលនៅចុងឆ្នាំ ១៩៧៦ ដល់ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧។”^{២០៧}។ ទោះជាយ៉ាងណា អោ អាន ក៏បានទទួលស្គាល់

^{២០៤} ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៩៤-៩៧។

^{២០៥} ឧទាហរណ៍ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២៥៥, ២៦២។

^{២០៦} ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៥៥។

^{២០៧} ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៨៨-៩២។

ផងដែរថា មានភស្តុតាងគាំទ្រការសន្និដ្ឋានរបស់ ស.ច.ស.អ²⁰⁸ ហើយទោះបីជាគាត់ជំទាស់ទៅនឹងភាពអាចជឿជាក់បាននៃភស្តុតាងនេះក៏ដោយ ក៏គាត់មិនបានបង្ហាញថា មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យការពិតដ៏សមហេតុផលណាអាចពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងនោះដែរ។ ឧទាហរណ៍ ស.ច.ស.អ ផ្អែកលើអង្គហេតុដែលថា អោ អាន ខ្លួនគាត់ផ្ទាល់បានទទួលស្គាល់ថា តាម៉ុក បានប្រាប់គាត់ថា មូលហេតុដែលបញ្ជូនគាត់ទៅភូមិភាគកណ្តាលគឺដោយសារតែ “ថ្នាក់ដឹកនាំកំពង់ចាមហ្នឹងក្បត់អស់ហើយ អ៊ីចឹងទេបានយកខ្ញុំទៅ”²⁰⁹។

iii. សារៈសំខាន់របស់ អោ អាន ក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយ ប.ក.ក

86. ផ្អែកលើកត្តាជាច្រើន អោ អាន អះអាងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា គាត់ជា “អ្នកដើរតួសំខាន់ក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធ ក.ប” និងជា “អ្នកចូលរួមដែលមានឆន្ទៈ ឬមានការជំរុញនៅក្នុងការអនុវត្តបែបយោធរណ៍ និងឧក្រិដ្ឋកម្ម” នៃគោលនយោបាយ ប.ក.ក²¹⁰។
87. អំណះអំណាងរបស់ អោ អាន មានភាពពាក់ព័ន្ធតិចតួចទៅនឹងបញ្ហាថា តើ គាត់ស្ថិតនៅក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យឬទេនោះ។ ភាគច្រើនទាក់ទងជាសំខាន់ទៅនឹងអតីតភាព ច្រើនជាងកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់របស់ អោ អាន ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ។ ទោះបីជាមុខតំណែងរបស់ជនត្រូវចោទនៅក្នុងឋានានុក្រម និងតួនាទី ក្នុងការបង្កើត ឬការបកស្រាយគោលនយោបាយ អាចពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហាថា តើ នរណាស្ថិតនៅក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ក៏ដោយ ក៏ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មនេះផ្ទាល់ និងតួនាទីរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ គឺជាលក្ខណវិនិច្ឆ័យសំខាន់បំផុត²¹¹។ អោ អាន បានដើរតួនាទីសំខាន់ក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយឧក្រិដ្ឋរបស់ ប.ក.ក តាមរយៈការបញ្ជាទៅថ្នាក់ក្រោមរបស់គាត់ឱ្យប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្ម (រួមមាន

²⁰⁸ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៨៩ ជើងទំព័រ ១៨៩។

²⁰⁹ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ជើងទំព័រ ៥៩២ ដកស្រង់ ឯកសារ D219/847.1 ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍ អោ អាន ដោយ (D191.2) EN 01373570។

²¹⁰ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៨៣-៨៧។

²¹¹ សំណុំរឿង ០០១-ឯកសារ E188 សាលក្រមសំណុំរឿង ឌុច កថាខណ្ឌ ២២។ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង០០៤/១-ឯកសារ D308/3/1/20 សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង អ៊ឹម ថែម កថាខណ្ឌ ៣២១។ ឯកសារ D359 ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ កថាខណ្ឌ ៤២៤ [បានទទួលស្គាល់ថា នេះគឺជាបទដ្ឋានដែលអាចអនុវត្តបាន]។

ការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍) និងការត្រួតពិនិត្យការអនុវត្ត របស់ពួកគេតាមបញ្ជាទាំងនោះ។ ត្រង់ចំណុចនេះ វាមិនសូវពាក់ព័ន្ធខ្លាំងទេ ដែលថា អោ អាន មិនបានចូលរួមការប្រជុំគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ ឬសេនាធិការនោះ។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ មានជនរងគ្រោះនៃឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យតិចតួចប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវបានបញ្ជូន មកកាន់ ស-២១ ដូច្នេះ បើទោះជាវាជាការពិតដែលថា អោ អាន មិនបានជ្រើសរើសជនរងគ្រោះ ដោយផ្ទាល់ដើម្បីបញ្ជូនមក ស-២១ ក៏ដោយ ក៏ចំណុចនេះមានផលប៉ះពាល់តិចតួចលើកម្រិត នៃការទទួលខុសត្រូវរួមរបស់គាត់។

៣. សេចក្តីសន្និដ្ឋានពាក់ព័ន្ធនឹងមូលដ្ឋានទី៦

88. អោ អាន បានខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានផ្នែកអង្គហេតុ របស់ខ្លួនទាក់ទងនឹងមុខតំណែង និងតួនាទីរបស់ អោ អាន នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទ ប្រកាន់។ ហេតុដូច្នេះ គាត់បានខកខានក្នុងការបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការឈានទៅ ដល់សេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលថា អោ អាន ស្ថិតក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។

ឆ. មូលដ្ឋានទី៧៖ កម្រិតនៃការចូលរួមរបស់ អោ អាន ក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងរបបកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ ធ្វើឲ្យគាត់ស្ថិតក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”

89. អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលរូបគាត់ត្រូវបានចោទប្រកាន់នោះ មិនមាន ទម្ងន់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីដាក់រូបគាត់ឲ្យស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក ក្នុងឋានៈជាជនទាំង ឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យឡើយ²¹²។

90. ផ្ទុយទៅនឹងការលើកឡើងរបស់ អោ អាន ទំហំតំបន់ភូមិសាស្ត្រដែលគ្រប់គ្រងដោយបុគ្គលម្នាក់ មិនកំណត់ពីកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់គាត់ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនោះឡើយ។ ជាឧទាហរណ៍ អង្គហេតុដែលថា មន្ទីរ ស-២១ គ្របដណ្តប់តែពីរបីគីឡូម៉ែតការេ (ហើយដូច្នេះ ពិតជាតូចជាង តំបន់ ៤១ ខ្លាំងណាស់) មិនបានរារាំងដល់ការសន្និដ្ឋានថា ខុច ស្ថិតក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានធ្វើឡើងដោយមានការចូលរួមរបស់ជនត្រូវចោទទៅវិញទេ ដែល

²¹² ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៥៧-១៦៣។

ពាក់ព័ន្ធនោះ និងដូចដែល អោ អាន បានលើកឡើងក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់គាត់ ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលគាត់ត្រូវបានចោទប្រកាន់ គឺជា “បទចោទព្រហ្មទណ្ឌដ៏ធ្ងន់ធ្ងរបំផុតក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រមនុស្សជាតិ”²¹³។ លើសពីនេះ វិធីសាស្ត្ររបស់ ស.ច.ស.អ ក្នុងការកំណត់ចំនួនជនរងគ្រោះគឺជាការរៀបចំ និងមានកម្រិតអប្បបរមា ដែលបានដោះស្រាយទៅលើភាពមន្ទិលដោយយកចំនួនទាប²¹⁴។ ជាចុងក្រោយ ទាក់ទងនឹងជនរងគ្រោះចាមនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក្នុងតំបន់ ៤២ និង ៤៣ ការសន្និដ្ឋានដ៏សមហេតុផលលើរាល់ភស្តុតាងទាំងអស់នោះគឺថា ចារីផ្ទាល់ដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍អនុវត្តតាមបញ្ជាដែលត្រូវបានបញ្ជូនបន្តដោយ កែ ពក និង កម្ពុភិបាល ប.ក.ក ផ្សេងៗទៀត ដែលសុទ្ធតែជាសមាជិកនៃសហឧក្រិដ្ឋកម្ម²¹⁵។

៧. មូលដ្ឋានទី ៨-១៣៖ អំណះអំណាងរបស់ អោ អាន ស្តីពីច្បាប់សារធាតុ មិនមានមូលដ្ឋានទេ

- 91. នៅក្នុងមូលដ្ឋានទី៨ ដល់ទី ១២ អោ អាន លើកឡើងអំពីកំហុសអង្គច្បាប់ជាច្រើនទាក់ទងនឹងទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវ និងធាតុផ្សំនៃឧក្រិដ្ឋកម្មជាក់លាក់ផ្សេងៗ²¹⁶។
- 92. នៅក្នុងមូលដ្ឋានទី៨²¹⁷ អោ អាន ធ្វើការតវ៉ាជាទូទៅអំពីវិធីដែល ស.ច.ស.អ វិភាគច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ ប៉ុន្តែគាត់ខកខានមិនបានកំណត់កំហុសអង្គច្បាប់ ឬព្យសនកម្មជាក់ស្តែងដ៏ជាក់លាក់ណាមួយនោះទេ²¹⁸។ ផ្ទុយទៅវិញ គាត់បែរជាធ្វើការរិះគន់ជារួមទៅលើវិធីដែល ស.ច.ស.អ

²¹³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២២៧។

²¹⁴ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ១៣៧-១៥៤។

²¹⁵ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ១៨០, ១៨៤, ១៩៥, ៦០៧-៦១៥, ៦២៣-៦២៨។

²¹⁶ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៦៥-១៩៣។

²¹⁷ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៦៦-១៧០។

²¹⁸ បន្ថែមលើការខកខានមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញពីកំហុសជាក់ស្តែង ឬព្យសនកម្ម អោ អាន ក៏ខកខានមិនបានពន្យល់ពីមូលហេតុអ្វីបានជាមិនជាការសមហេតុផលចំពោះ ស.ច.ស.អ ក្នុងការពិចារណាលើលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូម ដែលត្រូវបានអនុម័តក្នុងឆ្នាំ១៩៩៨ និងបានចូលជាធរមានក្នុងឆ្នាំ២០០២ នៅក្នុងការធ្វើការសម្រេចរបស់ខ្លួន។ គាត់ក៏បានបង្ហាញខុសពីផ្នែកផ្សេងៗនៃការងាររបស់តុលាការ *ចំពោះកិច្ច* ឧទាហរណ៍ តាមរយៈការលើកឡើងថា តុលាការទាំងនោះ “ប្រកាន់ពីលទ្ធភាពច្បាស់លាស់ក្នុងការដាក់ចេញពីច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ” ទោះបីជាមិនបានលើកឡើងថា ឧទាហរណ៍តែមួយគត់ដែលគាត់ដកស្រង់សម្រាប់អំណះអំណាងនេះ ជាប់ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហាថាតើ តុលាការគួរអនុម័តយកនិយមន័យនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដែលមានលក្ខណៈគឺរឹងរិះជាង អ្វីដែលត្រូវការសម្រាប់ច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិឬទេ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត តុលាការ *មិនអចិន្ត្រៃយ៍* “ប្រកាន់ពីលទ្ធភាពច្បាស់លាស់ក្នុងការដាក់ចេញពីច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ” តែក្នុងករណីដែលផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទតែប៉ុណ្ណោះ (សូមមើល ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៦៨ ជើងទំព័រ ៤២៣។ សាលដីការឡើងក្តី

បានប្រើប្រាស់ក្នុងការកំណត់លើច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់កម្ពុជាទៅវិញ ដោយមិនមានការកំណត់ពីការប៉ះពាល់លើការសម្រេចផ្លូវច្បាប់ជាក់លាក់ណាមួយឡើយ។ មូលដ្ឋានទី ៨ គួរត្រូវបានច្រានចោល។

93. នៅក្នុងមូលដ្ឋានទី៩ អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុស²¹⁹ ក្នុងការអនុវត្តយ៉ាងស៊ីសង្វាក់តាមយុត្តិសាស្ត្ររបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ²²⁰ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង²²¹ និងអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល²²² ដោយអង្គជំនុំជម្រះទាំងនេះបានសម្រេចថា ទម្រង់សហឧក្រិដ្ឋកម្ម I អាចអនុវត្តបាននៅ អ.វ.ត.ក។ គួរកត់សម្គាល់ថា អង្គជំនុំជម្រះទាំងនេះមិនគ្រាន់តែអនុវត្តជាស្វ័យប្រវត្តិតាមយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ មិនអចិន្ត្រៃយ៍ ទាំងនោះទេ តែផ្ទុយទៅវិញបានធ្វើការវិភាគជាលម្អិតលើយុត្តិសាស្ត្រពាក់ព័ន្ធដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ ហើយតាមពិត បានបដិសេធទស្សនៈរបស់តុលាការ មិនអចិន្ត្រៃយ៍ ទាក់ទងនឹងការគាំទ្ររបស់ច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិចំពោះទម្រង់ពន្លាតរបស់សហឧក្រិដ្ឋកម្ម។ ការសន្និដ្ឋានរបស់ អោ អាន មិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការអនុវត្តតាមការវិភាគដ៏ហ្មត់ចត់ និងមានហេតុផលត្រឹមត្រូវទាំងអស់នេះទេ។ លើសពីនេះទៀត អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ការចូលរួមប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដូចដែលមានចែងក្នុងលក្ខខណ្ឌៈទីក្រុងវ្យូម (អនុសញ្ញាដែលត្រូវអនុម័តក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨) គឺជាផ្នែកមួយនៃច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ ក្នុងរយៈកាលចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ ១៩៧៩។
94. ក្នុងមូលដ្ឋានទី១០ អោ អាន ចោទប្រកាន់ថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនទាក់ទងនឹងសមាជិកភាព វិសាលភាពភូមិសាស្ត្រ និងគោលបំណងរួមរបស់សហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម²²³។ ផ្ទុយទៅនឹងការលើកឡើងរបស់ អោ អាន²²⁴ ក្រុម កែ ពក អោ អាន និងកម្មាភិបាល

Tadić កថាខណ្ឌ ២៩៦ [បានសម្រេចថា តុលាការ ICTY តាមរយៈរបាយការណ៍របស់អគ្គលេខា មិនតម្រូវឱ្យបន្ថែមធាតុផ្សំបន្ថែមទៀតលើចេតនាសេសសើងទៅលើនិយមន័យ CIL នៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិឡើយ)។

²¹⁹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៧១-១៧៤។

²²⁰ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ D97/15/9 សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចំពោះការអនុវត្តសហឧក្រិដ្ឋកម្ម ចុះថ្ងៃទី២០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ កថាខណ្ឌ ៣៦-១០២។

²²¹ សំណុំរឿង០០១-ឯកសារ E188 សាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសំណុំរឿង ៥៥ កថាខណ្ឌ ៥០៥-៥១៣។
សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ E100/6 សេចក្តីសម្រេចលើភាពអាចអនុវត្តបាននូវសហឧក្រិដ្ឋកម្ម ចុះថ្ងៃទី១២ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ កថាខណ្ឌ ២២-៣៨។

²²² សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សាលដីកាសំណុំរឿង០០២/១ កថាខណ្ឌ ៧៦៧-៨១០។

²²³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៧៥-១៧៧។

ប.ក.ក ផ្សេងៗទៀត ដែលត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់ ប.ក.ក នៅក្នុង ភូមិភាគកណ្តាល²²⁵ មានភាពច្បាស់លាស់គ្រប់គ្រាន់ ហេតុដូច្នេះ អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញ អំពីកំហុស។ ប្រសិនបើ អ.ប.ជ សម្រេចផ្សេងពីនេះ បញ្ជីលម្អិតនៃឈ្មោះកម្មាភិបាលមួយចំនួន ក្នុងក្រុមនេះ ដែលអាចត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណយ៉ាងជាក់លាក់នោះ ត្រូវបានបញ្ចូលក្នុងដីកា សន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ ស.ព.អ²²⁶។ អោ អាន ក៏ខកខានមិនបានបង្ហាញពីកំហុសទាក់ទងនឹងវិសាល ភាពភូមិសាស្ត្រនៃសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមផងដែរ²²⁷។ ទីមួយ ផ្ទុយទៅនឹងការសន្និដ្ឋានរបស់ អោ អាន គាត់ត្រូវបានចោទប្រកាន់ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនៅក្នុងភូមិភាគកណ្តាលទាំងមូល ជាពិសេស អំពើ ប្រល័យពូជសាសន៍ជនជាតិចាម²²⁸។ ទោះបីជាចំណុចនេះមិនមែនដូច្នេះក៏ដោយ អោ អាន មិន បានបង្ហាញថា វាមានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា ជនជាប់ចោទបានចូលរួមក្នុងការអនុវត្តផែនការ ឧក្រិដ្ឋកម្មរួម ដែលគ្របដណ្តប់លើភូមិសាស្ត្រធំជាងភូមិសាស្ត្រមួយទៀត ដែលជនជាប់ចោទត្រូវ បានចោទប្រកាន់ថាបានកើតមានឡើង ក្នុងលក្ខខណ្ឌថា ជនជាប់ចោទនោះបានសហការជាមួយ ជនផ្សេងៗទៀតដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះការអនុវត្តផែនការនោះនៅក្នុងតំបន់ផ្សេងៗទៀត។ ជា ចុងក្រោយ អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញពីកំហុសនៅក្នុងការពឹងផ្អែករបស់ ស.ច.ស.អ លើ ភស្តុតាងនៃគោលនយោបាយរបស់ ប.ក.ក ក្នុងការកំណត់ខ្លឹមសារនៃផែនការឧក្រិដ្ឋកម្មរួម²²⁹ ដោយសារតែ អោ អាន និងសមាជិកផ្សេងៗទៀតនៃសហឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់គាត់ បានអនុវត្ត គោលនយោបាយមជ្ឈឹមទាំងនោះនៅក្នុងតំបន់ស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ពួកគេ²³⁰។

95. នៅក្នុងមូលដ្ឋានទី១១ អោ អាន អះអាងថា ទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះការធ្វើផែនការ មិនមានមូលដ្ឋាននៅក្នុងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩ នោះទេ²³¹ ប៉ុន្តែ អំណះអំណាងរបស់គាត់ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការពឹងផ្អែក

²²⁴ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៧៥។
²²⁵ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ១៩៥, ៨២៤។
²²⁶ ឯកសារ D351/5 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៦៧៥។
²²⁷ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៧៦។
²²⁸ ឯកសារ D303 កំណត់ហេតុនៃការបង្ហាញខ្លួនម្តងទៀត ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៦ EN 01213485។
²²⁹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៧៧។
²³⁰ ឧទាហរណ៍ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២១២-២១៧។
²³¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៧៨-១៧៩។

លើយុត្តិសាស្ត្ររបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពីការរៀបចំផែនការ ឬថា ការវិភាគរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនត្រឹមត្រូវ។

96. ក្នុងមូលដ្ឋានទី១២ អោ អាន អះអាងថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការពឹងផ្អែកលើការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់លើជាទម្រង់មួយនៃការទទួលខុសត្រូវ ដោយសារគាត់អះអាងថា វាអនុវត្តទៅលើមេបញ្ជាការស៊ីវិលតែក្នុងបរិបទជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិប៉ុណ្ណោះ និងចាំបាច់ត្រូវមានការបង្ហាញអំពីទំនាក់ទំនងហេតុផលរវាងការខកខានរបស់ថ្នាក់លើក្នុងការចាត់វិធានការ និងឧក្រិដ្ឋកម្មជាលទ្ធផល²³²។ តាមរយៈការវិភាគដ៏ហ្មត់ចត់ទៅលើរឿងក្តីផ្សេងៗនៅក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ អ.ប.ជ បានសម្រេចថា ការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់លើ អនុវត្តទាំងថ្នាក់លើជាយោធា និងថ្នាក់លើមិនមែនជាយោធា²³³។ ទោះបីជារឿងក្តីដែល អ.ប.ជ បានវិភាគ តាមពិតនោះ ទាក់ទងទៅនឹងរយៈកាលនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ អោ អាន មិនបានបង្ហាញថា ការប្រើប្រាស់ការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់លើជាទម្រង់មួយនៃការទទួលខុសត្រូវនៅក្នុងរឿងក្តីណាមួយក្នុងចំណោមរឿងក្តីទាំងនោះ បានផ្អែកលើអត្ថិភាពនៃជម្លោះនោះ ឬថា រឿងក្តីទាំងនោះអាចត្រូវបានសម្រេចផ្សេងពីនេះបើសិនជាគ្មានជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិនោះ។ ដូច្នេះ គាត់ខកខានមិនបានបង្ហាញអំពីការរំលោភបំពានលើគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព។ អោ អាន ខកខានទៀត ក្នុងការពន្យល់ពីវិធីដែលលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូម ដែលត្រូវបានអនុម័តក្នុងឆ្នាំ១៩៤៨ និងបានចូលជាធរមានក្នុងឆ្នាំ២០០២ និងមិនផ្តុះបញ្ចាំងយ៉ាងស៊ីសង្វាក់អំពីច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ²³⁴ ផ្តុះបញ្ចាំងពីធាតុផ្សំចាំបាច់របស់ច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩។ គាត់ក៏មិនបានបង្ហាញថា អត្ថិភាពនៃលក្ខខណ្ឌតម្រូវស្តីពីទំនាក់ទំនងហេតុផលសម្រាប់ការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់លើចំពោះការរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ²³⁵ បង្ហាញថា លក្ខខណ្ឌតម្រូវនោះមាននៅក្នុងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិផងដែរ ជាពិសេសក្នុងការពិចារណាលើការវិភាគដ៏ហ្មត់ចត់របស់ អ.ប.ជ អំពីយុត្តិសាស្ត្រក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ។

²³² ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៨០-១៨១។
²³³ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ D427/1/30 សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយកថាខណ្ឌ ៤៥៩-៤៦០។
²³⁴ ឧទាហរណ៍ សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបញ្ជាក់ក្នុងរឿងក្តី Katanga & Chui កថាខណ្ឌ ៥០៦-៥០៨ (បានសម្រេចថា វា “មិនពាក់ព័ន្ធ” ថាតើ ទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវជាប់លាក់ណាមួយដែលមានចែងក្នុងលក្ខន្តិកៈក្រុងរ៉ូម គឺជាផ្នែកមួយនៃច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ ឬទេ។)។
²³⁵ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងសាទុក្ខ ជើងទំព័រ ៤៦០។

97. ស.ព.អ មិនមានបំណងពិភាក្សាអំពីមូលដ្ឋានទី ១៣ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះទេ។ ដូចដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ ស.ព.អ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិជឿថា អំពើឧក្រិដ្ឋរបស់ អោ អាន ត្រូវបានរៀបរាប់ប្រសើរជាងនេះ នៅពេលដែលត្រូវបានកំណត់បទចោទជាឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។ ការកំណត់បទចោទនៃអំពើប្រព្រឹត្តនេះថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ មិនមែនជាឧក្រិដ្ឋកម្មជាតិ អាចពន្លឿនកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ប្រសិនបើរឿងក្តីនេះត្រូវបានបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ²³⁶។

ឈ. មូលដ្ឋានទី១៤-១៥៖ ស.ច.ស.អ បានសម្រេចយ៉ាងសមហេតុផលថា អោ អាន បានប្រព្រឹត្តអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត

98. អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសអង្គច្បាប់ ឬអង្គហេតុ ក្នុងការសម្រេចថា គាត់បានប្រព្រឹត្ត “អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត” ក្នុងទម្រង់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ²³⁷។

១. អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសអង្គច្បាប់

ក. អំណះអំណាងរបស់ អោ អាន ស្តីពីភាពឧក្រិដ្ឋជាមូលដ្ឋាន គួរត្រូវបានចោលភ្លាមៗ

99. អំណះអំណាងរបស់ អោ អាន ស្តីពីភាពឧក្រិដ្ឋជាមូលដ្ឋានគួរត្រូវបានចោលភ្លាមៗ ដោយសារគាត់គ្រាន់តែលើកឡើងវិញពីអំណះអំណាងនានាពីចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ²³⁸ ដោយមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសក្នុងការបដិសេធអំណះអំណាងទាំងនោះ ឬក្នុងការពឹងផ្អែកលើយុត្តិសាស្ត្ររបស់ អ.ជ.ត.ក ដែលក៏ត្រូវបានពិចារណាយ៉ាងច្បាស់លាស់ផងដែរនោះ និងបានបដិសេធចោលជាច្រើនចំពោះអំណះអំណាងស្រដៀងគ្នានោះ²³⁹។ លើសពីនេះទៀត ដូចគ្នាទៅនឹងសារណាតបរបស់គាត់ដែរ អោ អាន ផ្អែកអំណះអំណាងរបស់គាត់លើយុត្តិសាស្ត្ររបស់

²³⁶ ឯកសារ D351/5 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៦៣៦-៦៣៨។
²³⁷ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៨៦-១៩៣។
²³⁸ ប្រៀបធៀប ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៨៧-១៨៩, ១៩២ ជាមួយ ឯកសារ D351/6 ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ កថាខណ្ឌ ៣៨៥-៣៩៣។
²³⁹ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨០-៨៤។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារF36 សាលដីកាសំណុំរឿង ០០២/១ កថាខណ្ឌ ៥៧៦-៥៨៩។

តុលាការ ICTY ដែល (១) ត្រូវបានបដិសេធ²⁴⁰ ឬ (២) តាមពិតនោះ បានគាំទ្រសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ ស.ច.ស.អ²⁴¹។

100. ក្នុងករណីណាក៏ដោយ ដូចដែល ស.ច.ស.អ និង អ.ជ.ត.ក បានសម្រេចយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា “អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត” ខ្លួនឯងផ្ទាល់ គឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិ និងត្រូវបានចាត់ទុកថាជាប្រភេទតូចមួយនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិនៅត្រឹមឆ្នាំ ១៩៧៥²⁴²។ ផ្ទុយទៅនឹងការអះអាងដែលគ្មានមូលដ្ឋានរបស់ អា អាន²⁴³ មិនមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវណាឱ្យមានការបង្ហាញដោយឡែកអំពី “ឧក្រិដ្ឋភាពជាមូលដ្ឋាន” ឬត្រូវបញ្ជាក់ពី “ធាតុផ្សំ” នៃ “អនុប្រភេទ” ណាមួយនោះទេ រួមទាំងអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំផង²⁴⁴។ ផ្ទុយទៅវិញ អំពើជាមូលដ្ឋាននោះត្រូវតែទទួលការវាយតម្លៃ “ជារួម” ដើម្បីកំណត់ថាតើ វាបំពេញធាតុផ្សំគតិយុត្តិនៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតឬទេ រួមទាំងថាតើ “អំពើនេះមានភាពធ្ងន់ធ្ងរប្រហាក់ប្រហែលគ្នាទៅនឹងបទឧក្រិដ្ឋ

²⁴⁰ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ជើងទំព័រ ៤៧៦, ៤៧៨, ៤៨៩ ដកស្រង់ សាលក្រម Stakić កថាខណ្ឌ ៧១៩, ៧២១ (បដិសេធតាមឥស្សរចិត្ត ដោយ សាលដីកា Stakić កថាខណ្ឌ ៣១៣-៣១៧)។

²⁴¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ជើងទំព័រ ៤៧៦, ៤៧៨ ដកស្រង់ សាលដីកា Kordić & Čerkez កថាខណ្ឌ១១៧ (សូមមើលផងដែរ កថាខណ្ឌ ៤៧២, ៥៤៥-៥៤៦, ៥៧៣, ៩៩៦, ១០០២, ១០០៦ រកមិនឃើញការរំលោភណាមួយលើគោលការណ៍ មិនមានបទល្មើសបើគ្មានច្បាប់ចែង ដែលធាតុផ្សំសម្រាប់អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតត្រូវបានបំពេញ រួមទាំងសម្រាប់អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈជា “ការវាយប្រហារធ្ងន់ធ្ងរលើសេចក្តីថ្លៃថ្នូរបស់មនុស្ស”) និង សាលក្រម Kupreškić កថាខណ្ឌ៥៦៣, ៦១៨ (សូមមើលផងដែរ កថាខណ្ឌ ៥៦៦, ៦២៣, ៨១៨-៨២២, ៨៣០-៨៣២ ផ្អែកលើបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិដើម្បីផ្ដន្ទាទោសជនជាប់ចោទនៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត)។

²⁴² ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨១។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សាលដីកាសំណុំរឿង០០២/១ កថាខណ្ឌ ៥៧៦។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ D427/2/15 សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ធ្វើឡើងដោយ នួន ជា និង អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១១ (“សាលដីកាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា/អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងដីកាដោះស្រាយ”) កថាខណ្ឌ១៥៦។ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៨៧-១៨៩។

²⁴³ អា អាន មិនបានដកស្រង់យុត្តិសាស្ត្រណាដែលកំណត់ឱ្យមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវបែបនេះទេ។ សូមមើល ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៨៧-១៨៩, ១៩២។

²⁴⁴ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨១។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សាលដីកាសំណុំរឿង០០២/១ កថាខណ្ឌ ៥៨៤-៥៨៥, ៥៨៩។ សូមមើលផងដែរ ឯកសារ D257/1/8 សេចក្តីពិចារណាលើសំណើរបស់ តា អាន សុំឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះធ្វើមោឃភាពកិច្ចស៊ើបអង្កេតពាក់ព័ន្ធនឹងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៦ (“សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ”) យោបល់លើអង្គសេចក្តីនៃពាក្យសុំ កថាខណ្ឌ ៩-១៧។ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៨៧-១៨៩, ១៩២។

ជាក់លាក់នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិដែរឬយ៉ាងណា”²⁴⁵។ ដូច្នេះ ស.ច.ស.អ មិនបាន “បញ្ចូល” អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និងការរំលោភសេពសន្ថវៈនោះទេ ដែលអំពើទាំងពីរនេះអាច ជាអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតរៀងៗខ្លួន²⁴⁶ ប៉ុន្តែ បានវាយតម្លៃយ៉ាងត្រឹមត្រូវអំពីអំពើប្រព្រឹត្ត រួមគ្នាទាំងមូល ដើម្បីកំណត់ថា ជាតុល្យនៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតកើតមានឬទេ²⁴⁷។

ខ. អា អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ បានអនុវត្តបទដ្ឋាន ចេតនាឧក្រិដ្ឋ ដោយមិនត្រឹមត្រូវ

101. អា អាន មិនបានកំណត់កំហុសណាមួយនៅក្នុងបទដ្ឋានចេតនាឧក្រិដ្ឋ ដែល ស.ច.ស.អ បាន អនុវត្តនោះទេ²⁴⁸។ គាត់គ្រាន់តែដកស្រង់ពីធាតុផ្សំនៃឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់តុលាការ ICC តែប៉ុណ្ណោះ

²⁴⁵ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សាលដីកាសំណុំរឿង០០២/១ កថាខណ្ឌ ៥៨៩-៥៩០។ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅ ជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨៣។ សូមមើលផងដែរ ឯកសារ D257/1/8 សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ យោបល់លើអង្គសេចក្តីនៃពាក្យសុំ កថាខណ្ឌ ១៦-១៧។

²⁴⁶ សូមមើលឧទាហរណ៍សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ D427 ដីកាដោះស្រាយ កថាខណ្ឌ ១៤៤២ (អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ កថាខណ្ឌ ១៤៤២ (អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ)។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ D427/2/15 សាលដីកាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា/អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងដីកាដោះស្រាយ កថាខណ្ឌ ១៥៤ (ការរំលោភសេពសន្ថវៈ)។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ D427/1/30 សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយកថាខណ្ឌ កថាខណ្ឌ ៣៧១ (ការរំលោភសេព សន្ថវៈ)។ សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ICC ក្នុងរឿងក្តី Ongwen កថាខណ្ឌ ៩៥ (អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ)។ សាលដីកា Brima កថាខណ្ឌ ២០០, ២០២ (អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ)។

²⁴⁷ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨២០-៨២២។ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៨៩, ១៩៣។

²⁴⁸ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨០។ កំហុសតែមួយគត់នៅក្នុងការរៀបរាប់របស់ ស.ច.ស.អ អំពីធាតុផ្សំចេតនាឧក្រិដ្ឋ សម្រាប់អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត គឺជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលថា មានបំណង ឬបានដឹងថាអំពើ កម្ម ឬអំពើអកម្ម ទំនងជានាំឱ្យមានព្យសនកម្មធ្ងន់ធ្ងរដល់រាងកាយ ឬស្មារតី ឬបង្កើតបានជាការវាយប្រហារធ្ងន់ធ្ងរលើសេចក្តី ថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សជាតិ។ លក្ខខណ្ឌតម្រូវបែបនេះមិនត្រូវបានគាំទ្រដោយសេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក ដែលគាត់ដកស្រង់ នោះទេ (សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សាលដីកាសំណុំរឿង០០២/១ កថាខណ្ឌ ៥៨០)។ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៃ អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតគឺជាក្រុមបន្ទាប់បន្សំ ហើយវាមិនមែនជាច្រើនរួមបញ្ចូលធាតុផ្សំចេតនាឧក្រិដ្ឋ ដែលមិនមាននៅ ក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិផ្សេងទៀតនោះទេ (ឧទាហរណ៍ ការនិរទេស និងការធ្វើឱ្យទៅជាទាសករ មិនតម្រូវឱ្យមាន ភស្តុតាងបញ្ជាក់ថា មានបំណង ឬបានដឹងពីព្យសនកម្មដែលអាចកើតឡើងចំពោះជនរងគ្រោះដោយការនិរទេស ឬការធ្វើ ឱ្យទៅជាទេសករនោះទេ)។ លើសពីនេះទៀត លក្ខខណ្ឌតម្រូវបែបនេះនឹងនាំឱ្យមានលទ្ធផលមិនច្បាស់លាស់ ដោយសារតែវាមិន ចាត់ទុកថាជាប្រព្រឹត្តិដោយចេតនានូវអំពើដូចគ្នានេះផ្សេងពីនេះ អាស្រ័យលើទស្សនៈសត្យានុម័តផ្ទាល់របស់ខ្លួនរបស់ពួកគេអំពី ព្យសនកម្ម ដែលអាចកើតមានដោយសារអំពើនោះ (ឧទាហរណ៍ ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ)។ ទោះជាយ៉ាងណា ដោយសារតែ ស.ច.ស.អ បានធ្វើការសម្រេចយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា បទដ្ឋានចេតនាឧក្រិដ្ឋ ខ្ពស់ជាងនេះត្រូវបានបំពេញ

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០៤/២/០៧-០៩-២០០៩-អវតក-កសល/អបជ ៦០

និងបានអះអាងថា ស.ច.ស.អ បានខកខានមិនបាន “ពិចារណាអំពីច្បាប់ និងយុត្តិសាស្ត្រ របស់តុលាការ ICC” ដោយមិនបានលើកឡើងអំពី យុត្តិសាស្ត្រ ទស្សនៈច្បាប់ ឬ ការអនុវត្ត របស់រដ្ឋណាមួយ ដើម្បីបង្ហាញថា បទដ្ឋានចេតនាឧក្រិដ្ឋធាតុផ្សំនៃឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្នាំ ២០០២ សម្រាប់ អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ផ្ទុះបញ្ចាំងពីច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៥ និង ១៩៧៩²⁴⁹។

២. អា អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសអង្គហេតុ

102. ស.ច.ស.អ បានសម្រេចយ៉ាងសមហេតុផលថា អា អាន បានចូលរួមចំណែកក្នុងគោលបំណង រួម ដើម្បីអនុវត្តគោលនយោបាយ ប.ក.ក ស្តីពីការដាក់កម្រិតអាពាហ៍ពិពាហ៍តាមរយៈការប្រព្រឹត្តិ ឧក្រិដ្ឋកម្មនៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត (អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និងការរំលោភសេព សន្ថវៈ)²⁵⁰។ គាត់បានរកឃើញទៀតថា អា អាន មិនត្រឹមតែ “ដឹងសព្វគ្រប់” និង “មានបំណង” ឱ្យការអនុវត្តនោះសម្រេចបានតាមរយៈឧក្រិដ្ឋកម្មនេះប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ តាមពិតនោះ គាត់ថែមទាំង ជា “បុគ្គលចម្បងទទួលខុសត្រូវចំពោះការអនុវត្ត” គោលនយោបាយនេះនៅក្នុងតំបន់ ៤១²⁵¹។ ក្នុងការសន្និដ្ឋានដូច្នេះ គាត់បានផ្អែកលើភស្តុតាងយ៉ាងសមហេតុផលថា (i) អា អាន បានផ្សព្វ ផ្សាយគោលនយោបាយទៅកាន់ថ្នាក់ក្រោមរបស់គាត់ និងអ្នកផ្សេងៗទៀត តាមរយៈសុន្ទរកថា តាមអង្គប្រជុំ ដោយបានជូនដំណឹងពួកគេថា កំណើនប្រជាជនដែលចង់បាននឹងសម្រេចបានដោយ “ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍” កម្មករ និងការតម្រូវឱ្យគ្រួសាររួមសង្វាសដើម្បីបង្កើតកូន²⁵²។ (ii) អា អាន បានរៀបចំយ៉ាងសកម្ម បានអនុម័ត និងបានធ្វើជាអធិបតីក្នុងពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដោយបង្ខំនៅក្នុងស្រុកព្រៃឈរ និងស្រុកកំពង់សៀម²⁵³ និង (iii) តំបន់ ៤១ ជាតំបន់ដែលពោរ ពេញទៅដោយបរិយាកាសបង្ខិតបង្ខំយ៉ាងខ្លាំង ដោយអ្នកដែលជំទាស់នឹងបញ្ហាមិនព្រមរៀប អាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬមិនព្រមរួមសង្វាស ត្រូវទទួលរងផលវិបាកធ្ងន់ធ្ងរ ដែលធ្វើឱ្យការព្រមព្រៀងពិត

(សូមមើល កថាខណ្ឌ ១០២ យោងខាងក្រោម) កំហុសរបស់ ស.ច.ស.អ មិនមានផលវិបាកអ្វីនោះទេ និងហេតុដូច្នេះ មិនពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះឡើយ។

²⁴⁹ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៩០-១៩១។

²⁵⁰ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ១៩៥, ៨២៤, ៨៣១។

²⁵¹ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨២៦, ៨៣១ (សូមមើលផងដែរ កថាខណ្ឌ ២២៤)។

²⁵² ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៣១៤-៣១៦, ៨៣១។

²⁵³ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២២៤, ២២៧-២២៨, ៣១៧-៣១៩, ៦៨៥, ៨៣១។

ប្រាកដមិនអាចធ្វើទៅបាន²⁵⁴។ ស.ច.ស.អ បានបែងចែករវាងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែល រៀបចំដោយគ្រួសារក្នុងអំឡុងពេលសន្តិភាព និងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំដែលកំណត់ ដោយ ប.ក.ក ក្នុងបរិយាកាសបង្ខិតបង្ខំនៃការវាយប្រហារជាប្រព័ន្ធ និងដោយមានការរីករាល ដាលប្រឆាំងនឹងប្រជាជនស៊ីវិល ហើយ អា អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ចំណុចនេះមិនសម ហេតុសមផល²⁵⁵។

103. ស.ច.ស.អ បានសម្រេចយ៉ាងសមហេតុផលថា ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និង ការ រំលោភសេពសន្ថវៈទាំងនេះ “មានលក្ខណៈ និងភាពធ្ងន់ធ្ងរប្រហាក់ប្រហែលទៅនឹងឧក្រិដ្ឋកម្ម ផ្សេងៗទៀតដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៥” ដោយសារអំពើទាំងនេះ (១) “បង្កការរងទុក្ខ និងព្យសន កម្មផ្លូវចិត្តធ្ងន់ធ្ងរទៅលើជនរងគ្រោះទាំងឡាយ” (២) ជាការវាយប្រហារលើសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ មនុស្សដោយ “ការដកហូតចេញពីជនរងគ្រោះនូវសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាននៃស្វយ័ត និងស្វ័យសម្រេច ក្នុងការសម្រេចថាតើត្រូវរៀបការជាមួយអ្នកណា នៅពេលណា និងសិទ្ធិស្វយ័តក្នុងការរួមភេទ និងភាពឯករាជ្យផ្នែករូបរាងកាយរបស់ពួកគេក្នុងទំនាក់ទំនងនៃការរួមភេទ” (៣) ត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ដោយចេតនា ដោយបានដឹងអំពី “ភាពធ្ងន់ធ្ងរ” របស់អំពើទាំងនោះ ក៏ដូចជា ចំណេះដឹងវប្បធម៌ ច្រើនអំពីការឈឺចាប់ចៀសមិនផុតដែលនឹងកើតចេញពីអំពើទាំងនោះ²⁵⁶។ ការសន្និដ្ឋានទាំងនេះ បានមកដោយត្រឹមត្រូវពីការរកឃើញជាមូលដ្ឋានដែលត្រូវបានដកស្រង់ខាងលើ ក៏ដូចជា ភស្តុតាង ដែលថា អំពើទាំងនោះបានបណ្តាលឱ្យមានការឈឺចាប់ផ្លូវចិត្តធ្ងន់ធ្ងរ និងយូរអង្វែង ដែលជាញឹក ញាប់មានទុក្ខព្រួយធ្ងន់ធ្ងរ ការភ័យខ្លាច កំហឹង ការក្រៀមក្រំ រហូសកាយ និងការខូចឈ្មោះក្នុង សង្គម²⁵⁷។

²⁵⁴ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២២៤, ២២៧-២២៩, ២៣២, ៣១៤-៣១៦, ៦៧៨-៦៨៤, ៦៨៦- ៦៩១, ៨២០, ៨៣១។

²⁵⁵ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២២៧-២៣២, ៦៩៣។ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ E1/529.1 ការប្រកាសសាលក្រមសំណុំរឿង០០២/០២ ប្រតិចារិក ថ្ងៃទី១៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ KH 01589666-68។

ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៩៣។

²⁵⁶ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨២០-៨២២។ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៩៣។

²⁵⁷ សូមមើល ភស្តុតាងដែលបានដកស្រង់ក្នុងជើងទំព័រ ២៥២-២៥៤ យោងខាងលើ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំ ជម្រះ កថាខណ្ឌ ២២៩, ៦៩២-៦៩៦។

**ព្យ. មូលដ្ឋានទី១៦៖ ស.ច.ស.អ បានកំណត់ និងបានអនុវត្តធាតុផ្សំនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍
យ៉ាងត្រឹមត្រូវ**

104. អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសផ្នែកអង្គច្បាប់ ឬអង្គហេតុ ក្នុងការកំណត់ និងអនុវត្តធាតុផ្សំនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍។

**១. ស.ច.ស.អ បានបដិសេធយ៉ាងត្រឹមត្រូវទៅលើលក្ខខណ្ឌតម្រូវ “ធាតុផ្សំបរិបទ” សម្រាប់អំពើប្រល័យ
ពូជសាសន៍**

105. អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា “ធាតុផ្សំបរិបទ” គឺជា “លក្ខខណ្ឌតម្រូវរបស់ច្បាប់ទំនៀម ទម្លាប់អន្តរជាតិ” សម្រាប់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៥ និង ១៩៧៩²⁵⁸ ហេតុ ដូច្នេះ ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ មានកំហុសផ្នែកអង្គច្បាប់ ដោយបានបដិសេធលក្ខខណ្ឌតម្រូវនោះ។ ទោះបីជាគាត់អះអាងថា ស.ច.ស.អ “ខកខានមិនបានពិនិត្យប្រភពផ្សេងៗ ទៀតនៃច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ” ដែលគេអះអាងថាបានបង្កើតលក្ខខណ្ឌតម្រូវនេះ²⁵⁹ គាត់ មិនបានបង្ហាញពីការអនុវត្តរបស់រដ្ឋណាមួយ ឬ *ទស្សនៈច្បាប់* ណា ក្នុងអំឡុងពេលពាក់ព័ន្ធនោះ ទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ គាត់ពឹងផ្អែកទាំងស្រុងលើធាតុផ្សំនៃឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់តុលាការ ICC²⁶⁰ ដែលបាន អនុម័តក្នុងឆ្នាំ២០០២ ដោយមិនបានពន្យល់ថា ហេតុអ្វីបានជាចំណុចនេះបង្ហាញថា លក្ខខណ្ឌ តម្រូវនោះមាននៅចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៥ និង ១៩៧៩²⁶¹។ ទោះជាយ៉ាងណា ស.ច.ស.អ ពិតជាបាន ពិចារណាលើលក្ខខណ្ឌតម្រូវស្តីពីធាតុផ្សំនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម តាមរយៈការពឹងផ្អែកយ៉ាងច្បាស់លាស់របស់ ខ្លួនលើយុត្តិសាស្ត្ររបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY ដែលបានសម្រេចថា វា មិនទាំងបានផ្ទុះបញ្ចាំងពីច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិទេ គិតត្រឹមឆ្នាំ ១៩៩៥²⁶²។ អោ អាន មិន បានចង្អុលបង្ហាញកំហុសណាមួយក្នុងការពឹងផ្អែករបស់ ស.ច.ស.អ លើយុត្តិសាស្ត្រដ៏ស៊ីសង្វាក់

²⁵⁸ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៩៦។

²⁵⁹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៩៦។

²⁶⁰ ធាតុផ្សំឧក្រិដ្ឋកម្មនៃតុលាការ ICC បានអនុម័តនៅថ្ងៃទី៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០២ ចូលជាធរមានថ្ងៃទី៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០២។

²⁶¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៩៦។ ត្រង់ជើងទំព័រ ៤៩៦ អោ អាន ក៏បានដកស្រង់សេចក្តីសម្រេចរបស់ តុលាការ ICC ក្នុងរឿងក្តី *Al Bashir* ផងដែរ ទាក់ទងនឹងអំពើប្រព្រឹត្តដែលបានកើតឡើងចន្លោះឆ្នាំ២០០៣ និង ២០០៨ ប៉ុន្តែខកខានមិនបានពន្យល់ពីភាពពាក់ព័ន្ធរបស់វា ទៅនឹងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥ និងឆ្នាំ១៩៧៩។

²⁶² ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨៦ ដែលបានដកស្រង់ សាលដីការឿងក្តី *Krstić* កថាខណ្ឌ ២២៤។ សាលដីកាក្នុងរឿងក្តី *Popović* កថាខណ្ឌ ៤៣៦។

របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY និង ICTR ដែលបានបដិសេធទៅលើ ធាតុផ្សំបរិបទនេះចោលនោះទេ²⁶³។

២. ស.ច.ស.អ បានសម្រេចថា ថាម ត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងកំណត់ជាគោលដៅយ៉ាងជាក់លាក់ “ដូច្នេះ”

106. ស.ច.ស.អ បានសម្រេចជាដដែលៗ និងយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា អោ អាន និងសមាជិកសហគមន៍ក្រិដ្ឋ កម្មរួម ផ្សេងៗទៀត បានកំណត់គោលដៅលើជនជាតិថាម ដោយផ្អែកលើអត្តសញ្ញាណសាសនា និងជាតិពន្ធុជាក់លាក់ជាថាម²⁶⁴។ ការអះអាងរបស់ អោ អាន ថា ស.ច.ស.អ ខកខានមិនបាន ធ្វើការសន្និដ្ឋាននោះមិនត្រឹមត្រូវទេ²⁶⁵។ ផ្នែកនៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដែលគាត់ដកស្រង់ គ្រាន់តែបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ ក៏បានសម្រេចផងដែរថា សមាជិកសហគមន៍ក្រិដ្ឋកម្មរួម បានចាត់ ចំណាត់ថ្នាក់មនុស្ស និងក្រុមជាច្រើន ថាជា “ខ្មាំង” រួមទាំង ថាមផង និងបានកំណត់គោលដៅលើ ពួកគេសម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗជាច្រើនប្រភេទ²⁶⁶។

៣. ស.ច.ស.អ បានសម្រេចយ៉ាងសមហេតុផលថា អោ អាន មានចេតនាជាក់លាក់ចំពោះអំពើប្រល័យ ពូជសាសន៍

107. ស.ច.ស.អ បានសម្រេចយ៉ាងសមហេតុផលថា អោ អាន មានចេតនាជាក់លាក់ក្នុងការកម្ទេច ក្រុមសាសនា និងជាតិពន្ធុចាមនៅភូមិភាគកណ្តាលខេត្តកំពង់ចាម²⁶⁷ ផ្អែកលើភស្តុតាងផ្ទាល់ដែល

²⁶³ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨៦ ដែលបានដកស្រង់សាលដីការឿងក្តី Krstić កថាខណ្ឌ២២៣- ២២៤។ សាលដីការឿងក្តី Popović កថាខណ្ឌ ៤៣០, ៤៣៦, ៤៤០។ សាលដីការឿងក្តី Rutaganda កថាខណ្ឌ ៥២៥។

²⁶⁴ សូមមើលជាទូទៅឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៥៩០-៦៧៧, ៨១២-៨១៩ ជាពិសេសត្រង់ កថាខណ្ឌ ៦១៤-៦១៥, ៦២៣, ៦៣៣-៦៣៧, ៧០៨, ៨១៧-៨១៩។

²⁶⁵ ផ្ទុយពីឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៩៧-១៩៨។

²⁶⁶ សូមមើល ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៩៨ ដែលបានដកស្រង់ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំ ជម្រះ កថាខណ្ឌ ២០៥-២០៦, ២០៨, ២២០, ៥៩៧-៥៩៨, ៦០៨, ៧១៦។

²⁶⁷ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៦២៣, ៧០៨, ៨១៨-៨១៩, ៨២៤ (iii), ៨២៦, ៨៣០។ ទោះបីជា EN 01580615 នៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះលើកឡើងថា អោ អាន ត្រូវបានចោទប្រកាន់បញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះចំពោះអំពើ ប្រល័យពូជសាសន៍ប្រឆាំងនឹង “ជនជាតិចាមក្នុងខេត្តកំពង់ចាម” ក៏ដោយ ក៏ការសម្រេចរបស់ ស.ច.ស.អ បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៨២៤-៨២៦ និង ៨២៩-៨៣០ ក៏ដូចជា ការសន្និដ្ឋានជាមូលដ្ឋានដែលពួកវាត្រូវបានសំអាងលើនោះ ថា បទចោទ ទី១ គួរត្រូវកំណត់ត្រឹមជនជាតិចាមក្នុងខេត្តកំពង់ចាមក្នុងភូមិភាគកណ្តាល។ សព្វអ យល់ឃើញថា អ.ប.ជ គួរធ្វើការកំណត់ បទចោទនៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះឡើងវិញ។ សូមមើល ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៩៥។

អា អាន “បានបញ្ជាឱ្យ ប្រាក់ យុត និងគណៈស្រុកផ្សេងទៀតនៅតំបន់ ៤១ ចាប់ខ្លួន និងសម្លាប់ ជនជាតិចាមទាំងអស់” និងបន្ទាប់មក បានតាមដានការអនុវត្តបទបញ្ជាទាំងអស់នេះ តាមរយៈ របាយការណ៍លម្អិត²⁶⁸។ ស.ច.ស.អ បានសំអាងបន្ថែមទៀតលើភស្តុតាងគាំទ្រជាច្រើន រួមទាំង “លក្ខណៈ និងទ្រង់ទ្រាយធំនៃប្រតិបត្តិការសម្លាប់ដែលបានអនុវត្តតាមបញ្ជារបស់គាត់” និង “ការ ប្រឹងប្រែងទ្វេដង” របស់ អា អាន ក្រោយមកទៀត ក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណចាមដែល នៅសេសសល់ ដែលបង្ហាញឱ្យឃើញពី “ការប្រឹងប្រែង” របស់គាត់ជាបន្ត “ក្នុងការកម្ទេច” ពួកគេ²⁶⁹។

108. អា អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យការពិតដ៏សមហេតុផលណាបានសម្រេច ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា ការសន្និដ្ឋានដ៏សមហេតុផលតែមួយគត់នោះគឺថា អា អាន មានចេតនា ជាក់លាក់ក្នុងការកម្ទេចជនជាតិចាមក្នុងភូមិភាគកណ្តាល²⁷⁰។ ទីមួយ ទោះបីជា ការដឹងតែមួយ មិនត្រូវបានចាត់ទុកថាជាចេតនាទេ²⁷¹ “ការដឹង រួមជាមួយការចូលរួមប្រព្រឹត្តជាបន្តបន្ទាប់អាចជា កត្តាកំណត់ចំពោះចេតនារបស់បុគ្គល”²⁷²។ លើសពីនេះទៀត ត្រង់ចំណុចនេះ ភស្តុតាងផ្ទាល់ បង្ហាញថា អា អាន មិនត្រឹមតែ “ដឹងអំពី” ការបោសសំអាត និង “បានចូលរួមជាបន្តបន្ទាប់” ក្នុងគោលបំណងរួមនោះប៉ុណ្ណោះទេ ផ្ទុយទៅវិញ គាត់ថែមទាំងបានបញ្ជាយ៉ាងជាក់លាក់ឱ្យបោស សម្អាត និងបន្ទាប់មក បានធានាពីការអនុវត្តរបស់វា²⁷³។ ទីពីរ ចេតនាជាក់លាក់មិនតម្រូវថា អា អាន ជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ ឬជាអ្នកផ្ដើមគោលនយោបាយប្រល័យពូជសាសន៍ទេ តែផ្ទុយទៅវិញ តម្រូវថា នៅពេលដែលគាត់ចេញបញ្ជាឱ្យថ្នាក់ក្រោមរបស់គាត់ឱ្យបោសសម្អាតជនជាតិចាម

ទោះជាយ៉ាងណា ភស្តុតាងអំពីការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់ អា អាន នៅក្នុងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក្នុងភូមិភាគបូព៌ា នៅតែអាចយក ធ្វើជាសំអាងបាន ដរាបណាវាពាក់ព័ន្ធទៅនឹងអង្គហេតុដែលនៅសេសសល់ រួមបញ្ចូលទាំងចេតនាប្រល័យពូជសាសន៍។ *សូមមើល* ឯកសារ D337 ដីកាសម្រេចកាត់បន្ថយវិសាលភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរយោងតាមវិធានផ្ទៃក្នុង ៦៦ស/ន ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៦ កថាខណ្ឌ ៤ (អង្គហេតុ ខ), ១១, ១៣។

²⁶⁸ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៦៣៤-៦៣៥ (បានដកស្រង់ជាអាទិ៍ឯកសារ D219/484 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ប្រាក់ យុត ឆ.៨-៩) ៨៣០។ *សូមមើលផងដែរ* កថាខណ្ឌ ៦៣៣, ៦៣៦-៦៣៧, ៨២៦, ៨២៩។

²⁶⁹ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨៣០។

²⁷⁰ *ផ្ទុយពី* ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១៩៩-២០២។

²⁷¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២០២។

²⁷² សាលក្រមរឿងក្តី *Krajišnik* កថាខណ្ឌ ៨៩០ (តម្កល់ត្រង់ សាលដីការឿងក្តី *Krajišnik* កថាខណ្ឌ ៦៩៧)។

សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សាលដីកាសំណុំរឿង០០២/១ កថាខណ្ឌ ១០៧៥។

²⁷³ *សូមមើល* កថាខណ្ឌ ១០៦ *យោងខាងលើ*។ *ផ្ទុយពីនេះ* ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២០០, ២០២។

នៅភូមិភាគកណ្តាល គាត់មានចេតនាឱ្យពួកគេធ្វើដូច្នេះ។ ការធ្វើតាមបញ្ជារបស់ថ្នាក់លើមិនអាចយកជាមូលដ្ឋានដើម្បីការពារខ្លួននោះទេ²⁷⁴។ រឿងក្តីពីរដែល អោ អាន បានផ្អែកលើ មិនសមហេតុសមផលនោះទេ ដោយសារមិនមានរឿងក្តីមួយក្នុងចំណោមទាំងពីរនោះជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងជនជាប់ចោទដែលជាអ្នកអនុវត្តដ៏សំខាន់នូវគោលនយោបាយប្រល័យពូជសាសន៍ក្នុងតំបន់គ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួនឡើយ²⁷⁵ ឬជាអ្នកដែលបានបញ្ជាថ្នាក់ក្រោមរបស់ខ្លួនដោយផ្ទាល់ឱ្យសម្លាប់ក្រុមដែលបានកំណត់គោលដៅចោលទាំងអស់²⁷⁶។

**ជ. មូលដ្ឋានទី ១៧៖ គោលបំណងរួមនៃសមាជិករបស់សហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម ជាប់ពាក់ព័ន្ធ
នឹងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍**

109. ផ្ទុយទៅនឹងការអះអាងរបស់ អោ អាន ស.ច.ស.អ បានសម្រេចថា គោលបំណងរួមរបស់សហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម ជាប់ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍²⁷⁷។ “គោលបំណងរួម ‘ជាប់ពាក់ព័ន្ធ’ ទៅនឹងការប្រព្រឹត្តិបទឧក្រិដ្ឋ ប្រសិនបើបទឧក្រិដ្ឋនោះគឺជា *មធ្យោបាយ* ដើម្បីសម្រេចគោលដៅចុងក្រោយមួយ”²⁷⁸។ នៅត្រង់នេះ ស.ច.ស.អ បានសម្រេចយ៉ាងច្បាស់ថា កែ ពក អោ អាន និង សមាជិកសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមផ្សេងទៀត “មានគោលបំណងរួមគ្នាក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយទាំងបួនរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា នៅក្នុងភូមិភាគកណ្តាល [...] តាមរយៈការប្រព្រឹត្តិ” ឧក្រិដ្ឋកម្មជាក់លាក់ រួមទាំងការប្រព្រឹត្តិអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ប្រឆាំងនឹងជនជាតិចាម ដើម្បីអនុវត្តដោយផ្អែកនូវគោលនយោបាយរបស់ ប.ក.ក ក្នុងការផ្តោតលើ “ក្រុមជាក់លាក់”²⁷⁹។ ស.ច.ស.អ បានសម្រេចទៀតថា អោ អាន “គឺជាបុគ្គលចម្បងទទួលខុសត្រូវចំពោះ

²⁷⁴ ច្បាប់ អ.វ.ត.ក មាត្រា ២៩។ *សូមមើលផងដែរ* សាលដីការឿងក្តី Boškoski & Tarčulovski កថាខណ្ឌ ១៦៧។ សំណុំរឿង ០០២ -ឯកសារ F36 សាលដីកាសំណុំរឿង០០២ កថាខណ្ឌ ១០៧៦។ *ផ្ទុយពីនេះ* ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២០០-២០១។

²⁷⁵ *សូមមើល* ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨២៦។

²⁷⁶ *ផ្ទុយពីនេះ* ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ជើងទំព័រ ៥០៨, ៥១២។

²⁷⁷ *ផ្ទុយពីនេះ* ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២០៣-២០៥។

²⁷⁸ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ F36 សាលដីកាសំណុំរឿង០០២ កថាខណ្ឌ៨០៨ (គូសបញ្ជាក់ក្នុងច្បាប់ដើម)។

²⁷⁹ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨២៤។ *សូមមើលផងដែរ* កថាខណ្ឌ១៩៥, ២១៨-២២១។ អោ អាន មិនបានបង្ហាញពីកំហុសណាមួយនៅក្នុងការសម្រេចដំបូងរបស់ ស.ច.ស.អ ថា សមាជិកសហឧក្រិដ្ឋកម្មមានគោលបំណងរួមក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយទាំងបួនរបស់ ប.ក.ក (កថាខណ្ឌ ១៩៥, ២១៨-២២១) និងការសន្និដ្ឋានក្រោយមកទៀតផ្អែកលើអំពើប្រព្រឹត្តិ និងចម្លើយរបស់សមាជិកសហឧក្រិដ្ឋកម្ម និងឧបករណ៍របស់ពួកគេ ថាគោលបំណងរួមរបស់ពួកគេជាប់

ការអនុវត្តគោលនយោបាយបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជានៅក្នុងតំបន់ ៤១” ដែលបាន “ដឹងសព្វគ្រប់” ថា ការអនុវត្ត “ត្រូវសម្រេចបានតាមរយៈ” ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ និងបានចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយនេះ ខណៈដែលមានចេតនាប្រល័យពូជសាសន៍ដែលជាលក្ខខណ្ឌ នេះ²⁸⁰។

110. ក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះ ស.ច.ស.អ បានសំអាងយ៉ាងសមហេតុផល²⁸¹ ជាអាទិ៍ លើមុខ តំណែងដឹកនាំនៅភូមិភាគកណ្តាលរបស់ អោ អាន និង កែ ពក²⁸² សេចក្តីណែនាំរបស់ កែ ពក ទៅកាន់កម្មាភិបាលភូមិភាគបូព៌ាឱ្យ “កម្ទេចប្រជាជនចាមឱ្យបាន ១០០ ភាគរយ” ក្នុងរយៈពេល ពីរថ្ងៃ មុនពេលដែលប្រជាជនចាមនៅភូមិភាគបូព៌ារាប់ពាន់នាក់ ត្រូវផ្តាស់ទីលំនៅមកកាន់ភូមិភាគ កណ្តាល និងក្រោយមកត្រូវបានសម្លាប់ចោលនៅទីនោះ²⁸³ បទបញ្ជារបស់ អោ អាន ទៅកាន់ថ្នាក់ ក្រោមរបស់គាត់ឱ្យសម្លាប់ប្រជាជនចាមទាំងអស់នៅក្នុងតំបន់ ៤១ និងការប្តេជ្ញាក្នុងការធានាថា ថ្នាក់ក្រោមទាំងនោះបានធ្វើតាម និងការពាក់ព័ន្ធរបស់គាត់ក្នុងការដឹកជញ្ជូនប្រជាជនចាមពី ភូមិភាគបូព៌ាទៅសម្លាប់នៅតាមទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងតំបន់ ៤១ នៃភូមិភាគកណ្តាល²⁸⁴ និង “ការ ចាប់ខ្លួន ការសម្លាប់ និងការបាត់ខ្លួន” ប្រជាជនចាមក្នុង “គំរូស្រដៀងគ្នាមួយចំនួននៅទូទាំងភូមិ ភាគកណ្តាល ដែលនេះបង្ហាញពី [...] ការសម្របសម្រួលផែនការ” ទាំងនៅតំបន់ ៤១ និងថ្នាក់ ភូមិភាគកណ្តាល “ដើម្បីសម្លាប់ជនជាតិចាមទ្រង់ទ្រាយធំ”²⁸⁵។

111. អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា ស.ច.ស.អ បានបញ្ចូលក្រុមសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមខុសៗគ្នា ឬបានផ្អែកលើភស្តុតាងសមាជិកមិនមែនសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម ដើម្បីស្វែងរកចេតនាប្រល័យពូជ

ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលជាវិធីមួយដើម្បីសម្រេចបានគោលនយោបាយមួយក្នុងចំណោមគោល នយោបាយទាំងនោះ (កថាខណ្ឌ ៥៩០-៦៧៧, ៨១២-៨១៩, ៨២៤-៨២៦, ៨២៩-៨៣០)។ ផ្ទុយពី ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ជើងទំព័រ ៥១៧។

²⁸⁰ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨២៦, ៨២៩-៨៣០។
²⁸¹ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៨២៤ ដែលបានយោង ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ផ្នែក ៦.១- ៦.៤។ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២០៥។
²⁸² ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ២៤៥, ២៥០-២៥២, ២៥៥, ២៥៩-២៦៣។
²⁸³ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៦១២។
²⁸⁴ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៦៣៣-៦៣៧។
²⁸⁵ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៦២៣។ សូមមើលផងដែរ កថាខណ្ឌ ៦២៤-៦២៩។

សាសន៍របស់សមាជិកសហគមន៍ក្រិកកម្ពុជាក្នុងនោះ^{២៨៦}។ គាត់មិនបានបញ្ជាក់អំពីកំហុសណាមួយនៅក្នុងការចេញសំអាងហេតុដំបូងរបស់ ស.ច.ស.អ លើគោលនយោបាយរួមរបស់ ប.ក.ក ក្នុងការផ្ដោតលើជនជាតិចាមនោះទេ^{២៨៧} ហើយបន្ទាប់មកបានសម្រេចថា សមាជិកសហគមន៍ក្រិកកម្ពុជាក្នុងនោះបានអនុវត្តគោលនយោបាយនេះតាមរយៈអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលបានធ្វើឡើងមានចេតនាជាក់លាក់ដើម្បីកម្ទេចជនជាតិចាម^{២៨៨}។ ចំណុចដែលថា គោលនយោបាយចម្បងៗរបស់ ប.ក.ក អាចមានប្រភពពីថ្នាក់លើរបស់ អា អាន នោះ មិនកាត់បន្ថយភស្តុតាងដ៏ច្រើនលើសលប់អំពីចេតនារួមគ្នារបស់សមាជិកសហគមន៍ក្រិកកម្ពុជាក្នុងការកម្ទេចជនជាតិចាមនៅក្នុងភូមិភាគកណ្តាលនោះទេ^{២៨៩}។

២. មូលដ្ឋានទី ១៨៖ សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌របស់ អា អាន ត្រូវបានការពារក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនាំមុខ

112. ក្នុងមូលដ្ឋានទី១៨ អា អាន អះអាងថា ការលើកលែងចោទប្រកាន់ប្រឆាំងគាត់គឺជាការចាំបាច់ដោយផ្អែកលើអ្វីដែលគាត់អះអាងថាជាការរំលោភលើសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយត្រឹមត្រូវនិងយុត្តិធម៌ជាច្រើន និងដើម្បីការពារភាពយុត្តិធម៌ និងសុចរិតភាពនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី^{២៩០}។ មូលដ្ឋានទី១៨ មានមូលដ្ឋានរងមួយចំនួនទៀត ដែលនឹងត្រូវលើកឡើងតាមលំដាប់ខាងក្រោម។
113. អា អាន តវ៉ាជាដំបូងថា សច្ចធារណ៍និរទេសក្នុងរឿងក្តីរបស់គាត់ត្រូវបានរំលោភ តាមរយៈការអនុវត្តវិធានបោះឆ្នោតមតិភាគច្រើនលើសលប់ នៅពេលដែល អ.ប.ជ បានសម្រេចលើការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហព្រះរាជអាជ្ញា។ ការមិនមានការឯកភាពគ្នាលើសេចក្តីសម្រេចមួយដោយចំនួនចាំបាច់ក្រុមដែលត្រូវការ បានអនុញ្ញាតឱ្យការស៊ើបអង្កេតដំណើរការទៅមុខ^{២៩១}។ អំណះអំណាងនេះជាការបកស្រាយខុសទៅលើគំនិតមូលដ្ឋាននៃសច្ចធារណ៍និរទេស ដែលបង្កើតកាតព្វកិច្ចក្នុងការបង្ហាញភស្តុតាងនៅពេលជំនុំជម្រះ ជាពិសេសថា ជនជាប់ចោទមិនអាចត្រូវបានកាត់ឱ្យ

²⁸⁶ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២០៥។

²⁸⁷ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ជើងទំព័រ ៥១៩ បានដកស្រង់ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៥៩៧-៦១៥។

²⁸⁸ ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៦១៦-៦៦៧, ៨១២-៨១៩, ៨២៤-៨២៦, ៨២៩-៨៣០។

²⁸⁹ ផ្ទុយពីនេះ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២០៥។

²⁹⁰ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២០៧-២៣០។

²⁹¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២១០-២១២។

ជាប់ទោសចំពោះបទឧក្រិដ្ឋណាមួយបានទេ លុះត្រាតែ និងរហូតទាល់តែពិរុទ្ធភាពរបស់ជននោះ ត្រូវបានបញ្ជាក់ហួសពីវិមតិសង្ស័យ។ អោ អាន មិនបានដកស្រង់ឯកសារយោងណាមួយសម្រាប់ អំណះអំណាងរបស់គាត់ ដែលថា សច្ចធារណ៍និរទោស “សំណុំរឿងមួយអាចប្រព្រឹត្តទៅបាន ប្រសិនបើអ្នកសម្រេចទៅលើការពិព្រលយល់ស្របទៅលើមូលដ្ឋាននៃសំណុំរឿងរបស់អយ្យការ ទោះ ជាដោយមតិភាគច្រើន ឬដោយមតិឯកផ្នែកក្តី” នៅដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេត²⁹² ហេតុដូច្នេះ ខកខានមិនបានបង្ហាញអំពីកំហុសឡើយ។

114. អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញថា មានការរំលោភណាមួយលើសច្ចធារណ៍និរទោសនៅ ដំណាក់កាលនេះទេ។ នៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ជាច្រើន សេចក្តីសម្រេចបញ្ជូនបុគ្គលណាម្នាក់ទៅជំនុំ ជម្រះត្រូវធ្វើឡើងដោយអយ្យការ ឬព្រះរាជអាជ្ញាតែម្នាក់ ដោយមិនមានចៅក្រមចូលរួមពិនិត្យ មើលមូលដ្ឋាននៃសំណុំរឿងទេ។ ទាំង អោ អាន និងអយ្យការ មានសិទ្ធិរំពឹងថា គ្មានចៅក្រម ណានឹងកំណត់លើ “មូលដ្ឋាននៃសំណុំរឿងរបស់អយ្យការ” ឡើយ រហូតទាល់តែពួកគេបានស្តាប់ ភ័ស្តុតាងទាំងអស់នៅសវនាការ។ នៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ស.ច.ស.អ បាន សម្រេចថា បទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹង អោ អាន ត្រូវបានបញ្ជាក់ដោយភ័ស្តុតាង “ច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់”។ អោ អាន មិនទាន់ត្រូវបានវិនិច្ឆ័យទោសចំពោះបទចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាបញ្ជូន រឿងទៅជំនុំជម្រះនៅឡើយទេ ហេតុដូច្នេះ គាត់បន្តទទួលបានសច្ចធារណ៍និរទោស លុះត្រាតែ និងរហូតទាល់តែពិរុទ្ធភាពរបស់គាត់ត្រូវបានបញ្ជាក់នៅពេលជំនុំជម្រះហួសពីវិមតិសង្ស័យ។

115. អោ អាន លើកឡើងទៀតថា សិទ្ធិផ្នែកនីតិវិធីរបស់គាត់មួយចំនួនត្រូវបានរំលោភក្នុងអំឡុងពេល ស៊ើបអង្កេត²⁹³។ ចំពោះសិទ្ធិទទួលបានការតំណាងដោយមេធាវីតាមការជ្រើសរើសរបស់គាត់²⁹⁴ អោ អាន មិនបានបង្ហាញពីព្យសនកម្មទេ។ អោ អាន ត្រូវបានតំណាងគ្រប់ពេលដោយមេធាវី កម្ពុជារបស់គាត់ គឺ លោក ម៉ុ លុជ្ជ ហេតុដូច្នេះគាត់តែងតែទទួលបានការតំណាងដោយ យ៉ាងហោចណាស់មេធាវីម្នាក់ដែលគាត់ជ្រើសរើស²⁹⁵។ ក្នុងបរិបទនេះ ការពន្យារពេលក្នុងការ តែងតាំងលោក Richard Rogers មិនបណ្តាលឱ្យមានព្យសនកម្មទេ ជាពិសេស ដោយពិចារណា

²⁹² ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២១១។
²⁹³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២១៣-២១៨។
²⁹⁴ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២១៤។
²⁹⁵ ឯកសារ D360/5/1.1.127 សេចក្តីសម្រេចលើ “បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការច្រានចោលពាក្យសុំការងាររបស់ Richard Rogers ដាក់ក្នុងបញ្ជីសហមេធាវីបរទេស” អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ចុះថ្ងៃទី៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៤ កថាខណ្ឌ ៣។

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០៤/២/០៧-០៩-២០០៩-អវតក-កសបស/អបជ ៦០

លើអង្គហេតុដែលថា លោក Rogers ពេលនេះបម្រើការងារជាសហមេធាវីអន្តរជាតិរបស់ អោ អាន អស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំមកហើយក្នុងអំឡុងដំណាក់កាលសំខាន់បំផុតនៃសំណុំរឿង ០០៤/ ២។

116. អោ អាន អះអាងថា សិទ្ធិរបស់គាត់ក្នុងការទទួលបានព័ត៌មានអំពីលក្ខណៈ និងមូលហេតុនៃការ ចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងគាត់ ត្រូវបានរំលោភ តាមរយៈអង្គហេតុដែលថា គាត់មិនអាចចូលមើល សំណុំរឿងបានទេរហូតមកទល់ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៥²⁹⁶។ ការអះអាងនេះត្រូវបានប្តឹងពីមុនមកហើយ ដោយ អ.ប.ជ មិនអាចរកសំឡេងបោះឆ្នោតចៅក្រមច្រើនលើសលប់ដែលត្រូវការបាន ដើម្បី ធ្វើការសម្រេចថាតើ ចំណុចនេះគឺជាកំហុសដែរឬទេនោះ²⁹⁷។ អោ អាន មិនបានផ្តល់មូលហេតុ ណាមួយធ្វើឱ្យពិចារណាឡើងវិញលើបញ្ហានេះទេ ហេតុដូច្នេះគាត់ខកខានមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញ ពីកំហុសជាក់ស្តែងឡើយ ហើយ ទោះជាយ៉ាងណា មិនបានបង្ហាញពីរបៀបដែលរូបគាត់ទទួល រងព្យសនកម្មជាក់ស្តែងណាមួយពីសេចក្តីសម្រេចនោះទេ។

117. អោ អាន ក៏អះអាងផងដែរថា សិទ្ធិរបស់គាត់ក្នុងការរៀបចំការការពារខ្លួនប្រកបដោយប្រសិទ្ធ ភាព និងសិទ្ធិទទួលបានសមភាពក្នុងការតតាំងក្តី ត្រូវបានរំលោភតាមវិធីជាច្រើន²⁹⁸។ ការអះអាង របស់គាត់ជាច្រើនទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ ត្រូវបានប្តឹងរួចហើយ ហើយគាត់មិនបានបង្ហាញមូលដ្ឋាន គ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការពិចារណាឡើងវិញនោះទេ²⁹⁹។ ការអះអាងផ្សេងទៀតរបស់ អោ អាន មិន

²⁹⁶ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២១៥។
²⁹⁷ ឯកសារ D121/4/1/4 ការពិចារណារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ តា អាន ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេច បដិសេធលើសំណុំពិនិត្យមើលឯកសារសំណុំរឿង និងចូលរួមក្នុងកិច្ចស៊ើបអង្កេត ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤។
²⁹⁸ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២១៦-២១៧។
²⁹⁹ ឧទាហរណ៍ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២១៧។ ឯកសារ D296/1/1/4 សាលដីកាលើសំណើរបស់ អោ អាន សុំធ្វើមោឃភាពកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយដែលមិនមានខ្សែអាត់សំឡេង ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៦ កថាខណ្ឌ ២៦ (បានសម្រេចថា “ការចោទប្រកាន់” របស់ អោ អាន “អំពី ‘បញ្ហាជាប្រព័ន្ធ និងទូលំទូលាយនៅក្នុងកិច្ចស៊ើបអង្កេតពាក់ព័ន្ធ នឹងបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីស្តាប់ចម្លើយសមស្រប’ គឺជាការស្មានខ្លាំងពេក ហើយពុំអាចជំទាស់តវ៉ាទៅលើសច្ចធារណ៍នៃភាព អាចទុកចិត្តបាន ឬបង្ហាញឱ្យឃើញពីវិការៈនីតិវិធីឡើយ”)។ ឯកសារ D338/1/5 សាលដីកា អ.ប.ជ លើសំណើសុំមោឃភាព កថាខណ្ឌ ២១-២៥ (បានសម្រេចថា អោ អាន ខកខានមិនបានបង្ហាញពីភាពលម្អៀងណាមួយរបស់អ្នកស៊ើបអង្កេតទាំងបីនាក់ និងថា តាមពិតនោះ ការអនុវត្តដែលរងការជំទាស់មួយចំនួន “គឺជាការអនុវត្តដោះបន្ទុក ដោយសារធ្វើឱ្យមានការដេញដោល ទៅលើភស្តុតាងដាក់បន្ទុក ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿង”)។

បានបង្ហាញពីកំហុសជាក់ស្តែង ឬបង្ហាញពីព្យួសនកម្មឡើយ។ លើសពីនេះទៀត អោ អាន ពេលខ្លះ ផ្តល់ឯកសារគាំទ្រការអះអាងរបស់គាត់ខុស³⁰⁰។

118. អោ អាន ក៏បានលើកឡើងផងដែរថា ស.ច.ស.អ មានកំហុស តាមរយៈការមិនបានផ្អាក ឬ លើកលែងចោទប្រកាន់ ដោយយោងទៅលើការព្រួយបារម្ភដែលថា បញ្ហាហិរញ្ញវត្ថុ និងថវិកានា ពេលអនាគត អាចធ្វើឱ្យ អ.វ.ត.ក គ្មានលទ្ធភាពផ្តល់ការជំនុំជម្រះដ៏ត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌ និងដំណើរ ការបណ្តឹងសាទុក្ខបាន³⁰¹។ ការអះអាងដោយស្មាននេះគ្មានមូលដ្ឋានឡើយ។ ស.ច.ស.អ បាន សម្រេចយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា ក្រោយពីមានដំណោះស្រាយលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ រួចមក អង្គជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល នឹង បន្តកិច្ចការនេះ ដើម្បីធានាដល់ សិទ្ធិរបស់ អោ អាន ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌³⁰²។ អោ អាន មិនបានផ្តល់ហេតុផលណាមួយឱ្យជឿបានថា ពួកគេនឹងមិនបំពេញ ភារកិច្ចនេះតាមបទដ្ឋានខ្ពស់បំផុតនោះទេ។

119. ជាចុងក្រោយ អោ អាន អះអាងថា ដំណោះស្រាយតែមួយគត់សម្រាប់ការរំលោភបំពាន ដែល គាត់លើកឡើងនោះ គឺលើកលែងចោទប្រកាន់ ឬផ្អាកសំណុំរឿងប្រឆាំងនឹងគាត់ជាអចិន្ត្រៃយ៍³⁰³។ ដោយសារតែ ការអះអាងរបស់ អោ អាន ភាគច្រើន ឬទាំងអស់ អំពីការរំលោភបំពានលើសិទ្ធិ របស់គាត់ មិនមានមូលដ្ឋានទេនោះ សំណើសុំដំណោះស្រាយនេះគ្មានមូលដ្ឋានទេ។ យ៉ាងណាក៏ ដោយ ប្រសិនបើ អ.ប.ជ សម្រេចថា ការជំទាស់ផ្នែកនីតិវិធីណាមួយដែលបានលើកឡើងដោយ អោ អាន ពិតជាបានបង្ហាញឱ្យឃើញពីកំហុសជាក់ស្តែងនោះ បញ្ហានេះគួរតែត្រូវបញ្ជូនទៅកាន់

³⁰⁰ ឧទាហរណ៍ អោ អាន លើកឡើងថា ការពន្យារពេលអនុញ្ញាតឱ្យគាត់ចូលមើលសំណុំរឿង បានធ្វើឱ្យគាត់មិនអាចធ្វើឱ្យ គាត់ដាក់សំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរទាន់ពេល និងបន្ទាប់មកសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួររបស់គាត់ត្រូវបានច្រានចោល ដោយសារតែយឺតពេក។ ប៉ុន្តែ សេចក្តីសម្រេចទីមួយ ដែលគាត់ដាក់ក្នុងការគាំទ្រដល់សេចក្តីអះអាងនេះមិនអាស្រ័យលើ ពេលវេលានៃសំណើនេះទាល់តែសោះ - ផ្ទុយទៅវិញវាត្រូវបានច្រានចោលដោយសារសំណើនោះស្ទើរគ្មានមិនចាំបាច់ និងមិនទំនង ជាផ្តល់ភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធទេ (សូមមើល ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២១៦ ជើងទំព័រ ៥៧១។ ឯកសារ D260/1 ដីកាសម្រេចលើសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ៥ របស់ អោ អាន ចុះថ្ងៃទី១០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៥ កថាខណ្ឌ ១៦, ២២-២៣, ២៥)។

³⁰¹ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២១៩-២២២។

³⁰² ឯកសារ D360 ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ កថាខណ្ឌ ៤៤-៤៥។

³⁰³ ឯកសារ D360/5/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២២៨-២៣០។

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០៤/២/០៧-០៩-២០០៩-អវតក-កសល/អបជ ៦០

ស.ច.ស.អ ដោយភ្ជាប់មកជាមួយនូវសេចក្តីណែនាំឱ្យបង្កើតដំណោះស្រាយសមស្របមួយ ដែល តិចជាងដំណោះស្រាយលើកលែងចោទប្រកាន់ ឬផ្អាកជាអចិន្ត្រៃយ៍ដែលជាសំណើកម្រិតខ្ពស់នេះ។

V. ដំណោះស្រាយដែលស្នើឡើង

120. ផ្អែកលើមូលហេតុដែលបានលើកឡើងខាងលើ ស.ព.អ
ស្នើឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អោ អាន និង សម្រេចថា អោ អាន គឺជាជនម្នាក់ក្នុងចំណោម “ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅអំឡុងរបបកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ និងស្នើឱ្យបញ្ជូន សំណុំរឿង ០០៤/២ ទៅជំនុំជម្រះ ដោយផ្អែកលើដីកាបញ្ជូន រឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់ ស.ច.ស.អ។

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៩	លោក Nicholas KOUMJIAN សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ	ភ្នំពេញ	